ÖZGÜR BİLİM

SAYI : 3 ŞUBAT 1994 BİLİMSEL KÜLTÜREL DERGİ 20.000 - TL (KDV Dahil)

Ezilenler İçinde Ezilenler
Gürdal AKSOY

Değerlendiremeyen ve Aşamayan Temsilciler
Medeni AYHAN

Zor Koşullarda Politika ve DEP

Bir Ayaklanma; Tarih ve Slogan
Tolga ERSOY

Rusya Komünist İşçi Partisi Moskova Sekreteri Boris Gunko'yla Röportaj

Kadının Sömürülmesi ve Özgürleşme Süreci
Arzu KARAYÜNLÜ

Doğu Perinçek'le Röportaj

1898 - 1993 Kronoloji
Tolga ERSOY

Beşikçi, Küçük ve Başkaya'nın Mahkumiyeti Üzerine
Dara Azadi DİLGERM

ÖZGÜR
BİLİM
BİLİMSEL KÜLTÜREL
DERGİ

Sayı: 3
1 Şubat 1994

İmtiyaz Sahibi
Cengiz YAŞAR

G. Yayın Yönetmeni
Medeni AYHAN

Yazı İşleri Müdürü
M. Sait ÇAKAR

Dağıtım Koordine
Ömer REŞİTOĞLU
Beyhan PAKSOY

İrtibat Yeri
İnkilap Sokak
İnkilap Apt. 5/9
Kızılay / ANKARA
Tel: (312) 435 92 38

Bağış Hesap No
Ziraat Bankası
1235 / 0003 / 0003
0183534

Teknik Hazırlık
ŞUBAT AJANS
Tuna Cad. 11/47
Kızılay / ANKARA
Tel: (312) 435 33 79

Baskı
Şahin Matbaası
ANKARA

SUNU

Dergimizin bu sayısını sosyalist sol ve sosyalizmin sorunlarına ayırmıştık. Sorunların kapsamlıca tartışılması ve değişik düşüncelerin okuyucumuz tarafından karşılaştırılabilmesi için 24 siyasi dergimize kapalı açık oturumumuza katılmak üzere çağrı yaptık. Çağrımızı her dergiye yazılı olarak yaptığımız gibi, görüşme olanağı yaratabildiğimiz dergilerle şahsen görüştük. Ayrıca tartışma çağrımız Özgür Gündem gazetesinde yayımlandı. Ancak her şeye rağmen ilk etapta dört dergi gelebildi. Daha sonraki çalışmalarımızla sekiz dergiye zor çıkarabildik. Bu sayı yapacağımız tartışma için yeterli değildi. Diğer yönüyle konuşmacıların eleştiri hedefi haline gelme durumu sözkonusu olacaktı. Bu nedenlerden dolayı dergiler bazında yapacağımız toplantıdan vazgeçtik.

Dergilerimizin bir araya gelememesinin nedenleri vardı. İlkin bazı kesimlerle bir araya gelmemeyi ilke düzeyine yükseltenler var. Bazıları tartışma konusunun ağır olması ve altından kalkacak adamlarının olmamasından istekli olmadı. Kimisi daha farklı işleri (yoğun işleri) katılmama gerekçesi yaptı. Kimisi böylesi bir tartışma platformunda bulunmanın yararına inanmadı. Kendisini hazır hissetmedi. Kimisi pratik sürece hizmet edecek bir adım olmaması düşünceyle katılmadı. Ama en önemli neden siyasi dergilerin kendi içlerine gömülmeleridir. Dergiler kendi platformlarına bile ilgisizdir. Beraber üretmekten uzak görünüyorlar. Ama herkes kendi düşüncelerini pek tartışmadan ve şüphe sözgecinden geçirmeden abartılı bir dille yazıyor.

Bizim yapmak istediğimiz ama varolan nedenlerden dolayı gerçekleştiremediğimiz tartışmanın bir siyasi derginin çağrısıyla gerçekleştirilmesini diliyoruz. Ortaya çıkan düşüncelerin ortak bir yayın organında yayımlanmasıyla bazı katkıların yapılmış olacağı inancını taşıyoruz.

Dergiler düzeyinde ki tartışma projemizin sonuç vermeyecek duruma düşmesi nedeniyle başka bir proje ürettik. Aynı tartışmayı farklı düşüncelere sahip aydınlarla yapmaya çalıştık. Davetli aydınlardan Yalçın Küçük, Fikret Başkaya, İşaye Üşür, Sungur Savran, Ertuğrul Kürkçü, Aydın Çubukçu, Mustafa Kahya ve Munzur Pekgüleç yoğunluklarından dolayı sorularımızı yanıtlayamadılar. Sadece Doğu Perinçek'le röportajı gerçekleştirebildik. Genel Yayın Yönetmenimizin yaptığı röportajı okuyucumuzun değerlendirmesine sunuyoruz.

Yine genel yayın yönetmenimizin Rusya Kominist işçi Partisi Merkez Komite Üyesi Boris Mihailyoviç Gunko'yla "Sovyetler Birliği ve Sosyalizmin sorunları"na ilişkin yaptığı görüşmeyi yayımlıyoruz. Zaman kıtlığı ve tercüman yetersizliği dolayısıyla kapsamlı bir bilgilendirme sağlanmasa da bazı olguların yakalanabileceği kanısındayız.

Konumuzla ilgili değerlendirme yazılarında "Ezilenler içinde Ezilenler"i Gürdal Aksoy, "Değerlendirmeyen ve Aşamayan Temsilciler"i Medeni Ayhan, "Kronoloji"yi Tolga Ersoy yazdı. "Beşikçi, Küçük ve Başkaya'nın mahkumiyeti üzerine" yazısını Dara Azadi Dilgerm yazdı.

Okuyucumuza özel bir açıklama yaparak sunu yazımızı bitiriyoruz. II. sayımızda yazı İşleri Müdür olarak dergimizi logosunda ismi olan Abdurrahim Koçhin aldığı görevi iç çelişkilerinden dolayı yapamadı. Dergimiz kapağında adı basılmışken başvuruyu yapmaktan kaçındı. O açıdan ilişkimizi kestik.

Kurumlar kalıcıdır. Kişiler gidicidir. Şimdi çoğalıyoruz.

Gelecek sayımızı "Ortadoğu Sorunları"na ayırıyoruz. Görüşmek dileğiyle okuyucumuzu selamlıyoruz.

www.ozgurbilim.org

ÖZGÜR BİLİM

www.arsivakurdi.org

İÇİNDEKİLER

Ezilenler İçinde Ezilenler	3	Gürdal AKSOY
Değerlendiremeyen ve Aşamayan Temsilciler	13	Medeni AYHAN
Zor Koşullarda Politika ve DEP	31	
Bir Ayaklanma; Tarih ve Slogan	33	Tolga ERSOY
Beşikçi, Küçük ve Başkaya'nın Mahkumiyeti Üzerine	37	
Rusya Komünist İşçi Partisi Moskova Sekreteri Boris Gunko'yla Röportaj	42	
Kadının Sömürülmesi ve Özgürleşme Süreci	49	Arzu KARAYÜNLÜ
Doğu Perinçek'le Röportaj	56	
1898 - 1993 Kronoloji	68	Tolga ERSOY

www.arsivakurdi.org

EZİLENLER içinde EZİLENLER

Gürdal AKSOY

Vladimir İlyiç'in Anısına

Özellikle "reel sosyalizm"in genel bir çözümlemesi yapıldığında, artık yalnız başına ezilenler kategorisinin yetmediğini düşünüyorum. Bürokratizm, kişi ve parti kültü, tek adamcılık, tepedencilik, gizli milliyetçilik, yönetici kadroların senyorizasyonu ve dünya devriminin, kendisine kurban edildiği bir tek ülkede sosyalizm anlayışı bir yana itilse bile, yalnızca kadın ve erkeğin ezilenler kategorisi içindeki nitel farklılık temeline oturan toplumsal statüleri dikkate alınırsa, bu gibi durumlarda ister istemez, ezilenlerin yanı sıra, "ezilenler içinde ezilenler" kategorisini de görebilmek büyük bir katkı olacaktır. Belki, denilebilir ki ezilenler kavramı nitel bir belirlemedir; ancak, ezilenler içinde ezilenler kategorisi olsa olsa yalnızca nicel bir farklılığı tanımlar. Oysa, ezen sınıfın kültürel kurumlaşmaları ve ilkeleri devrim sürecinde esas alınıp topluma uygulandığında, "nicel" denilen farkın, aslında nitel bir fark olduğunu görmek zor olmayacaktır. Ayrıca, nitelik ve nicelik farklılığı görecelidir.

Ezenler ile ezilenler arasında bir nitelik farkı olduğu gibi, ezilenler arasında da başka başka nitelik farkları vardır. Çünkü, ezilenler kategorisi yalnızca sınıfsal bakımdan değil, cinsel, ulusal ve diğer kültürel partikülarist bakımlardan da türdeş değildir. Örneğin, aynı coğrafyada yaşayan Arap ve Kürt halkı, genel olarak ezilenler kategorisi içine girmekle birlikte, Kürt halkı, hem Arap burjuvazisinin, hem de onun koşullandırıp yönlendirdiği Arap halkının baskıları altında kendi kimliğini özgürleştiremediği için, "ezilenler içinde ezilenler" olarak nitelenebilir. Yine, aynı sınıfa mensup olan kadın ve erkeğin, kendi aralarındaki toplumsal farkları düşünüldüğünde, kadının erkeğe göre ezilenler içinde ezilenleri temsil ettiği söylenebilir. Bu durumda, erkek, kadını sınıfsal açıdan ezmemekle birlikte, başka kültürel kurumlaşma ve ilkeler aracılığıyla ezmektedir(*). Aynı durum, devrimci partiler için de söylenebilir. Eğer proletaryanın devrimci partisinin yönetici kadrosu da, ezen sınıfın, ezme ilişkisine ve onunla karşılıklı etkileşim içinde olan ilkelere dayalı politikalar güdüyorsa, ne niyetle olursa olsun, sonuçta objektif olarak ezen konumuna yükselir. Ezen konumuna yükselişi hazırlayan ilkesizlik, ayrıca, devrimci partinin yönetici kadrosunu, (ezilenleri) sınıfsal açıdan da ezen durumuna dönüştürebilir. Örnekleri boldur. Nitekim, sosyalizm adına burjuvazinin ilkelerini devrimci ilkelere yeğ tutan anlayışların nerede düğümlendiği herkesçe bilinmektedir. Emperyalistlerle uzlaşmaya kadar varan bu anlayışın, bazı bakımlardan, başından beri ezilenler içinde ezilenleri yaratmadığını savunmak safdillik olur.

Halka yaklaşım tarzı bile, devrimcinin konumunu etkiler. Sözgelimi, zaman zaman kullanılan **«halkı kazanmak» deyimi** bir yaklaşımı tanımlamaktadır. Bizce, **«devrimcinin rolü, halkla birlikte, özgürleştirmek ve özgürleşmektir, halkı 'kazanmak' değil.»** (1) «Halkı kurtarmak» anlayışı da yanlıştır. Devrimcilerin görevi «halkı kurtarmak» da değildir; halkı, kendi kendini kurtarır hale getirmektir ki bu, aynı zamanda devrimcinin

de kurtuluşudur. «Halkı kurtarmak», bir anlamda, yangından mal kaçırmak gibi birşeydir. Yani, ezilenleri nesne, bir diğer deyişle mal durumuna indirgemek demektir. Oysa ki insanları nesneleştirerek, onların bu konumlarını pekiştirerek özgürleştirmek mümkün değildir. Özgürleştirmek, bireyi ve toplumu, daha çok özne durumuna getirmektir. İnsanları nesneleştirip güderek özgürleştirdiklerini sananlar, olsa olsa tepedenciliği savunan «devrimciler» dir.

Eğer devrim, bilinçli ya da bilinçsizce tepedenciliğe mahkûm edilirse, yine tepeden inerek, indirilerek gider. Nitekim, Ekim Devrimi, Lenin'den sonra tepedenci bir yapıya büründüğü için böyle hoyratça harcandı ve halkın da, buna hiçbir ciddi itirazı olmadı. Stalin'in formüle ettiği «tek ülkede sosyalizm»in gizli Slavofil ve dogmatik yorumu, ister istemez şu ya da bu biçimde Dünya devrimini Ekim Devrimi'ne kurban etmiş, buna bağlı olarak da o tek ülkenin tek partisini tepedenci bir yapıya itmiştir. Bu bağlamda, şu çözümleme önem kazanıyor:

«Dünya devriminin çıkarı Sovyetlerin çıkarıdır, Sovyetlerin çıkarı Rusların çıkarıdır, Rusların çıkarı Sovyet partisinin çıkarıdır, Sovyet partisinin çıkarı merkez komitenin çıkarıdır, merkez komitenin çıkarı genel sekreterin çıkarıdır. Son tahlilde, her şey genel sekreterin durumuna göre ayarlanmak zorunda! Ve genel sekreterin tükenişi de sosyalizmin tükenişi oldu. Ortaya bu gerçeklik çıkıyor.»(2)

Yine Öcalan, Stalin'in, iki yüzlü adamların, Yalçın Küçük'ün tabiriyle «iki dinli» adamların doğmasına yolaçtığını belirtiyor: **«'İki dinli' tabiri doğru olabilir. Boyun eğen, tümüyle kendini bastıran bir tip ortaya çıktı. Ve bu tip de, Kruşçevcilik gibi ve giderek daha sonra Yeltsin'e kadar olan oluşumları izah eder. Yani bugünkü gelişmeler Stalin yöntemlerinin bir ürünüdür. Stalin'le bugünkü gelişmelerin bağını görmemek mümkün değil. Belki bunları istemiyordu, bu kadar yapmayacaktı; fakat yöntemleri bu sonucu ortaya çıkarıyor.»**(3)

Arap ve Kürt halkı, genel olarak ezilenler kategorisi içine girmekle birlikte, Kürt halkı, hem Arap burjuvazisinin, hem de onun koşullandırıp yönlendirdiği Arap halkının baskıları altında kendi kimliğini özgürleştiremediği için, "ezilenler içinde ezilenler" olarak nitelenebilir. Yine, aynı sınıfa mensup olan kadın ve erkeğin, kendi aralarındaki toplumsal farkları düşünüldüğünde, kadının erkeğe göre ezilenler içinde ezilenleri temsil ettiği söylenebilir.

Marksist-Leninist hareketlere Stalin'den miras kalan en önemli olumsuzluklardan biri de kuşku yok ki tek adamcılıktır(**). Öyle ki Stalin'in, parti sekreterliğini Batılıların «one-man show» una indirgediği bile söylenebilir. **«1930'ların koşullarında ve savaş sırasında,»** diyor Angotti, **«partinin karar mekanizmasına geniş bir katılım düzeyi mümkün olmayabilirdi, ama savaştan sonra bu düzeyin azaltılması için bir neden yoktu. Merkez Komite'nin, 1939 ve 1953 arasında, onbeş yıl toplanmayı başaramaması, sosyalist demokraside ciddi bir kopuşu gösteriyor.»** (4)

Aslında, savaş koşul-larında «proleter demokratik katılımın mümkün olmayabilirliği (impossibilitesi)» bir yere kadar haklı görülebilir; ancak, devrim, bir anlamda sürekli savaş demek olduğundan, liderlerin, savaşı bahane ederek bütün ipleri ellerine almaları haklı görülemez.

Aksi halde, yine ezen sömürücü sınıfın klasik iki ilkesi daha proleteryanın devrimci partisinde uygulanabilirlik yaratır. Birincisi, «Güçlü daima haklıdır», ilkesidir. Ne yazık ki birçok Leninist yapılanmada bu ilke açıkça reddedilmesi-

ne rağmen, geniş bir uygulama alanı bulabiliyor. Birçok devrimci partide bir «tek adam» var; herkes onun ağzına bakıyor: O, vur deyince vuruyor, dur deyince duruyor. Parti içi herhangi ciddi bir eleştiri ona karşı işlemiyor. Çünkü o, herşeyden önce güçtür, güçlüdür.

İkinci ilke ise, «herşeyi büyükler bilir» ya da «sen sus! küçüksün!» anlayışlarının ortaya çıkardığı bir ilkedir. Buna göre, politika ve yönetim yaşlıların işidir, gençlere ise eğlenmek ve evlenmek gibi işler düşer... Ben buna, politikanın ve dolayısıyla yönetimin senyorizasyonu diyorum. Roma imparatorluğu devrinde, 46 yaşını aşmış soylulara **Seniores** denilmekteydi. (5) Her zaman yaşlılar meclisi olan **Senato** da sözcük olarak **Senior** ile birlikte, Latince'de yaşlı, yaşlı adam anlamlarına gelen **senem** (nom. senex)'den gelmedir [Eski İrl. sen, Lith sena-s, Sans. sana, yaşlı]. (6)

Marksist-Leninist hareketlere Stalin'den miras kalan en önemli olumsuzluklardan biri de kuşku yok ki tek adamcılıktır Öyle ki Stalin'in, parti sekreterliğini Batılıların «one-man show» una indirgediği bile söylenebilir.

Ne yazık ki birçok sosyalist devrim bir süre sonra senyorizasyoner olmuş, devrimci partiler ise birer senyörler partisi haline gelmiştir. Sovyetlerde, Çin'de ve Küba'da görülen budur. Oysa devrim, genç işidir, devrimci politika genç işidir ve herşeyden önce sosyalizm de genç işidir. Ama dünya burjuvazisi, kapitalizmin genç bir toplum, kapitalistlerin ise genç bir kuşak olduğu imajını yerleştirebilmek için, Sovyetler ve Doğu Avrupa'nın çözülüşünün hemen akabinde, değişimci dönüşümcü bir gençlik ve genç liderler modasına yeşil ışık yaktı. Bill Clinton'ın ABD başkanlığına seçilmesi de, bu gençlik rüzgârının sayesindedir. Yoksa, yetmişlik Reagan ve Bush'lar karşısında bir skandallar valisinin ipi göğüslemesi ancak rüyalarda olurdu. Bu akım Türkiye'ye egemen oldu. Artık, her partinin bir «genç» lideri var.

«Gençliği, bayrağı altında toplama yeteneğinin yitirilişi, siyasal çürümenin işaretidir,» diyor Troçki ve ekliyor: «(...) **Yer altında olduğu sürece Bolşeviklik daima genç işçilerin partisi olmuştur. Menşevikler, işçi sınıfının daha saygın, vasıflı tabakasına dayanmış daima bununla gurur duymuş ve Bolşeviklere tepeden bakmıştır.»** (7) Şunu açık yüreklilikle itiraf etmek gerekir ki devrim yapan partilerin büyük bir çoğunluğunun, gençliği politikadan ve yönetimden uzak tutmalarının -ki bu gençliğe olan açık bir güvensizlik anlamına gelir- bir sonucu olarak, Sovyetlerin ve Doğu Avrupa'nın siyasal çözülüşü sonrasında, dünya gençliğinin politik ağırlık merkezi burjuva politikasına kaymıştır. Türkiye'nin boyalı basınının ya da TV'lerinin bilinen bir amaç doğrultusunda sık sık belirttikleri üzere, Moskova'daki Komünist mitinglerinde çoğunluğu yaşlılar oluşturmaktadır. Kuşkusuz yaşlılar azımsanamaz; ama, gençlerin çok az olduğu şeklindeki haberler, gençlerin politik ağırlık merkezinin bir süre sonra yine sosyalist politikaya doğru koyacağı gerçeğinin, onlarda yarattığı endişelerden olsa gerek. Devrim, aynı zamanda devrimci politikayı «46» yaşın altına çekebilme başarısı demektir. Bu bakımdan, genç ve yeni olan sosyalist öğretinin, yalnızca 70'lik «sosyalist»lerce kucaklanan bir dünya görüşü haline getirilişine itiraz etmeyen gençlerin, ancak birer genç bunak oldukları söylenebilir. Bu bağlamda, başta Marks olmak üzere, birçok Marksist düşünürün devrim beklediği Avrupa nüfusunun, az gelişmiş ülkelerin nüfusuna göre daha yaşlı olmasını tarihin bir ironisi olarak görmemek de mümkün değildir.

Devrimci partilerin dejenerasyonuna yol açan bir başka gerçeklik de, «her

gerçek 'her yerde' söylenmez», biçiminde somutlanan eleştiri düşmanlığıdır. Bu da «iki dinli» ve iki dilli insanların ortaya çıkmasına neden oluyor. Zira, buradaki «her yer» den maksat, öncelikle partidir. Eleştiriye tahammülsüzlük, daha çok «güçlüyüm, o halde haklıyım,» anlayışıyla ilişkilendirilirse de, bu ilişkide, partinin yönetici kadrosunun senyorizasyoner oluşunun de yeri vardır.

Paulo Freire, **Ezilenlerin Pedagojisi** adlı yapıtında, «bankacı eğitim modeli» dediği, diyolog karşıtı, buyurgan, özümsemeci yerine ezberci, eleştirel-likten yoksun eğitim modelini eleştirir. Devrimci liderlerin de bu eğitim anlayışına kapıldıklarından sözeder. Doğrusu, Freire'in de belirttiği gibi, ezilenlerin safında siyasi eylem kelimenin tam anlamıyla pedagojik bir eylem olması gerektiği için, başından beri bankacı eğitim modeli doğrultusunda hareket eden önderlikler, ancak «bankacı devrim» denilebilecek tepedenci bir devrime hizmet ederler. **«Halka güven duymayışlarını rasyonalize eden önderler iktidarı almadan önce halkla diyaloğun imkânsız olduğunu öne sürerler ve böylece diyalog karşıtı eylem kavramını tercih ederler. O andan itibaren de - tıpkı egemen elitler gibi- halkı fethetmeye çalışırlar: Mesih haline gelirler. Manipülasyona başvururlar ve kültürel istila uygularlar. Oysa bu yoldan, yani *ezme yolundan, devrim, ya da en azından hakiki bir devrim yapamayacaklardır.*»**(8) (abç.)

Freire, haklı olarak şu gerçeği de vurgular: **«Önderler, ezilenlere sözümona düşünemeyen ve sadece eylem yanılsamasına yetenekli salt aktivistler muamelesi yapamaz; o zaman ezilenler gerçekte manipüle edilmeye (davranışlar, iradi olarak başkalarınca belirlenmeye -ç.n.) devam edeceklerdir ve bu sefer manipüle edenler, manipülasyonun sözde düşmanları olacaktır.»**(9)

Siyasal çürüme, «ezilenler içinde ezilenleri» devrimden soğuturken, ezilenlerin yöneticileri de artık bütünüyle birer ezen olma sevdasına kapılırlar. Böylece, devrim adına yapılan bütün bu uygulamalar, erkekçi yapı karşısında kadınları, senyorizasyoner yapı karşısında gençleri, gizli milliyetçilik karşısında küçük ulusları ve proleter demokrasinin yokluğundan dolayı da proletaryayı ve aydınları devrimden soğutur. Sovyetlerin gözle görülür ilk çözülüş yıllarında ve öncesinde olan budur.

Mesihçilik ya da Mehdicilik, genel olarak dünya solunun önemli bir sorunudur; özellikle parti için Mesihçiliğin büyük sorunlar yarattığını kabul etmek gerek. Orta Doğu coğrafyasının kültürel gerçekliklerinin böylesi bir yapılanmaya çok elverişli olması üzücüdür. Mesihçilik deseniz bu topraklarda yaratıldı. Mehdicilik deseniz keza öyle. En büyük despot liderler, tarihte bu topraklarda boy gösterdi. O nedenle, bu coğrafyada liderlerce doyurulması gereken kurtarıcılık imgesi, babalık imgesi, ezen ve ezilenlerin siyasal örgütlü bünyelerine kolaylıkla oturabiliyor.

Bugün, Türkiye'de Süleyman Demirel halkın bir kesimi tarafından baba olarak adlandırılırken, O'ndan 2500 yıl önce Pers Kralı Kuraş kendi halkınca yine bu sıfatla anılmıştı. (bkz. Herodot Tarihi). Devrimci liderler, bu hazır «kurtar bizi baba» kültürü üzerine oturup, aynı kültürü kamçıladıkça, eninde sonunda, genel olarak toplumu bir baba olmaktan çıkarma çabalarının bir anlamı olmaz. Böylece devrimci liderler, ancak toplum babacılığın, yani ataerkil toplumun ezen yöntemlerini kendi sınıfına da uygulayan «devrimci» babalara

dönüşürler. Bu bağlamda, devrimci partilerdeki genel sekreterlik kurumunun dünyadaki örnekleri dikkate alınarak, bizi, böyle bir sonuca («devrimci» babalığa) götüren eksikleri ve yanlışları tartışmak, doğruları ortaya koymak önemli bir ihtiyaçtır. Çünkü, ezen kültürün ilkeleri doğrultusunda hareket eden genel sekreterliklerin, eninde sonunda genel sekterliğe dönüşmemesi için hiçbir neden yok-

lumpenproleterya bulunduğu gibi işçi aristokratları da vardır. Bu, sözkonusu olgunun sosyo-ekonomik boyutu. Bunun bir de sosyo-politik bir yanı var ki o da, genel olarak ezilenlerin oluşturduğu politik örgütlenmelerin büyük bir çoğunluğunda ezen kültüre ait ilkelerin uygulama alanı bulması, arkasından da her türlü siyasal çürümenin ortaya çıkmasıyla ilişkilendirilebilir. Siyasal

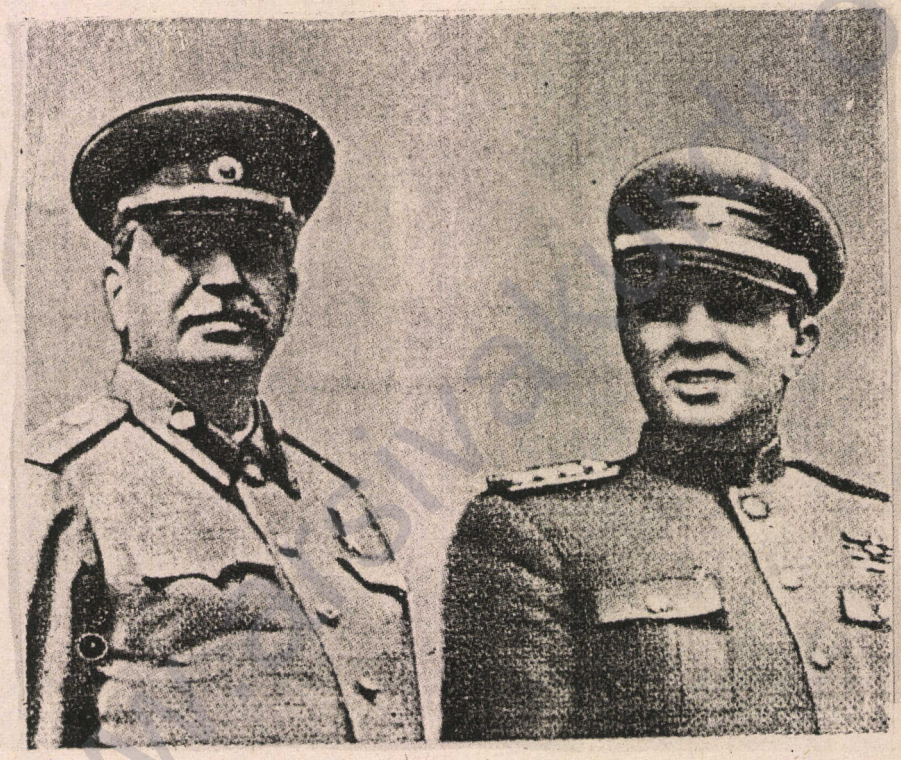

Faşizmin tahribatına dur diyen, Sovyetlerde ki kurumlaşma ve ekonomik inşayı sağlayan Stalin, Arnavutluk devriminin ustası Enver Hoca ile beraber.

tur.

«Ezilenler içinde ezilenler» gerçeği Sovyet toplumunda da yaşanmıştır. Bununla, «yeni sınıf» türünden teorileri benimsediğim anlaşılmasın. Kasdettiğim şey şudur: Birincisi, ezilenler kategorisi sınıfsal, ulusal ve cinsel açıdan türdeş değildir, yani tek bir sınıf, tek bir ulus ya da tek bir cinsi tanımlamaz. Kaldı ki proleterya bile türdeş değildir; kapsamında

çürüme, «ezilenler içinde ezilenleri» devrimden soğuturken, ezilenlerin yöneticileri de artık bütünüyle birer ezen olma sevdasına kapılırlar. Böylece, devrim adına yapılan bütün bu uygulamalar, erkekçi yapı karşısında kadınları, senyorizasyoner yapı karşısında gençleri, gizli milliyetçilik karşısında küçük ulusları ve proleter demokrasinin yokluğundan dolayı da proletaryayı ve aydınları devrimden soğutur. Sovyetlerin gözle

görülür ilk çözülüş yıllarında ve öncesinde olan budur.

Bu faturanın ortaya çıkmasında proleter demokrasinin oluşturulmayışının etkilerini aramak gerek. Lenin, **Proleter Devrim ve Dönek Kautsky** adlı yapıtında, **«Proleter demokrasi,»** diyor, **«herhangi bir burjuva demokrasiden bir milyon kez daha demokratiktir; Sovyetler iktidarı, burjuva cumhuriyetlerin en demokratiğinden bir milyon kez daha demokratiktir.»** (10) Acaba, Lenin sonrası Sovyetler burjuva cumhuriyetlerin en demokratik modeli olarak sunulan Avrupa demokrasisinden bir milyon kez daha demokratik miydi? Lenin'le birlikte, oluşturulmaya çalışılan kollektif liderlik de proleter demokrasi de, O'nun ölümünden sonra yaşama geçirilmemiştir. Örgütsüz aydın tipinin yaygınlaşmasının asıl nedeni de burada yatmaktadır. Başta Sovyetlerde olmak üzere, dünyanın diğer birçok sosyalist örgütlenmelerinde demokratik merkeziyetçiliğin olmayışı, aydınları örgütlülükten yoksun bırakmıştır. Genellikle aydınların önüne konulan ikilem şudur: Ya örgütlü olacaksın ve dogmatik bir sınırlılığı kabul edip susacaksın ya da düşünce üreteceksin, ama örgütlü olmayacaksın... Burjuvazi bile, ezenlerin bu antik ilkesini çoktan terketmiştir. Çünkü burjuvazi, kör ve topal da olsa kendi demokrasisini yaratabilmiştir. Oysa proleterya kendi demokrasisini yaratamadığından ister istemez «ezilenler içinde ezilenler»i dünyadaki tek demokrasi modeli olan burjuva demokrasisine yöneltmiştir. Bu bağlamda, aynı nedenle burjuva demokrasilerine, özellikle de Avrupa demokrasisine hayran bırakılan aydınlar, devrimci partilerin evcilleştirilip sistem içine çekilmesinde gözardı edilemez tehlikeli roller oynayabiliyorlar.

Devrim aynı zamanda örgütlü aydın hareketidir. Eğer, devrimci partiler aydınları örgütsüzleştirmenin bir aracı olurlarsa, olsa olsa ortaya yalnızca askerî yanı ağırlık kazanan, diğer yanları güdük kalan devrimler ortaya çıkar. Bir devrimin aynı zamanda en geniş katılımıyla örgütlü aydın hareketi olduğunun en güzel örneği Ekim Devrimi'nde göze çarpar. Öyle ki Eflatun'un «Ya filozoflar devlet adamı olmalı ya da devlet adamları filozof olmalı,» önerisinin yaşam bulduğu bir devrim yaşandı. Oysa, bugünün dünya koşullarında aydınlar daha çok birer seyirci durumundadır. Bunda bir nebze de burjuva demokrasisinin etkisini görmek gerek. Zira, bugün en gelişmiş burjuva demokrasisi sayılan Avrupa demokrasisinde ve daha bir takım ülkelerde, şiddete dökülmeyen ya da şiddet yoluyla deseklenmeye çalışılmayan her türlü siyasal düşüncenin ifade edilme özgürlüğü sağlanmıştır. Böylece, burjuvazi en belirgin anlamıyla siyasal şiddet olan terör ile siyasal düşünce arasındaki bağlantıyı koparmış oluyor. Yani aydınlara, teröre destek verip cezalandırılmaktansa, yalnızca siyasal düşüncelerini ifade edip, demokrasinin «nimetleri»nden yararlanma fırsatı veriliyor. Burjuvazinin bu becerikliliği sayesinde, siyasal düşüncenin eylemsel temeli dinamitleniyor ve devrimci pratikten yoksun bırakılan devrimci teori giderek devrime ve devrimin zorunlu şiddetine yabancılaştırılıyor. Derken, aydın devrimin yapıcılığından devrimin seyirciliğine adım atmış oluyor.

Devrimci partilerin aydınları örgütsüzleşmeye iten uygulamalarından sözedecek olursak, bunlardan birinin de, «(devrimci) politikanın bilime göre değil de, bilimin 'devrimci' politikaya göre ayarlanması» gerçeği olduğunu söyleyebiliriz. Nasıl olsa sosyalizm bilimseldir, o halde sosyalistler de ancak bilimsel politikalar üretirler demek doğru bir yaklaşım olmaz. İşte bu anlayış, bizi, demin sözünü ettiğimiz, bilimin «devrimci» ya da «sosyalist» politikaya göre ayarlanması sonucuna götürür. Oysa ki devrimcileri ezenlerden ayıran önemli bir gerçek de, bilim düşmanlığını mahkûm etmeleridir. Bugün burjuvazi, yer yer bilim

düşmanlığını sürdürmekle birlikte -ki onlar özellikle sosyal bilimlere düşmandırlar, onların çarpıtıcısıdırlar-, en fazla bilimden yararlananlar da onlardır. Şunu unutmamamız gerekiyor ki bir devrimin en önemli yapıtaşlarından biri de bilim ve teknolojidir. Devrimi; yalnızca askerî zaferlerle özdeş tutmak, eninde sonunda yenilgiyi getirmektedir. Zira, yalnızca askerî zaferlere dayandırılan devrimler, kapitalist dünyanın teknolojik rekabetine yenik düşebilir. Bu bakımdan, devrim öncesinde, yarın devrim olacakmış gibi bir mühendisler ordusu da kurulmalıdır. Yoksa, askerî zaferlerle özgürleşen bir toplum, bilim ve teknoloji bakımından bağımlılaşmaya mahkûm olur...

Kızılordunun kurucusu ve Pravda gazetesinin yöneticisi Troçki Sovyet devriminin önemli bir entellektüeliydi

Kitleleri, bu kategorinin (ezilenler içinde ezilenler) batağından kurtarabilmek için öncelikle demokratik merkeziyetçiliğin proletaryanın devrimci partisinde yaşam bulması zorunludur. İkinci olarak da, Yeni Dünya Düzeni'nin atmosferinde, proleterya diktatoryasından çok proleter demokrasi kavramını önplana çıkarmak gerekiyor. (***) Kuşkusuz, diktatora ezilenlere dünün yanlış uygulamalarını çağrıştıracaktır. Ama, bu yeni demokrasi biçiminin yanında, ezenlere ve karşı sınıf yandaşlarına karşı da bir diktatoryanın varlığından sözetmemek olmaz.

Lenin'in de belirttiği gibi, sosyalizme geçişi hedefleyen bu yarı-devlet, «**.... zorunlu olarak yeni bir biçimde (genel olarak proleterler ve mülksüzlerden yana) demokratik ve yeni bir biçimde (burjuvaziye karşı) diktatoral olmak zorundadır.**» (11) Yani, sanıldığı gibi diktatörlük ve demokrasi birbirine düşman olgular değildir; birinin bulunduğu yerde diğeri yoktur denemez. Aksine, Wolfgang Leonhard'ın da işaret ettiği gibi her iki olgu da kusursuz bir ortaklığa girebilir. Şöyle ki, devlet bir sınıf üzerinde diktatörlük kurarken, aynı zamanda diğer sınıf için demokrasiyi, demokratik yapıyı oluşturabilir. (12) Bizim anladığımız demokratik yapı da, yani proleter demokrasi de, «**..... yukarıdan 'yönetim' olmaksızın, bürokrasi olmaksızın, kitlelerin kendi insiyatifleri ile, devlet faaliyetinin bütün alanlarındaki etkin katılmasıyla aşağıdan, bir defada kurulmalıdır.**»(13)

Lenin'in ölmeden önce, partide bürokratik bir eğilimin varlığını sezdiği belirtilir. Hatta, vasiyetinde bu kaygının izlerine rastlanmaktadır. Nitekim, Britannika'da bile şu görüşe yer verilmiştir: «***Lenin'in, belgeyi (vasiyeti kastediliyor, yn.)*** **ardılının belirlenmesinde partiye yol göstermek ya da iktidarı ele geçirme çabası içinde gördüğü parti**

önderlerinin olumlu ve olumsuz yanlarını sergileyerek, *herhangi birinin tek başına kendi yerine geçmesini önlemek amacıyla yazdırdığı sanılmaktadır.*» (14) (abç) Görülüyor ki daha o dönemden itibaren bir kollektif liderliğe gereksinim vardı. Ama, giderek **«partinin dejenerasyonu, devletin bürokratikleşmesinin hem nedeni hem de sonucu oldu,»** (15) ve böylelikle, Troçki'nin güzel bir biçimde belirttiği gibi, **«bürokrasinin koca kıçı, devrimin başına ağır bastı.»** (16) Kuşkusuz, bürokratikleşmenin ekonomik nedenleri de vardır; ancak konumuz bu olmadığı için, incelemeyi buraya doğru genişletmiyoruz.(****)

Devrimci partilerin dejenerasyonuna zemin hazırlayan bir başka ilke daha var: O da ezenlerden bir alıntı niteliği taşıyor. Bu ilke, halka tam bir güvensizliğin ve parti kültünün diyalektik ilişkisi sonucu ortaya çıkıyor: «Parti halk için değil, halk parti içindir,» anlayışı giderek devletin karakterini de etkiliyor.

Eminim buraya kadar kaydettiğim bütün bu ilkelerin, yalnızca bazı yanlış uygulamaların genel bir abartısı olduğunu söyleyenler çıkacaktır. Böyle bir çaba, durumu kurtarmaya yetmeyecektir. Çünkü gerçekler kelime oyunlarıyla alt edilemez. Kaldı ki **«İlkeler bir amaç, program, bir taktik ya da bir teori değildir. Taktikler ve teori, ilke değildir.»** (17) Örneğin, tek ülkede sosyalizm bir taktik olmaktan çok, bir ilke olarak kabul edildiği için, taktik ile ilke birbiriyle karıştırılmış demektir (*****) Bu bağlamda, strateji-taktik ayrımının, gerçek devrimci partiler için büyük bir şans, sözde devrimci partilerin önderlik ettiği kitleler için ise, büyük bir şanssızlık olduğu açıktır.

«Ezilenlerin, ezenleri kültürel istilâ uygulamaya yönelten davranış ve tepkileri, devrimcilerde farklı bir eylem kuramına yol açmalıdır. Devrimci önderleri egemen elitten ayırt eden şey, sadece hedefleri değil, aynı zamanda hareket tarzıdır. Eğer aynı şekilde davranırlarsa, hedefleri de özdeş hale gelir.» (18)

Ezenler, ezilenlere boyun eğdirebilmek için, onların dünyayı ve toplumu düşünebilme niteliklerini yok etmeye çalışırlar. Bunun için de dünyayı gizemlileştirmeye çalışırlar.(19) Devrimci önderlikler de ezenlerin bu anlayışıyla hareket ederlerse, yine ezen konumuna yükselirler. O nedenle, bir devrimcinin sadık kalması gereken ilkelerden birinin de açıklık olduğunu unutmamalıyız.

Açıklık, devrimci politikayı yıpratmaz, sanıldığının aksine güçlendirir ve güvenilir kılar. Kuşkusuz buraya askeri sırları dahil etmemiz düşünülemez.

Dikkat edilirse, Sovyetler ve Doğu Avrupa'nın çok açık bir biçimde çözüldüğü şu son yıllarda, dünyanın ezen patronları bile, artık kendi ilkelerini, anlayışlarını terketmiş görünmek istiyorlar. Aslında, bu görüntü altında, sömürüleri, baskıları, zulümleri, velhasıl her türlü ezme ilişkisi devam etmektedir. Sıralamak gerekirse;

* Tepedencilik, doğmatik merkeziyetçilik - Yerel parlamentolar, yerel iktidarlar

* Gizemlileştirme, Gizleme (?Demir Perde) ➞ Glasnost, şeffaflık; buna bağlı olarak Medya'nın rolü, «bilgi çağı»

* Karizmatik liderlik, tek adamlık ➞ anti-mesih (ya da anti-hero) liderlik

* Bürokratik devletler ➞ Devletin (ve ordunun) küçültülmesi (******)

* Suskunluk ve düşünce suçu ➞ Konuşma ve düşünce özgürlüğü

* Boyun eğdirme ➞ Girişimcilik

* Tutuculuk (Muhafazakârlık ya da statükoculuk) ➡ İlericilik, Değişimcilik Dönüşümcülük

Bütün bu değişim yalnızca burjuvazi içindir. Onun önünü açmak içindir. Dünya halkları için geçerli olan ilkeler yine aynıdır: Susmak, boyun eğmek, güdülmek, kandırılmak, «kurtarılmak», öldürülmek... Dünya halklarıyla birlikte sürece müdahale edip gidişi değişitirebilmek için, özellikle resmî «sosyalizm»in, sanki sosyalist dünya görüşünün birer parçalarıymış gibi kurumlaştırdığı anlayışları, ilkeleri deşifre etmek ve bu dünyadan silip atmak, böylelikle sosyo-politik açıdan ezilenler içinde ezilenler gibi bir kategoriye yer vermemek gerekiyor.Ama ne yazık ki bugün, dünya devrimci hareketinde bu gerçeği farkedebilen partilere rastlamak mümkün değil...

NOTLAR:

(1) Paulo Freire, **Ezilenlerin Pedagojisi,** çev. Dilek Hattatoğlu - Erol Özbek, (İstanbul, 1991), s. 68.

(2) A. Öcalan - Y. Küçük, **Dirilişin Öyküsü**, (İstanbul, 1993), s. 220.

(3) Ibid., s. 221.

(4) Thomas Angotti, **Stalin Dönemi: Tarihin Perdesini Aralamak**, çev. Ali Yücel, Dünya Solu, Bahar 89, sy. 1, s. 61.

(5) Ziya Umur, **Roma Hukuku Lügatı**, (İstanbul, 1975), s. 192.

(6) **The Oxford Dictionary**, Vol. IX, (Oxford, 1933), s. 447, 454.

(7) L. Troçki, **İhanete Uğrayan Devrim**, Önsöz: E. Mandel, çev. A. Ortaç, (İstanbul, 1991), s. 114.

(8) Freire, s. 132-3.

(9) Ibid., s. 97.

(10) Lenin, **Proleter Devrim ve Dönek Kautsky**, çev. Kenan Somer, Süleyman Arslan, (?, 1989), s. 46.

(11) Lenin, **Devlet ve İhtilal**, çev.

(12) W. Leonhard, **Dictatorship of the Proletariat**, Marxism, Communism and Western Society, Vol. 2, s. 434.

(13) Lenin, **Kitle İçinde Parti Çalışması**, çev. Cengiz Haksever, Ankara, 1989, s. 16.

(14) **Lenin'in Vasiyeti**, AnaBrittannica, C. s. 392.

(15) Troçki, s. 75.

(16) Ibid., s. 74.

(17) Lenin, **Kitle İçinde Parti Çalışması**, s. 153-4.

(18) Freire, s. 133-4.

(19) Ibid., s. 109.

(*) Burada, Engels'in «erkek, ailede burjuva, kadın ise proleterdir» şeklindeki teşhisini anımsamak yerinde olur. Ayrıca, Freire'in şu belirlemesini de buraya alıyorum: «... mücadelenin başlangıç aşamasında ezilenler hemen hemen her zaman özgürleşmeye çabalamak yerine, kendileri de ezenler veya 'alt-ezenler' haline gelme eğilimindedirler.» (Ibid., s. 23) Öyleyse, erkeği bir «alt-ezen», kadını ise bir «alt-ezilen», yani ezilenler içinde ezilen saymak mümkün olacaktır.

(**) Başta tek adamcılık olmak üzere, birçok açıdan TC ile SSCB arasında benzerlik kurmamak mümkün değil. David Hotham, Türkler adlı yapıtında şunları söylüyor: «Atatürkçülük, tek tanrılı bir din gibidir. Atatürk de Allah gibi tektir. Hiç kimse ona benzetilemez. (Atatürk üzerine Türkçe'de yayınlanan en başarılı biyografi de, sanki başka hiç kimse varolmamış gibi Tek Adam' adını taşıyor.» (Hotham, **Türkler**, çev. M. Ali Kayabal, ?, 1973, s. 39) Millî Şef de, aslında bir tek adamdır, tıpkı Stalin gibi. Bir başka benzerlik, barış içinde bir arada yaşama ile tek ülkede sosyalizm ilkeleriyle, «yurtta sulh, cihanda sulh» ile tek ülkede pantürkizm anlayışları arasında kurulabilir. Üçüncü benzerlik ise, Sovyet liderlerinin artık sınıfsız bir toplumuz yargıları ile,

www.arsivolusum.org

Türk toplumunu «sınıfsız, imtiyazsız bir toplum» olarak tanımlayan Mustafa Kemal'in sözleridir. Bütün bunlara, bazı kesimlerin maksatlı bir şekilde her iki ülkede yaşanan kültürel yapının «devlet kapitalizmi» olduğunu açıklamaları eklenince, elbette aynı çevreler bir yandan Leninist, bir yandan Maoist, bir yandan da Kemalist olmaya devam ederler!...

(***) Sosyalist demokrasi ya da demokratik sosyalizm terimlerini kullanmamak gerekiyor. Bunlar, Avrupa burjuvazisinin ve döneklerin terimi olmuştur artık. Bunların yerine, devrimci demokrasi ya da proleter demokrasi terimleri tercih edilmelidir.

(****) Troçki, **İhanete Uğrayan Devrim**'de, bürokratikleşmenin, «bürokratik iktidarın temelinde, tüketim mallarında toplumun yoksulluğu»nu görmektedir; O'na göre, «bundan da herkesin herkese karşı mücadelesi sonuçlanmaktadır.» (Ibid. s. 85)

(*****) «Sosyalizmin bir yerde, gecikmiş Rus kapitalizmi, Rus milliyetçiliği için bir taktik olduğu bugün ortaya çıkıyor. Çok acı ama, bir gerçek olabilir! Kürt meselesi çok iyi ipucu tutabilir. Eğer bir ilke bağlılığı olsaydı, Stalin dönemi dahil, herhalde bu kadar açık bir ilke ihlalini onaylamazlardı. Sırf kemalizmin desteğini kırmamak için, açık bir vahşeti onaylıyor! Bu, ilke ihlalidir. Kemalistlerle ilişkileri taktiktir. Taktik uğruna ilke ihlali, taktik uğruna sosyalizmin ihlalidir.» [Öcalan'a aittir, yn.] (A. Öcalan- Y. Küçük, **Dirilişin Öyküsü**, İstanbul, 1993, s. 225)

(******) Burjuvazinin sözünü ettiği devletin küçültülmesi, ister istemez, insana, sosyalist devrimle birlikte yıkılan burjuva devletinden, geçilmesi gereken proleter yarı-devleti anımsatıyor. Yani, sosyalistlerin gerçekleştiremediği bir değişimi, kapitalistler lafta beceriyorlar.

OKUYUCUMUZA

BİLDİĞİNİZ GİBİ DERGİMİZ BAĞIŞLARLA YAYININI SÜRDÜRÜYOR. ÖNEMLİ ÖLÇÜDE EKONOMİK SORUNLARIMIZ VAR. BU AÇIDAN İMKANI OLAN VE GÖNÜLLÜ BAĞIŞ YAPMAK İSTEYENLERDEN KATKILARINI BEKLİYORUZ.

Bağış Hesap No
Ziraat Bankası
1235/0003/0003
0183534

ÖZGÜR BİLİM
Yayın Kurulu

www.arsivalar.org

DEĞERLENDİREMEYEN ve AŞAMAYAN TEMSİLCİLER

Medeni AYHAN

Çırak ustasını, çocuk da babasını aşmalı. Ancak ustayı aşan çıraklar ustalaşır. Baba ve ustanın gerisinde kalma elli yıl sınıfta kalmışlığı ifade eder.

Marks ve Engels'in ustalıkları, düşüncedeki babalıkları dünya solunca onaylanıyor. Lenin; Marks ve Engels'ten sonra oğulu ifade eder. Çırak olarak işe başlar. Babasını ve ustalarını aştığı için Marksist düşüncenin iyi bir temsilcisi oluyor.

Lenin'den sonra gerekli aşamayı sağlayan ustalar pek görülmez. Sol farkında olmadan 17 Ekim Devrimi'nin depoladığı enerjiyle iş yapıyor. Depolanmış enerjiye yenisi ilave edilmiyor. Enerjisi bitmeye başladığında ise herşey durmaya ve dağılmaya başlıyor.

Sosyalizmi yıkılışa götüren bir sürü nedeni kafamda sayıyorum. Ama hepsini görememe, aşamama ve temsil etmemeye bağlıyorum.

Görmeme ve aşamama sosyalizmi zamana, sürece uygulayamamaya neden olur. Uygulamada başgösteren sorunlar karşısında çözücü olmama, tıkanmayı getirir. İnsanlık düşüncesine gerekli katkıyı yapmamayı, yeni perspektifler sunmamayı anlatır.

Görmeme değerlendirmemeye; aşmama tıkanmaya neden olur. Görmeme küçük mikropların vücut direnciyle kafa kafaya gelinceye kadar devam ediyorsa, kan kaybına neden olur. Bu noktadan itibaren önlem almak imkansız değilse de çok zor olur. Hücrelerin dökülmesi kaçınılmaz olur.

Sosyalizmin dünya çapında aldığı yenilgiyi, görmeme ve aşmamaya bağlıyorum. Buraya nokta koyuyorum. Dünyanın en çok kaynayan bölgesi Ortadoğu'da Türk ve Kürt solunun öznel koşulları üzerinde durma gereksinimi duyuyorum.

Türkiye'de sol sosyalistim dediği günden beri Sosyalizmi iyi temsil edemediğini göremiyor. Görmediği için bir yanlış diğer bir yanlışı geliştiriyor. Ortaya çıkan yeni yanlışlarını da göremiyor. Doğruyu geliştiremiyor, aşamıyor ve tıkanıyor. 12 Eylül darbesiyle de bu tıkanmışlık net olarak su yüzüne çıkıyor, aşmama ve tıkanma hala devam ediyor.

Gelecek yaratmak için geçmişi değerlendirmek gerekiyor. Hataları, yanlışları ve iyi şeyleri tespit etmek gerekiyor.

Öncelikle Türkiye'de sol sosyalizmi çok kaba yorumluyor. Halkların psikolojisi ve sosyolojisi dikkate alınmıyor. Okunan şey çok az doğru yorumlanmakla beraber bir Kuran ayeti gibi dayatılıyor.

Dinin toplama tesirleri göz önünde bulundurulmuyor. Doğru yaklaşım gösterilmiyor. Gereksiz biçimde din fazlaca öne çıkarılıyor. Kaba materyalist bir yaklaşımla halkın duyguları rencide ediliyor. Halkın önemli bir kesimi sosyalizmi, sadece "dinsizlik" kelimesiyle tanımlayacak duruma geliyor. Bu hem sosyalizmin özgürlük, bağımsızlık, ortaklık, eşitlik, kardeşlik gibi önemli istemlerinin öne çıkmasını engelliyor, hem de devrime çekilecek bir kesimin kazanılmamasına neden oluyor.

Türkiye solunun içine düştüğü hatayı,

önemli ölçüde Kürt solundan bazı gruplar da takip ediyordu. Kürdistan'da din duygusu daha yoğun olduğu için daha büyük zarar verdi. Son süreçte PKK'nın dengeli bir yaklaşım gösterdiği görülüyor.

Din kadar yoğun bir biçimde öne çıkan cinsel özgürlük konusu oluyor. Sol anarşist yaklaşımı Marksizme mal ediyor. Bulundukları süreçten bağımsız düşünme ön plana geçiyor. Kapitalist toplumda, Sosyalist Devrim mücadelesi yapılırken, Komünist bir toplumda yaşıyorlarmış gibi tavır geliştiriliyor. Marksizmi halkın kafa-sına geçirilecek bir şapka olarak düşünü-yorlar. Öne çıkarılan cinsel özgürlük tartışmalarıyla kazanılacak kitle kaybediliyor. Halk, dile getirdikleri anlayışta maneviyat bulamıyor. Tamamıyla bir kaosu, başıboşluğu, hiçliği ve kuralsızlığı çağrış-tıran söylemlerin sahibi oluyorlar. Marjinal sol taban kendisini bile normal yaşamda kaldıramayacağı şeyleri açıklık adına sayıklıyor. Devrimcinin onur anlayışının bir kapitalistten veya bir feodal beyinden nasıl farklılaştığı temsil edilmiyor. Bu yaklaşım tabanda görülüyor tabandaki yaklaşım örgütsel yaklaşımın yansımasını anlatıyor.

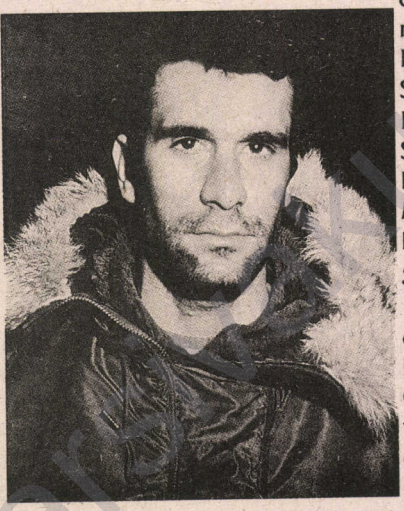

Türkiye Devrimi'nin ilk metrelerini koşan Deniz Gezmiş

Türk solu küçük burjuva aydınına dayanıyor. Mektepli olduğu için halk kitleleriyle bağlantı kuramıyor. Mektepte, dernekte, kahvede masa başı tartışmalardan zaman bulamıyorlar. Sol mektepten fabrikalara köy ve mahalle komitelerine yayılamadığı için mektepli kalıyor. En fazla işçi köylü iktidarını bağırıp çağırmakla beraber örgütlenmesine işçi, köylü almakta ciddiyet taşımıyor. Türkiye solculuğunu öğrenim gören, biraz da öğrenimi bitirmiş insanlar yapıyordu. Aynı hastalık devam ediyor. İlaç ve doktor gerekiyor.

Türkiye solu çekirdek kabuğunu doldurmayacak şeyleri demokrasicilik adına veya «doğruyu ben söyledim» adına yıllarca tartıştı. Çekirdek kabuğunu doldurmayacak yaklaşımlardan dolayı ayrışmalar yaşandı. Kendi özgücünü esas almama ve şablonculuk yaklaşım büyük hata ve zaaflara neden oldu. Sovyetik yapıyı savunanlar Sovyetler Birliğindeki gelişmeleri ve Sovyet politikasını Marksist Leninist kabul ediyorlardı. Sovyet politikasına göre konuşuyorlardı. Sovyetlerin Marksizm Leninizm'den ne kadar uzaklaştığı görülmüyordu.

Maoist bir çizgiyi takip edenler Çin'in gerici tutumlarını Mao ile eşitliyordu. Çin'in geliştirdiği hatalar ve gerici politikalara ezberci bir biçimde sahip çıkıyorlardı. Aynı şeyler Enver Hoca'nın Arnavutluğunu bayraklaştıranlar için de geçerliydi.

Arada kalan Troçkistler sistemin eksiklerini veya örgütlenme yerine tamamıyla vakitlerini Troçki'nin Stalin'e karşı haklılığına ayırmayı seçiyorlardı.

Bu süreçte yenilgi dönemlerinin psikolojisine uygun olarak her şeyi Stalin'in kişiliğinde sıkıştırıp vuruyorlar. Troçki'yi Lenin'e değil, Lenin'i Troçki'ye yaklaştırıyorlar. Sürecin Troçki'yi doğruladığını yazmakla bitirmiyorlar. Madem süreç Troçki'yi doğruluyor, halktaki tepkiye niye önderlik edemiyorlar? Troçkizm doğduğu günden bugüne kaç yerde örgüt düzeyine çıkabildi? Devrimci kazanımlarda payı var mı? Troçkizim

yetmiş yıl nasıl örgütsüz kalıyor? Son dönemde Troçkizmin dünya Marksizmini temsil ettiğini söylemek talihsizlik değil mi? Bir çok hataya düşmekle beraber pratiğiyle Leninizmi temsil eden Stalin değil mi? Geçmişte Stalin'in yanlışlarını görmeden hep yüceltmeye çalışan anlayışlar ne kadar yanlışsa bugün Stalin'in doğru tavır ve yaklaşımlarını görmeyenler daha fazla yanlış değil mi?

Temel bir sorunda, solun bağımsız politika geliştirememesi kendi koşullarına uygun teori ve programlar yapamamasıdır.

Türk solundaki formel mantığın -PKK hariç- diğer Kürt gruplarında da varolduğu rahatlıkla söylenebilir. Bir uçtan bir uca savrularak bir yanlıştan bir yanlışa gidiyorlar. Biçim değişiyor öz genelde yanlış kalıyor.

Türk solu kendi içinde tasfiyeci, kendi dışında sekter tutumlar geliştiriyor. Bu temelde birlik yerine ayrılıklar ve karalamalar birbirini izliyor. Geçmişte karşılıklı çatışmalara varacak düzeye geliyordu. Bu sorun günümüz kadar taşındı. Bu özelliğin tamamıyla Kürt sol anlaşıylarda da kendi ni gösterdiğini bilmek gerekiyor. Solda ki bu tür gelenekler bir çok güzelliğin oluşmasının önünde engel duruyor. Bu açıdan parantezi açarak derinleştirme gereksinimi doğuyor.

Sol (hiç bir Kürt ve Türk sol anlayışlarını ayırmıyorum) çoğu zaman eleştiri adı altında karalama yapıyor. Bu gelenekte bir yarışma sözkonusu oluyor. Ancak açık otokritik (kendini yerme) almaya gelince işler değişiyor. Her anlayış kendisini bu toprakların tek Marksist Leninist akımı görme eğiliminde görünüyor. Her anlayış kendi dışındakileri revizyonist, oportinist, reformist, şovenist, küçük burjuva köylü hareketi, teslimiyetçi, azan, işbirliktçi vs. gibi kavramlarla tanımlamaya çalışıyor. Tabii hiç bir anlayış, bilimsel bir şüphecilikle kendini değerlendirmeye alamıyor. Kendisinin de bazen yanlış olabileceğini düşün-müyor. Gerçeğin tekelini kendi elinde bulundurduğundan emin görünüyor. Temel gerçek ise Kürt ve Türk solunda bir tek yapının bile marksizmin bütün temel ilkelerini kendinde toplamadığı ve siyasi bir akım olarak örgütlemediğidir.

İnsanlar nasıl ki kendi özel hatalarına hoşgörülü davranma, diğer insanların hatalarına fazlaca saldırma eğilimindeyse varolan anlayışlar da öyledir. Bunun temelinde kendi dışındaki görüşlere tahammül-süzlük ve sol içi rekabet yatıyor. Sol anlayışlar bazen burjuvaziye karşı yapamadıkları saldırıyı kardeş anlayışa yapıyorlar. Yine 80 öncesinde feodallere saldırmayan Kürt anlayışları birbirine saldırıyordu. Birbiriyle çatışan Kürt anlayışları aynı şehrin çevresinde birbirine düşman Kürt feodalleriyle ilişki geliştiriyordu. Akan devrimci

Ve ayrılanlarla anlayışın ana gövdesi arkasında karalamaların önü alınamaz oluyor. "Tasfiyeci, komplocu, diktatör, partiyi deforme etme, işbirlikçi, sınıf düşmanı, vatan haini, ihanetçi, sağa savrulan, uzlaşmacı vs." gibi adlandırmalar çoğu zaman ezberci yapılıyor. Varolan somut durumlara bu kavramlar uygulandığında çoğu zaman içi boş kalıyor. Karşılıklı olarak haklılarını ortaya koyabilmek açısından söylenen bu kavramlar savrukça kullanılıyor. Ayrılmalar karşılıklı atışmalarla kalmıyor, sol içi şiddete dökülebiliyor. Bu tür durumlar istisnasız Türk ve Kürt sol anlayışların ortak günahı oluyor. Bu günahlardan hep beraber kurtulmak gerekiyor.

kanıydı. Ayakta kalan ise Kürt feodalitesiydi.

Saldırılar sonrası sözlü ve yazılı karalamalar, bilim dışı adlandırmalar artarak gelişiyordu. Bu şunu ortaya çıkarır: Sol ideolojik savaşı bilmiyor. İdeolojik savaşla haklılığını ortaya koyabilecek derecede derinleşmemiştir. Kaba ve kopyacı bir teori ile zihniyeti yargılama gücü elde edilmediğinden tek yol saldırı oluyor. Yapılan saldırılar mantıksal değil iç

Sol, detay unsurlara çok fazla kafa yoruyor. Detaylar temel ilkeleri öne çıkarıp birleşmeyi engelliyor. Anlayışın kendi içinde bile detaylarda düşünce ayrılığı tasfiyeyi veya kopmayı gündeme getiriyor. Ve ayrılanlarla anlayışın ana gövdesi arkasında karalamaların önü alınamaz oluyor. "Tasfiyeci, komplocu, diktatör, partiyi deforme etme, işbirlikçi, sınıf düşmanı, vatan haini, ihanetçi, sağa savrulan, uzlaşmacı vs." gibi adlandırmalar

Türkiye Devrimci Hareketinin Önemli Üç Lideri
Mahir Çayan, İbrahim Kaypakkaya, Dr. Hikmet Kıvılcımlı

dürtüseldir. En iyi savunma saldırıdır anlaşıyına dayanıyor. Oysa zihniyeti yargılayabilecek bir birikime ve bilimsel bakış açısına ihtiyaç duyuluyor.

Sol o kadar ileri gidiyor ki kendisini işçi sınıfının yerine koyma eğilimi gösteriyor. Bu psikolojiyle hareket etmekle partinin ve kadroların yönetimini esas aldığını gösteriyor. Tabii ki üretenlerin yönetmemesi durumunun ön koşulları bilinçsizce döşeniyor. Bu parti önderliklerinin (genel sekreterin), partinin ve biraz da kadroların kutsanmasından kaynaklanıyor. Sol, marksizmde olmayacak fetişleştirme, tabulaştırmayı yaşatma eğilimi gösteriyor. Partilerde detaylarla ilgili düşünceler bile doğma haline getiriliyor.

çoğu zaman ezberci yapılıyor. Varolan somut durumlara bu kavramlar uygulandığında çoğu zaman içi boş kalıyor. Karşılıklı olarak haklılarını ortaya koyabilmek açısından söylenen bu kavramlar savrukça kullanılıyor. Ayrılmalar karşılıklı atışmalarla kalmıyor, sol içi şiddete dökülebiliyor. Bu tür durumlar istisnasız Türk ve Kürt sol anlayışların ortak günahı oluyor. Bu günahlardan hep beraber kurtulmak gerekiyor.

Bir anlayış diğer anlayışlara bakışını sadece kendisine karşı sergilediği tavırla değerlendirmemelidir. Ezilenlerin safında olup olmadığına bakmalıdır. Emekçilerin ve ezilenlerin yanında saf tutan anlayışa düşmanca yaklaşılmamalıdır.

Sol ilkesellik adına çekirdek kabuğunu

doldurmayacak siyasi farklılıkları geçmiş dönemlerde olduğu gibi büyük ayrılıkların nedeni yapmamalıdır. Benzerlikleri ve aynılıkları yakalamak, geliştir-mek ve öne çıkarmak önemlidir. Cephe ve birlik olacaksa mutlaka içimde olmalıdır anlayışı bırakılmalıdır. Diğer taraftan olumlu sonuçlar doğuracak birleşmeler kendine güvensizlik ve erime korkusuyla reddedilmemelidir.

Sol ülkesinin devrimine yönelik somut problemlerde birleşmelidir. Yine bir ayrılma durumu kaçınılmazsa bu da yaşanılan toprakların problemlerine ilişkin olmalıdır. Öznel düşünmeyi bilmeyen anlayışlar, devrim yaratamaz. Geçmişte yoğun biçimde S.S.C.B., Çin veya Arnavutluk'a ilişkin değerlendirmeler nedeniyle ayrılmayla karşı karşıya kalanların kafaları kendi topraklarında, kendi omuzları üzerinde değildi. Bu kamplaşmaya göre politikasını belirleme hatasına düşmeyenler daha çok THKP-C kökenli anlayışlarla PKK'ydi. ÇKP ve SBKP arasındaki ayrılıklar temelinde hareket edenlerden sadece bir kaçına değinmek gerekiyor. Ülkemizde Kawa'nın ve KUK'un bölünmesinde bu kutuplaşmanın etkisi var. TİKP- Aydınlığın olabildikçe sağa savrulması ve devletle kucak kucağa oturmasının iki nedeni var. Birincisi Kemalizmin etkileridir. İkincisi Çin'in Sovyetleri emperyalist güç olarak lanse etmesi ve bütün tehlikelerin kaynağı olarak göstererek emperyalizm ile el ele tutuşmasıdır. TİKP- Aydınlığın politikası Çin'de belirlendiği için Sovyetlerin Türkiye'ye bir müdahale yapabileceği korkusu taşıyordu. Sovyetlerden daha fazla milli çıkar doğrultusunda hareket eden Çin, TİKP- Aydınlığa milli çıkarlar doğrultusunda hareket etmeyi öğretmişti. TİKP-Aydınlık orduyu ara güç düşünerek soldan tamamıyla uzaklaştı. Solla karşı karşıya geldi. Mao'nun yönetimiyle sonraki yönetimin arasındaki farklılıkları bile göremeyen -ikisini birbirine eşitleyen- TİKP-Aydınlık bu geçmişin faturasını hala ödüyor. Geçmişi nedeniyle sol anlayışları hala ikna etmiş görünmüyor.

Mao'ya "önderimiz" diyebilecek eğilimlere sahip TİKP-Aydınlığın yanına Gorbaçov'a "önderimiz" diyen TKP'yi eklemek gerekiyor. TKP Sovyetlerin iç ve dış politikasındaki bütün yanlışlarının temsilciliğini yaptı. Bir parti görüntüsünden çok bir konsolosluğa benziyordu. Solda üretmemeyi, yaratmamayı en çok temsil eden yapı özelliğine sahiptir. İnsan solcu derken bile tuhaf oluyor. Türkiye'ye icazetli geldiler. Geldikten sonra kendi burjuvazilerini meşrulaştırmak için çalıştılar. Anti demokratik uygulamalarla imajı sarsılan TC'nin imajını düzeltme uğraşı verdiler. Geçmişte sağ ellerini devlete, sol ellerini sola uzatırken, son süreçte iki ellerini devlete uzattılar. Gorbaçov ve Yeltsin gibi sosyalizmi kapitalizmle evlendirmeye çalıştılar. Çok ilgi çekici ve acınacak bir sonları var. Reel sosyalizmin duvarları Moskova'da düşerken TKP'nin kafası taşlar arasında kaldı. Hiç olmazsa kendi topraklarının öznel durumunda yaşama veda etselerdi soranları olurdu.

Şimdi soranları yok. Radikal sosyalist tavrın gelişmemesinin ilk ve en büyük nedeni öldü. Bu ölüm Kemalizmden daha az etkilenenlerin ölümünü de yakınlaştırabilir. Düzelmeseler ölmeleri halklarımız adına iyi olacak. Ve ölüm yeni bir yaşam olacak.

Daha 1930'larda ölmesi gerekene karşı yaşamı temsil eden Kıvılcımlı'ydı. Sosyalizmin radikal çözümlemesiyle devletle karşı karşıya kaldı. Ancak herkesin yanlış ve yetersizi temsil ettiği bir ortamda Kıvılcımlı anlaşılmadı. Yanlışkıların ve yetersizliklerin yoğun olduğu dönem ve ortamlarda doğru olan anlaşılamıyor. Kıvılcımlı Kemalizmin sol üzerindeki tesirleri sonucu "bir doğruyu söyleyeni kırk köyden kovarlar" misali yalnız kaldı. Kıvılcımlı'ın tavrını bugünkü olay ve olguların düzleminde geliştirerek, kitlesel-

leştirerek yaşamı temsil etmek mümkün görünüyor.

Bugün Türkiye'de bir boşluk var Politika boşlukları değerlendirebilme ve doldurma sanatıdır. Bu sanatı iyi temsil edecek bir bir temsilciye ihtiyaç var. Büyük kararlılık örnekleri göstererek mücadele eden iki üç anlayış var. Ancak beklentilere cevap alamıyorlar. Geri kalanlar mülteci olarak yaşıyor. Sürecin çok daha gerisinde bulunuyor. Yine Türkiye'de sürekli faşizm olduğundan legal çalışmayla devrim yaratmak mümkün görünmüyor. Oysa parça parça legaliteye yerleşme sürüyor. Belki bu tür yapıların daha yoğunlaşmış politika yapan yapılara bir yan dayanak durumları olabilir. Sürekli faşizm koşullarında legalite devrim yaratmaz. Faşist yasalara çakılma söz konusudur. Yasal partiler söylemesi gereken şeyi konuşamıyor. Bunlardan daha kötü durumdakiler ise bir hareketten bir dergi çevresine düşenlerdir. Diğer bir kısmı ise işe dergi çevresi olarak başlayan ve dergi olarak kalanlardır. Bazı dergi çevreleri dergiciklere bölünüyor. Türkiye'de her ayırlan üç kişi bir dergi çıkarıyor. Ve nerde farklı düşündükleri bilinmiyor.

Bu arada ilk TİP'e değinmek gerekiyor. İlk TİP bu topraklarda legal çalışmaya en elverişli olanı anlatır. Bazı devrimci açılımları halkın önüne koyabildi. Yine o günün koşullarında Türkiye Sosyalist hareketine önder yetiştiren bir toprak işlevi gördü. Ancak Behice Boran'ın mahkemedeki konuşmasından anlaşılacağı gibi TİP kürt sorununa ilgisiz ve inkarcıdır.

Bu dönemin bazı önemli önderlerine değinmek gerekiyor. Bu topraklarda insanların devrim için ölebileceğini yaşamlarıyla kanıtlayan Kaypakkaya, Deniz, Mahir ve Kıvılcımlı teorik ve pratik düzeyde henüz aşılmış görünmüyor. Daha doğrusu ardırlarının teorik ve pratik düzeyde önemli bir katkı sunmadıklarını görmek gerekiyor. Kaypakkaya, Deniz, Mahir ve Kıvılcımlı'lar önderdi. Örgüt kurdular. Örgütlenme yapıtlar. Ancak günümüzün önemli bir sorunu var.

Türk solunda görünürde örgütlenmeler çok, örgütlülük az denecek kadar yok. Önderlikler çok aynı zamanda önder yok. Yani bir kıtlık var. Bu kıtlığın PKK hariç- diğer kürt anlayışlarında da var olduğu söylenebilir. PKK'yı en küçük organizmadan en büyüğe götüren bir neden de önemli oranda önder kişilere sahip olmasıydı.

Sol (Türk ve Kürt sol anlayışlarının bütününü kast ediyorum) çok yönlü mücadele, yol ve yöntemlerinde kullanmakta yetersiz kalıyor. Çok yönlü saldıran düşmana çok yönlü mücadele, yol ve yöntemleriyle cevap vermek gerekiyor. Politika boşlukları sevmiyor. Askeri, teorik, kültürel, siyasi, diplomatik, ekonomik yol ve yöntemlerinin tümünü en yoğun kullanrnak gerekiyor.

*Türk sol anlayışları içinde üç anlayışın (Dev Sol, TDKP, TİKKO) az da olsa bir askeri güce sahip olduğu biliniyor. Ancak bu güç kitleselleşemiyor. Bir kaç alanın dışına çıkamıyor. Var olan durum tıkanmayı ve açılmamayı ifade ediyor. Biraz İstanbul ve Tunceli faaliyet alanları görünüyor. İstanbul aynı zamanda çok daha yoğun kayıp verme alanı oluyor. Düşündürü-cüdür. Dikkat etmek gerekiyor. Başka yer yok mu? Bazen alanı dinlendirmek gerekiyor. Yeni alanlara açılımlar neden gerçekleştirilemiyor.

PKK'nın muazzam bir askeri güç yarattığı biliniyor. Dünyanın önemli bir gerilla gücünü oluşturuyor. Ancak bu güce paralel gelişmişlikte bir siyasi örgütlenmeye sahip bulunmuyor. Geri kalan kürt sol anlayışlarının ise ya askeri güçleri bulunmuyor ya da çok az da olsa dinlendiriliyor. Bu sekiz kürt anlayışı gücünü dinlendirdikçe teorik bir anlam dışında hiç bir şey ifade edemez hale geliyor.

80 öncesi sol kendiliğindenciydi. Halklarımızın kapılarını çaldığını söylemek mümkündür. PKK girdiği alan-

larda kendiliğindenciliği kırmaya başladı. Geri kalanlar halen kendiliğindencidir. Halk çalacak kapıyı kendi arıyor. Yakın dönemin en önemli eylemi Zonguldak madenci grevidir. Eylem kendiliğindeciydi. Ekonomik talepler dışında bir talep gündeme gelmedi. "Özal gitsin" denildi. Özal gitti, ancak ikinci Özal geldi. En önemli nokta bazı anlayışları temsilen giden birey'lerin çalışma ve sloganlarının işçiler tarafından itibar görmemesidir. İtibar görmeme kopukluğu anlatır. İtibar görmeme sendikalarda burjuvazinin temsilcilerinin at oynatmasından kaynaklanır.

80 öncesi solculukta alıntı ve formül ezberlemek beyinleri tahrip etti. Dogmatik ve dar kalıpçı yaklaşımın temelini teşkil eden nedenlerdendir. Öznel düşünmemenin nedenlerindendir. Şu anda geçmiş sahneler hem gülünç hem de üzüntü vericidir. Meydanlardaki haykırışlar ise özlenen şeydir.

Yine istisnasız bütün solun ortak hatası sosyalizmi devrim sonrasına bırakmasıdır şimdiden kurulacak sistemin çevresinin hazırlanmamasıdır.

Türk solunun hatalarını derinleştiren temel etken Kemalizmin etkileridir. Türk solu bir -iki istisna hariç- toplumsal olguları üzerinde devrimi programlaştıramıyor. Misakı Milli Türkiyesine göre adım atıyor. Onun için Kürt sorununun ehemmiyetini göremiyor. Devrimin temel dinamiklerinden birine kayıtsız kalıyor. Sadece Kürtlere değil diğer halkların sorunlarına kültürel gelişimlerine kayıtsız davranılıyor. Kemalizmin tek ulus, tek devlet, tek kültüre dayanan düşüncesi sol grupları derinden etkiliyor. Türk sol grupları -Kıvılcım Acil ve Kurtuluş çevresi hariç- Mustafa Kemal'in etkilerini taşıdılar. Son süreçte TKPB ve Ekincilerin olumlu açılımlarıda var. Ancak bunlarında kitleselleşmeme ve pratik adım atmama gibi sorunları var.

Kendi ulus sorununu gündeme getiren Kürt devrimcisini şovenlikle suçluyorlardı. Büyük devlet şovenliği yaptıklarını büyük ulus şovenizminden kurtulamadıklarını Kemalizmin tahribatlarından dolayı göremiyorlardı. Onun için Marks ve Engels'in İsveç Norveç'in ayrılmasında aldıkları tavrı anlamıyorlardı. Lenin'in Ukranya'ya bağımsızlığı yakıştırmayan Roza Lüksemburg'a cevabı baz alınmıyordu. "Büyük birlik ve devletlerden yanayız, yoksa Emperyalizmin ağzına yem olursunuz. Türkiye'de devrim olmadan Kürtler özgürleşemez. Sömürgenin sömürgesi olamaz. Düşmanımız bir olduğundan ayrı örgütlenme yanlıştır." gibi şablonlar baz alınıyordu. Kemalizmin etkileri Türk solunu yanlışa götürüyordu. Doğru devrimci tavrı geliştiremiyorlardı.

Kürt solu Kürdistan'da baş çelişki olan ulus sorununu gündeme getirmekte gecikti. İlk dönemlerde Türk solunun baskısından dolayı çekine çekine ulusal sorununa yaklaşım gösterdiler. Güven bulduktan sonra doğru devrimci tarzda ulus gerçekliğini savunabildiler.

Sol genel olarak çok konuşuyor, çok tartışıyor; ama iş yapmada sınıfta kalıyordu. Demokrasicik veya kendini kanıtlama komplekslerinden ardı arkası kesilmeyen yoğun tartışmalar iş yapmayı engelliyordu. En ufak şeyler üzerinde günlerce periyodik aralıklarla tartışılıyor, ama tartışmalar sonuç vermiyor. Tabi sonuç vermeyen tartışmaları kesmemek, ciddiyetsizliğe ve iş yapmamaya götürüyordu. Sol konuşmaya veya kendiyle tartışma sohbetlerine ayırdığı zamanı örgütlenmeye ayırsaydı şu anda devrimi yaşıyor olabilirdik.

Solun halkı örgütlemesinden çok halkın sola geldiğini söylersek yanlış olmaz. Tepki duyan halk solun kapısını geleneksel bağlarla çalıyordu.

Türk solunun ve Kürt solunun örgütlenme yapısı olabildikçe gevşekti iktidar isteğinde de ciddiyetsizlik ve

ürkeklik vardı. PKK örgüt yapısını daha disipline tutarak iktidarı hedeflediği için; en küçükken en büyük güç haline geldi.

Ama herşeye rağmen 1980 öncesinde yüzbinlere seslenen örgütler vardı. Büyük metropllerdeki miting ve yürüyüşler ha bugün ha yarın devrim olacak izlenimi veriyordu. 12 Eylül herşeyi değiştirdi. Sol genel olarak hazırlıksız yakalandı. Örgütlenmedeki gevşeklik telaş ve üşüşmeye neden oldu. Halkın tepkisini darbecilere çekecek öncü ortaya çıkmadığı için 12 Eylül yenilgisi tarihe kayıt oldu.

Türk ve Kürt solunda halen yenilgi demeye dili varmayan gruplar var. Gerçeği görmemeye çalışıyorlar. Yenilgilerden sonuç çıkaramıyorlar. Geçmişin değerlendirilmesini yapmakta ürkek davrandıkları için geleceğe yürüyemiyorlar. Açık bir yenilgiyi ifade eden 12 Eylül darbesini yukardaki anlatımlarımızı dikkate alarak şu nedenlere bağlayabiliriz:

Türk solunun köylü ve işçi kitleleriyle ilişkileri yeterli görünmüyor. Mektepli solculuk çok daha ağırlıklıdır. Kürt solu köylülerle ilişki geliştirmesine rağmen bilinçlendirme çalışmaları henüz çok yeniydi. Din ve cinsel özgürlük konusunda bazı söylemler halkta önyargılar yarattı. Bir kesimin uzak kalmasına neden oldu. Sol kendi içinde ve dışında çok şabloncu yaklaştı. Özgüce dayalı bağımsız bir politika oluşturmaktansa sosyalist kabul ettikleri devletin tavrı esas alındı. Bu ülkeler arasındaki ayrılıklar solun içinde de ayrılık ve çatışma nedeni oldu. Sol birbirini tasviye etme uğraşı verdi. Güvensizlik derinleşti. Sağlıklı öznel değerlendirmeler yapılamadı. Dengesiz mantık kurmalarla bir uçtan bi uca gidildi. Formel düşünmeye son veremediler. Halen Kemalizmin etkilerinden temizlenemiyorlar. Halkları şahlandıracak politikayı uygulamaya sokamadılar ve sokamıyorlar. Örgüt disipliniyle iktidarı istemede yetersiz kaldılar. Önlerine iktidar hedefi koyamadıkları için ses getiren; Faşizme karşı birleşik cehpeler oluşturamadılar. Büyük çapta hazırlıksız yakalanan sol telaş içinde dağıldı.

Tek tek örgüt bazında değerlen-dirmeyi bırakıyorum. PKK hariç bütün Kürt ve Türk örgütleri için söylüyorum Lenin Ekim Devriminden önce yenilgi aldı. Ama yenilgiyi direnişe, direnişi devrime götürdü. 1980 darbesinden sonra Türk ve Kürt solu henüz belini doğrul-tamıyor. Aradan 13 yıl geçmesine rağmen adım atmakta zorlanıyor. Oysa, Lenin'in Bolşevik Partisi darbeden sonra, 13 yıldan az bir zamanda devrim yaptı. PKK, TDKP, DEV SOL, TİKKO dışında kalan Kürt ve Türk anlayışları hala mültecilikten kurtulamıyor.

Solun kolayca dağılmasını iktidar hedefini isteğinde ciddiyetsiz ve örgütlen-mede gevşekliğe dayandırıyorum.

Teorik açıdan bazı aşamalar kaydeden, Kemalizm'le bağlarını kesen ve yüzbinlere seslenen, Kurtuluş, dar bir çevreye yani bireylere düşüyor. Ciddi bir iktidar hedefiyle beraber örgüt disiplinin gevşekliğine dayandırıyorum. Başka bir izahı da bulamıyorum. Farklı bir izahı varsa anlatılmasını istiyorum.

Yine yüzbinlere seslenen Dev Yol'un beyni vücudundan önce dağılıyor. Ulus sorununu öne çıkaran Kürt gençlerini şovenlikle suçlayan bu çevre "Kapitalizmi Sosyalizm mi" tartışması açıyor. Çıkış yapmak amaycıyla tartışma açıyor ama çıkış yapamayacağı yerden başlıyor. Bu biraz da geçmişte taşıdığı özden kaynaklanıyor. Marks'ın gömleğini Kemalizme giydirmekte başı çektiği için bu hallere

düşüyor. Gevşek örgütlenmeden ve iktidar hedefinin seçilmemesinden kaynaklanıyor.

Tek tek örgüt bazında değerlendirmeyi bırakıyorum. PKK hariç bütün Kürt ve Türk örgütleri için söylüyorum Lenin Ekim Devriminden önce yenilgi aldı. Ama yenilgiyi direnişe, direnişi devrime götürdü. 1980 darbesinden sonra Türk ve Kürt solu henüz belini doğrultamıyor. Aradan 13 yıl geçmesine rağmen adım atmakta zorlanıyor. Oysa, Lenin'in Bolşevik Partisi darbeden sonra, 13 yıldan az bir zamanda devrim yaptı. PKK, TDKP, DEV SOL, TİKKO dışında kalan Kürt ve Türk anlayışları hala mültecilikten kurtulamıyor.

Bütün bunlar Türk ve Kürt solunun korkunç bir yenilgi aldığını gösteriyor. Yenilgiyi gösteren diğer bir şey de 1980 sonrasında yaşanan bölünmeler oluyor. Yenilgi dönemlerinde bölünmeler hızlanıyor. Düşmanla çatışamama iç çatışmaya neden oluyor.

Türk solunda eylemde sürekliliği sağlamalarına ve kitleselleşememelerine rağmen kurşun sıkan iki üç yapı var. Çıkışları umut verici olmasına rağmen bir kaç alanın örgütlenmesi konumunda kalıyorlar. Devrimi hedeflemelerine rağmen iki üç il dışında varlıklarını hissettiremiyorlar. Bulunduğu yere takılıp kalıyorlar. Önemli bir kararlılık sergilemelerine rağmen her gün biraz daha ufalıyorlar. Daha marjinalleşiyorlar. Kitleselleşme sorunlarını çözemedikleri için eylemde sürekliliği sağlayamıyorlar. Daha geniş alanlara seslenebilecek duruma gelemiyorlar. Dev Sol, TİKKO ve TDKP, böylesi bir görüntü çiziyor.

Türk solunda bazı gruplar seksen yenilgisini değerlendirebiliyor. Kürdistan'a yaklaşımları doğru devrimci bir temele oturmaya başlıyor. Ama Kemalizmin etkilerini silmeye başlayan bu yapılar, kitleselleşemiyor ve eylem koyamıyor. Teorik açıdan sınırlı değişme ve gelişmeler gösteriyorlar. Şablonculuktan şoven bakış açısından arınmaya başladılar. Ancak bu arınmayı Türk solunun birçok kesiminde göremiyoruz. Şablonları ve şoven tutumları devam ettiği için Kürt hareketine olgun yaklaşamıyorlar. Kürt hareketine olgun yaklaşanları da kuyrukçuluk, dalkavuklukla suçluyorlar; "yanlışı niye bıraktınız" diye kızıyorlar.

Kürt sorununa geçmişten beri doğru devrimci tavırla yaklaşım gösterilemiyor. Doğru devrimci tavırla yaklaşmama Türk sol gruplarının -bazı istisnaları çıkarırsak- ortak özelliğiydi. Sol gruplar içinde Kürt hareketinin gelişmesiyle bazı teorik açılımların değişmesi daha olgun yaklaşım göstermeleri, şablonculuğu ve şoven tutumu esas alanları rahatsız ediyor.

Türk solunda bazı gruplar inançlarını ve güvenlerini yitirmeye başlıyor. O nedenle parlementarizmle sonuç alalım düşüncesi bir arzu haline geliyor. Kürt solunda ise parlemantarizmi esas alan reformist grubun bile son dönemde yaklaşımı değişiyor. Türk siyasal sisteminde barışçıl siyasi yolun tıkalı olduğu çalışma koşullarının olmadığını görüyorlar. Sürekli faşizm koşullarında legal çalışmaların devrim yaratmayacağını herkes öğrenmelidir.

Günümüzde kader olarak görünen bir paradoks var. Kürt solundaki yapılar programlaştırdıkları yol ve yöntemleri de kullanamıyor. Türk solundan bazı gruplarla beraber 13 yıllık suskunluğu temsil ediyorlar. Adeta halklarımıza isimlerini unutturdular. Gerçekten KUK, Kawa, Rizgari, TKSP, Peseng, DDKD Hawgır ve KDP'nin ismini kaç kişi biliyor? Mücadele etmeyen Türk sol kesimleri kim biliyor?

Özellikle seksen döneminin daha güçlü örgütlenmeleri iken darbeye karşı silah sıkamamışlar; Ulus mücadelesi daha çok kesimleri barındırmasına rağmen anti-faşist, anti-sömürgeci, anti-emperyalist ve anti-feodal bir çizgide birleş-

menin yollarını açamamışlar. Türk soluyla da ciddi birliklere gidememişlerdir. Tabi birlik oluşturamama da Türk solu daha az hatalı sayılmamalıdır.

Son dönemde gündeme gelen birlik çalışmalarında aktif rol alırlarsa ve mücadele içinde kendilerini ifade edebilirlerse Kürdistan mücadelesine katkı yapabilirler. Özellikle birlik çalışmalarının başarıya ulaşması tarihimizde bir miladın başı olacaktır. Fazla düşmana karşı çok yönlü birlikler ve çok yönlü mücadele yol ve yöntemi şart görünüyor.

Kürt örgütlenmeleriyle gerçekleştirilen birlik diğer tarafta Türk sol örgütleriyle yapılabilir; ortak cephe geliştirebilir. Faşizm daha büyük darbelerin inmesini sağlayacağı gibi devrimi de yakınlaştırabilir. Özellikle mücadele etme olanağını yaratamayan yapılara mücadele etme, kendini ifade etme olanağı doğuracağı aşikar.

Yani genel olarak -PKK hariç- diğer örgütlenmelerin görememe, değerlendirememe ve aşamama sorunları var. İşlemiyorlar. İşlemeyince parıldamıyorlar.

Her şeye rağmen devrim için insanların ölebileceğini kanlarıyla gösteren önemli önder kişilikler çıkmıştır. Kıvılcımlı hem yaşantısıyla hem sosyalizmin öznel koşullara radikal bir çözümlemesini yapmasıyla önemli bir çabanın sahibidir. Devrimci mirasta önemli katkıları olmasına rağmen çevresi kitleselleşemiyor. Kıvılcımlı'nın bıraktığı mirası gerektiği gibi değerlendiremiyorlar.

Yine Türkiye devriminin ilk etabını koşan, devrim için insanların ölebileceğini yaşamlarıyla bize kanıtlayan ve bizlere devrimci miras bırakan İbrahim Kaypakkaya, Deniz Gezmiş, Mahir Çayan gibi önder kişilikler tarihsel rollerini oynamışlar. Ancak yarattıkları devrimci pratik ve teoriye sahiplenen çevreler mirasyedi konumundan kurtulamıyorlar. Devrimci mücadele içinde şekillenen tarihsel önderlerin teorik düzeydeki doğru çözümlemelerini derinleştirmede, yanlış ve eksik çözümlemelerini daha doğru bir temele çekmede çok şey katamıyorlar. Radikal devrimci tavırlarını örgüt ve kitle düzeyinde geliştiremiyorlar. Yani sol süreci ileriye götürmekle yükümlüyken, otuz kırk yıl geriye düştü. Ve halen geriden takip ediyor.

Özellikle eleştiri ve değerlendirmelerimizin anlaşılabilmesi için solun tartışmalarını günümüze getirmek gerekiyor.

Seksen darbesine gelinceye kadar çok yoğun biçimde tartışılan ve azalarak günümüze kadar kendini hissettiren "sömürgenin sömürgesi olmaz" şablonundan başlamak daha açıklayıcı olur.

Aynı koşullarda ki bir ekonomik

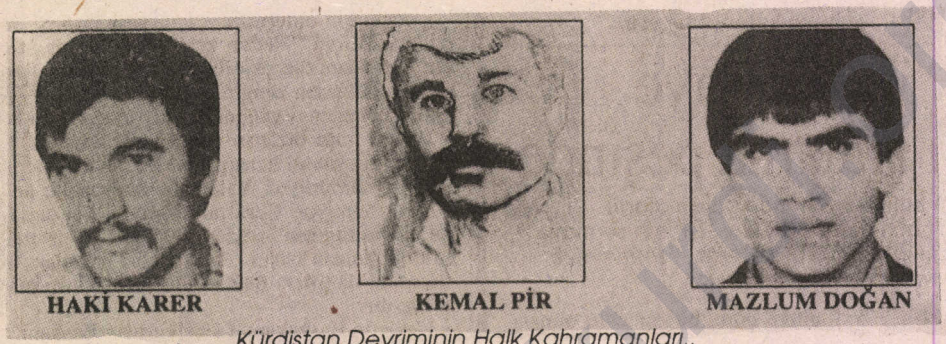

Kürdistan Devriminin Halk Kahramanları..
Ölümde, İşkencede dinmeyen özgürlük sesleri

yapının aynı koşullardaki ekonomik yapıyı sömürmesi mümkün değil. Yani klasik bir sömürgenin klasik bir sömürgeyi, yarı sömürge ülkenin yarı sömürge bir ülkeyi sömürgecilik ilişkileri içinde sömürmesi mümkün değil. Ancak daha güçlü bir askeri, siyasi ve ekonomik gücü elinde bulunduran bir ülke yeni sömürge ilişkileriyle dışarıyla bağımlı olmasına rağmen, daha alt bir ekonomik yapıyı klasik veya yarı sömürge ilişkileri içinde sömürme olanağına sahiptir.

Türkiye'nin dışarıya bağımlılık derecesi, gelen hükümete göre değişiyor. Demokrat parti, ANAP ve Doğru Yol, emperyalizme bağımlılığını sunmaya devam ediyor. Ancak CHP'nin ABD'ye rest çekerek Kıbrıs'a harekat yaptığını biliyoruz.

Şu anda egemen ulus kültürel gelişimini sağlama olanağına sahiptir. Siyasi ve askeri iktidarı egemen ulus adına elinde bulunduruyorlar. Ekonomik açıdan Türkiye burjuvazisi ve orta burjuvazi olabildiğince rahat yaşıyor. Türkiye'de emekçi kesimlerin bazı zorunluluklarla karşılaşması objektif olarak her yerde var olan sınıfsal sömürüden kaynaklanıyor. Ancak her koşulda Türk emekçilerin, Kürt emekçilere oranla daha az zorlandıklarını, baskı gördüklerini görmek gerekir. Kürt emekçilerinin çok büyük yoğunlukla angarya işleri yaptığını ve hizmeti kendi topraklarında kendi halkına yapmadığını görmek gerekir.

Türkiye metropollerinde inşaatlarda çalışanlar çok büyük yoğunlukla Kürt emeçilerdir. Pazarlarda sebze satanlar, ev hizmetlerinde çalışanlar çok büyük oranda Kürt işçilerdir. Manisa da üzüm toplayanlar, Sakarya ve Giresun'da fındık toplayanlar, Adana'da pamuk toplayanlar Kürt işçileridir.

Kürt emekçileri kendi topraklarında iki taşı üst üste koyma olanağına sahip değilken en ucuz işgücüyle Ankara, İstanbul, Antalya, İzmir vs. alt ve üst yapısında çalışıyor.

Bir ayrılma durumunda işgücü dört kat artabilecek. O zaman sol yazarlar bu ucuz işgücünün Türkiye ekonomisine ne kadar önemli bir artı değer sağladığını yazmaya başlayacaklar. Bugüne kadar solcu aydınlar bunu göremiyor veya görmek istemiyor. Burjuva yazarlar görüyor ama itiraf etmek çıkarlarına uygun düşmüyor.

Engin Ardıç "Ayrılsalar kıçlarına örtecek don bulamazlar" derken duyduğu endişeyi tersiyle söylüyordu. Bir halkı aşağılama terbiyesizliği bir yana meslektaşları ve hizmet ettiği sınıfla beraber giydikleri dona kadar topraklarımızdan çaldığının farkında görünüyor.

Bağın üzümünü sofrasında bulanlar daha iyi biliyor. Kürtlerin işgücünün çok ucuza mal ederek ekonomilerine artı değer kaydırdıklarını ve kesilmesi durumunda işgücünün beş katına fırlayacağını çok iyi anlıyorlar. Bir türlü anlayanlarsa mektep çevresinden çıkmayı bilmeyen inşaatları, pazarları gezmeyen solcular oluyor.

Öğrenmeleri için Marksist Leninist bir öncü gerekiyor. Orta yolda kalan solun kulağından tutarak inşaatlara, pazarlara ve tarım alanlarına götürürse, gerçeği kavrama olanağı doğabilir.

O zaman Türk solu, Türk işçisi Kürdistanda tarım alanlarında niye çalışmıyor? Kürdistan inşaatlarında niye çalışmıyor? Kürt emekçiler kendi ülkelerinde neden hizmet göremiyor? Türkiye'de işin angaryasına neden kürt emekçiler koşuyor? Sorularını sorma durumuyla karşı karşıya kalabilir. İnşaatlarda, pazarlarda ve temizlik işlerinde çalışan yüzde seksene varan Kürt emekçileriyle, yüzde yirmiye bile varmayan Türk emekçilerinin karşılaştırılmasını yapabilme olanağına kavuşabilir.

Türk solu topraklarımızın yer altı yer üstü zenginliklerinini nerelere taşındığını da görmek istemiyor. Kürdistan'ın

tütünü, pamuğu, buğdayı, arpası, mercimeği, meyve ve sebzeleri nereye akıtılıyor? Kürdistan'ın linyiti, kromu, bakırı, doğalgazı ve petrolünü kimler işletiyor? Nereye aktarılıyor?

Türk solu soru sormakta zorlanıyor. Cevap veremiyor. Biz Kürt Halkının kendi toprağında yetiştirdiği pamuğu toplamasına rağmen, yatak olup olmadığı tartışmalı şeyler üzerinde çocuk uyuttuğunu biliyoruz. Kürt Halkının büyük petrol kaynaklarına rağmen, bir aileye bir çay bardağı kadar petrol düşmüyor.

Mercimek ülkemizde yetiştirilir, fabrikası başka yerde kurulur. Petrol ülkemizde çıkarılır, rafineriler başka yerde kurulur.

Diğer bir talihsizliğimiz coğrafya-mızın, sömürgecilerin coğrafyasına bitişik olmasıdır. Coğrafya arasında bir mesafe olsaydı belki görsel düşünenler biraz daha kolay anlayabilecekti.

Ülkemizin coğrafyası sömürgeciler için ikinci bir pazar işlevi görüyor. Sömürgeciler kendi pazarlarına entegre etme çabası içindeyken mal ihraç etmeyi ihmal etmiyorlar, ama kendi pazarlarını doyurduktan sonra gönderiyorlar. Nusaybin'e ilk renksiz (siyah-beyaz) televizyonun 1974'de girdiğini biliyorum. 1978'lere kadar ülkemizde televizyonların çok kısıtlı olduğunu da biliyoruz. Aynı dönemler için beyaz eşya karşılaştırmasını genelleştirerek tahlil etmeyi Türk soluna bırakıyoruz.

Egemen burjuazisi devlet eliyle sermaye ihraç etmeye çalışıyor. Kalkınmada öncelikli yerler bağlamında verilen teşvikler bunun örneğini oluşturuyor. Ancak Kürt komprador burjuvazisi o kadar beceriksiz ve ruhsuz ki aldığı sermayeyle iğne iplik fabrikası bile açtırmıyor. Dört duvar arasına bir kaç demir parçası yerleştiriyor. Teşvik almak için fabrikaymış gibi gösteriyor. Aldığı parayı da bar ve pavyonlarda dağıtıyor. Uğradığı büyük şehirlerin çirkeflikleri içinde ne oldum delisine dönüyor.

Bir yönüyle komprador Türk burjuvazisinin beceriksizliği diğer yönüyle siyasi gelişmelerin (ayaklanma ve başkaldırmaların) sömürgecilere yarattığı istikrarsızlık daha büyük orandaki sermaye ihracını engelliyor.

Sömürgecilik sınıfları da tahrip ediyor. Kendisine karşı mücadele edecek sınıfların belirginleşmesini engelliyor. Ülkemizde köylülüklerle işçilerin net bir ayrımını yapmak güç oluyor. Feodallerle burjuvaziyi ayırmak güç oluyor. Yurtsever nitelikleriyle kendini farklılaştırmaya çalışan iş adamları ulusal burjuvazi olarak algılandığı için gelişmesine engel konuluyor. Yani ülkemizde insanlığın düzenine öncülük edecek işçi sınıfının gelişmesini bırakın, ulusal, burjuvazinin filizlenmeye başladığı yerde devlet mücadelesiyle karşılaşıyoruz.

Yeni sömürge ilişkileriyle dışarıya bağımlı olan Türk burjuvazisi daha geliş-miş bir ekonomiye sahip, siyasi ve askeri gücü elinde bulunduruyor. Siyasi ve askeri gücünün yardımıyla da daha alt bir ekonomiyi sömürü zincirleri içine alabiliyor.

Sonuç olarak ülkemiz organize bir ekonomiye sahip değil. Yeraltı yerüstü zenginlikleri dışarıya çekiliyor. İşgücü komik rakamlarla satın alınıyor. Egemen ulus ekonomilerine artı değer aktarılmış oluyor. Mal ihracı için yan bir pazar işlevi görüyor. Sermaye ihracını teşviklerle hızlandırmaya çalışıyorlar. Ancak komprador burjuvazinin beceriksizliği ve siyas yükselişi engelliyor.

Yoğun bir asimilasyon politikasıyla beraber egemen kültür şırınga edilmeye çalışılıyor. Kürt kültürünün varlığı kabul edilmiyor.

Yeni sömürge ilişkileriyle dışarıya bağımlı olan Türk burjuvazisi daha geliş-

miş bir ekonomiye sahip, siyasi ve askeri gücü elinde bulunduruyor. Siyasi ve askeri gücünün yardımıyla da daha alt bir ekonomiyi sömürü zincirleri içine alabiliyor.

Türk solunun geçmişten günümüze azalarak uzanan anlayışını güncel gelişmeler ve burjuva yazarlarının düşünceleriyle kıyaslayarak yeniden değerlendirmek gerekiyor.

"Biz de eziliyoruz. Ortak düşmanımız Emperyalizm" söylemini günümüzde burjuva yazarlar da değişik versiyonlarla dile getiriyorlar. Bunlara bir de "yüzyıllardır beraber yaşıyoruz. Ayrımız gayrımız yok. Milliyetçilik acı yıkımlara neden oluyor." şeklinde düşünceler katılıyor. Sosyal demokrat geçinen burjuva yazarlarıyla beraber solun söylemi ince iki hat olarak ayrı kollardan çıkıyor bir noktada birleşiyor.

Gerek sol, gerekse burjuva yazarlar devlete yönelecek okun yönünü saptırmaya çalışıyorlar. Sol ve sosyal demokrat geçinen burjuva yazarlar Filistin, Lübnan Vietnam ve sömürge olmayan Afganistan'ın bağımsızlığını enternasyonallik adına çok kolay bağırıyor.

Filistin'in bağımsızlığı sloganlaştırılırken Arafat'ın orta burjuvazinin bir temsilcisi olduğu önemsiz kalıyordu. Araplardaki milliyetçiliğin statükoyu parçalayıcı, iktisadi, sosyal ve kültürel gelişimin özünü açıcı olduğunu biliyorlardı. Lenin'in "Kurtuluş savaşımlarında milliyetçilik devrimci rol oynar" cümlesini de çok iyi ezberlemişlerdi. Ama bu cümle bazen işlerine yarıyordu, bazen zor duruma sokuyordu. Dünyanın çeşitli yerlerindeki kurtuluş hareketleri enternasyonellik adına ağızdan düşmezken, iş Kürtlere geldiğinde ağızlar değişiveriyordu çifte standart yaklaşım devam ediyor.

Afganistan'da ABD emperyalizminin, Pakistan'ın ve Çin'in desteklediği dinci gruplara bile sempatiyle yaklaşan, yani emperyalizmin kucağına düşüp düşmediğini tartışmayan, milliyetçiliklerine olumlu yaklaşanlar, yabancıların topraklarımızda ne aradığını düşünmek istemiyorlardı. Halen de düşünmüyorlar.

Günümüzde de Peru, Nikaragua, Namibya, El Salvador devrimci hareketlerine enternasyonel dayanışmaya gidiyorlar. Yanıbaşlarındaki soruna hakkıyla yaklaşmıyorlar.

Peru'da yoldaş Gonzales'in tutuklanmasına tepkiler ürettiler. Bütün bunlar çok güzel. Ancak bizden bir gerilla önder tutuklandığında aynı kişiler aynı ilgiyi gösterebilecek mi, Gösterebiliyor mu?

Şu ana kadar Türk solu Dünyanın çeşitli yerlerindeki kurtuluş hareketlerine enternasyonal yaklaştığını göstermeye çalışıyor. Ancak yanı başlarında ki Kürt hareketinde hep eksiklik buluyor. Aynı olgun yaklaşımı gösteremiyorlar, enternasyonelikleri devlet çıkarlarında duruyor. Oysa enternasyonalistik yanı başımızdan başlar dünyayı kucaklar.

Bu noktada Türk solunu reel sosyalistlerle de ilişkilendirebiliriz. Reel sosyalistler sosyalist devrimin yarattığı değerleri dünyanın diğer halklarıyla paylaşmayı bilmiyor. Devrimle yaratılan değerleri kendi devleti ve kendi ulusu için kullanabiliyorlardı. Bunun yansıması olarak emperyalizme karşı denge oluşturabilecekleri yerde taktik yardımlar yaptılar. Bir denge oluşturamadıkları yerde destek sunmadılar. Ulusal kurtuluş mücadelelerinin stratejik düzeyde manevi ve ekonomik yönden desteklenmesi ilkesini yaşatmadılar.

Türk solunun sosyalistliği de büyük devlet çıkarına kadar kendini gösteriyor. Ondan sonra sefaleti oynuyor. Sosyalist tavırdan çok burjuvazinin tavrına yakın duruyor.

Enternasyonalistlik, yüreğin genişliğini ve temizliğini anlatıyor. Devrimci ve ilerici gelişmeleri herşeyden üstün tutmayı anlatıyor. Türkiye'de sosyalist enternasyonaliğin turnusol kağıdı ülkemize

yaklaşımıdır. Kürt halkının taleplerine gereken ilgiyi ve dayanışmayı göstermeyen Türk solcusu dünyanın başka bölgelerindeki ulusal ve sınıfsal mücadeleleri bayraklaştırsada enternasyonal olamaz. Devrimci ve ilerici gelişmeler karşısında devlet çıkarını önemseyip önemsemediğini yanı başındaki sorun daha iyi açıklar. Kendi burjuvazisinin propaganda ve ideolojisini bünyesinde barındırıp, barındırmadığını açığa vurur. Diğer ulusların mücadelelerine maddi manevi yardımlaşma yapmada samimiyetin ölçüsü egemen ulus devrimcilerinin sömürdükleri halklara yaklaşımıyla belirlenir.

Türk solu kendi halkının sırf sınıfsal ezilmişliğini Kürt halkının hem sınıfsal hem ulusal ezilmişliğiyle eşitleyecek kadar kör olmamalıdır. Türk işçisinin bile Kürt işçisinden çok daha rahat koşullara sahip olduğunu unutmamak gerekir.

Ülkemiz de iş bulamayanları göz önünde bulundurduğumuz zaman, işsizlerin iş bulan işçilerden daha çok sömürüldüğünü görüyoruz.

"Ayrı örgütlenme şovenliğe götürür. Biz büyük devletlerden yanayız. Sizin de kurtuluşunuz Türkiye devrimine bağlıdır. Ayrılırsanız emperyalizmin kucağına düşersiniz. Birşeyiniz yok, ekonominiz dışa bağımlı hale gelir" anlayışında da büyük devlet şovenizmi, büyük ulus şovenizmi yatıyordu.

Diğer ulusal kurtuluş hareketlerine yardımlaşma ve dayanışma nutukları çekerken, ezen ulus devrimcileriyle ezilen ulus devrimcilerinin beraber örgütlenmesi üzerinde durulmuyordu. Türk solunun kendi içinde kırka bölünmüşlüğüne ilaç yetiştiren olmuyordu. Kürtlerin ulus sorununa doğru devrimci tavırla yaklaşma görevlerininde bilincinde değillerdi. Ama Kürtlerin ayrı örgütlenmesine ateş püskürüyorlardı. Suçlamaya bile götürüyorlardı. Böylesine çifte standart yaklaşım Türk solunun büyük Türk milletini ve Kuvayi Milliye sınırlarını esas aldığını gösteriyor. Türk solunun Kemalistlerin tek ulus, tek devlet, tek kültür anlayışının etkilerini taşıdığını gösteriyor. Yapacakları devrimle Kuvayi Milliye sınırlarına "Sosyalist Türkiye Cumhuriyeti" adını vereceklerdi.

Döviz, afiş ve sloganlarında "Yaşasın bağımsız Türkiye. Yaşasın özgür Türkiye" sloganlarını atanlar aynı sloganı bizim için atamıyorlardı. Bütün bunlar Türkiye'yi ve temel ulus olarak Türklüğü esas almalarından kaynaklanıyordu. Kürtler söylemi onun için rahatsız ediyordu.

Ülke devrimimizin olmazsa olmaz bir biçimde Türkiye devrimci hareketine bağlanması mantığında Kürt devrimcisinin küçümsenmesi ve Kürt halkının kendini ifade edemiyeceği anlayışı yatıyordu. Kürt burjuvazisinin, Türk burjuvazisinin gölgesinde kalması, kendi başına adım atamaz ve hep muhtaç olması solu etkilemiş görünüyor. Türk solu da Kürt devrimcisini kendi başına gelişme sağlayamaz ve kendisine muhtaç görüyordu.

Süreç gerçekleri aydınlatıyor. Şimdi özgücünü esas alanların neler yaratabilecekleri görünüyor.

"Büyük devletlerden yanayız" derken Türkiye Cumhuriyeti'nin birlik beraberliğinden yanayız demek istiyorlardı. Kendi devlet çıkarımdan yanayım anlamı taşıyordu.

Daha Kürt halkı kendi iradesini özgür ifade etmeden "Ayrılırsanız emperyalizmin kucağına düşersiniz" diyorlardı. Kürt halkında özgücüne dayalı kendi başına yaşayabilme gücü göremiyorlardı. Mücadelenin bunu geliştirebileceğine ihtimal vermiyorlardı. Her koşulda Kürtlerin yaşamı Türkiye devrimci hareketine bağlanıyordu. İki halkın devrimci güçlerinin olmazsa olmaz biçimde birbirine ihtiyacı değil; Kürt devrimcisinin Türk devrimcisine ihtiyacı ve bağlılığı formüle ediliyordu.

Ülkemizin kendine ve yeter bir eko-

nomisinin olmaması nedeniyle dışarıya bağlanması düşüncesini kaba ve terbiyesizce, Engin Ardıç da söyledi. "Kürtler, ayrılsalar kıçlarına örtecek don bulamazlar" söyleminde kendi ayaklarımız üzerinde duramıyacağımız, muhtaç olacağımız düşüncesi yatıyor.

Yani Türk solunun seksen dönemine kadar yoğunca kullandığı söylemleri daha değişik usluplarla burjuva yazarlar kullanıyor. Türk solunun etkisizleştiği yerde burjuva yazarlar ilkel düşünceleriyle halkı etkilemeyeceklerini anlıyor. Ve solun yanlış yorumlarına başvurmakta sakınca görmüyorlar.

Gelişmeler emperyalizmin kucağına düşmenin küçük veya büyük devlet olmaktan öte kurulmuş devrimin nitelikleriyle ilgili olduğunu kanıtlıyor.

Çin büyük güç, büyük devletti. Gerici politikalarla emperyalizmin kuyruğuna takıldı. Kapılarını ardına kadar emperyalizme açmış bulunuyor. Ve kapitalizm Çin'de yaşıyor.

Sovyetler çok büyük güç, çok büyük devletti. Önce emperyalizmin kuyruğuna takıldı, sonra paramparça oldu. Çok mutlu ve güzel bir temelde bütün halklar evlendirimişti. Ama kendi kimliklerini rahat ifade etme kültürel açıdan kendini ortaya koyabilme olanağı geliştirilemedi. Her halkın bir meclisi ve bu meclislerden seçilecek temsilcilerle bir üst meclis oluşturulabilirdi. İlk mecliste alınan kararlar üst meclise götürme olanağı sağlanarak daha esnek bir yapı geliştirilebilirdi. Ama bu yapılamadığı için mutlu başlayan evlilik kanlı bitti.

Ulusların sorunlarını, anlamak için ulusların düşüncesine ve iradesine başvurmak gerekiyor. Ulusların iradesi ve düşüncesini esas alamamak ilk etapta gerçekleşmiş güzel birliklerin de zor anlarda bölünmesine neden oluyor.

Çin, emperyalizmin kuyruğuna takılırken, Sovyetler emperyalizmin kuyruğuna takıldıktan sonra parçalanırken, Vietnam özgücüne dayalı yaşıyor. Kauçuk ve pirinç dışında önemli bir ekonomik kaynağı olmamasına rağmen emperyalizmin kucağına düşmüyor. Kore yaşıyor ve gelişmişliğine özeniliyor.

Küba'nın ekonomik açıdan şekerpancarı ve purosu dışında önemli bir ekonomik kaynağı olmamasına rağmen emperyalizmin yanıbaşında sosyalizmin bayrağını düşürmüyor. Zorluklar yaşasada gerçek budur.

Kore, Vietnam ve Küba halkının iradesi önünde hiç bir çevrenin önyargıları tutunamadı. Ülkemizin devrimi ve halk iradesi karşısında da önyargıların tutunma şansı görünmüyor. Ortadoğunun en verimli ovalarına sahip olan topraklarında tütün, pamuk, buğday, mercimek, arpa, önemli oranda meyva ve sebze yetişiyor. Diğer taraftan bakır, krom, linyit, doğal gaz, fosfor, çimento ve petrol açısından zengin yataklara sahiptir. Ülkemizin halkına teknoloji alma, teknoloji yaratma dışında hiçbirşey gerekmiyor.

Ülkemiz her koşulda kendi halkının ihtiyaçlarına cevap verecek durumda görünüyor. Kirli ellerin topraklarımızdan çekilişi ile halkımızın daha rahat yaşayacağından kuşku duymuyorum. Eken biz, biçen biz, tüketen de biz olacağız. Fazlasıyla ülkemizin güzelliklerine güzellik katacağız.

Bir parantez açmak gerekiyor. Kendi ülkesinde üstü açık bir hapishanede yaşamaktansa, kendi topraklarında huzursuz yaşamaktansa, yabancılar ülkenin sahipleri; biz, yabancı ve uçaktan atılan bir ekmeğe muhtaç olmaktansa; donsuz olmayı da seçebiliriz. Yem olma olasılığına rağmen tercihi biz yapabiliriz.

Buna ihtimal vermiyoruz. Ancak anlayış belirtmek açısından söylüyoruz. Ülkemizden kirli ellerin çekilmesiyle Engin Ardıç ve tabi olduğu sınıfın donlarının azalacağından kuşku duymuyorum. Türkiye, burjuvazisi Kürt işçisinin ucuz işgücünden çaldığı artı değerlerle,

ülkemizin yer altı yer üstü kaynaklarından aldığı artı değerlerle boğazını şişiriyor.

"Bir kültür birliği görülmüyor. Bir ulus ortada yokken devlet kurmak gerçekçi gelmiyor." anlayışı da bir ucuyla Kemalizmin tek devlet, tek millet, tek kültür formülasyonundan etkilenmelerine dayanıyordu. Kürt kültürü denilince burjuva yazarlar da burun kıvırıyor. Bir devlet de kendilerine gerçekçi gelmiyor. Burjuva yazarların Kemalist düşünceler çerçevesinde olay ve olgulara yaklaşması beklenen şeydir; ama solun radikal sosyalist tavra denk düşecek yaklaşıma sahip olmaması abes kaçıyor.

Türk solu Kürtlerde uluslaşmayı değerlendirirken fazlaca olgunluk arıyor. Aradığı olgunluğu uzun bir devlet geleneği olan Türklere uygulasa ulus olmaları tartışmalı hale gelebilir. Kaldı ki yüzyıllardır parçalanmış, siyasal, kültürel, sosyal, ekonomik açıdan kendini ifade etme olanağı elinden alınmış bir halkın uluslaşmasında olgunluk aramak idealistleşmeyi beraberinde getirir. Şablonculuğu ve teorik yüzeyselliği beraberinde taşır.

Olgun bir dil ve kültür birliği devlete geçildikten sonra mümkündür. Uluslaşmada olgunluğu devletleşmeden önce arzulamak veya uluslaşmada olgunluğu devlet kurmanın önünde engel düşünmek, biçimi özün önüne geçirmeye neden olur.

Türk solunun bir çok grubu bırakın ulus demeyi "Kürt halkı" söylemini de çok geç ve bir sürü tereddütle kullanmıştır. "Kürt halkı gerçektir" söylemi bazı sol dergilere yansıdıktan dört yıl sonra Demirel "Kürt halkının gerçekliğini" kabul etti. Aradaki bu mesafe de Türk solunun tavrının ne kadar sosyalistçe olduğunu ele veriyor.

Radikal sosyalist tavrın sahibi olmayan sol gruplar halklaşma yaratamaz. Örgütlü sosyalist sol Kemalizmin etkilerinden kurtulmadıkça, Türk halkının da resmi ideolojinin etkisinden kurtulması mümkün olmaz.

Sosyalist sol genel olarak -bazı istisnaları çıkarırsak- Kemalizmin etkilerinden tamamıyle kurtulmuş değil. Kurtulmanın yolu ezilen ulusun ayrılma hakkını programlaştırabilmedir. Gerici statükonun parçalanması iktisadi, sosyal, kültürel ve siyasi gelişimin önünün açılmasına hizmet eden, Kürt hareketini samimiyetiyle desteklemelidir. Türk solu bağımsızlığı halkımıza layık gördüğünü dile getirerek radikal devrimci tavrın sahibi olduğunu göstermelidir. Bu yolla Türk halkını şoven duygulardan arındırmalıdır. Küçük bir kesimi ayrırsak Türk işçisi, köylüsü ve esnafı resmi ideoloji tarafından biçimlendirilmiş. Hükümetin söylemlerini işçiden, köylüden ve esnaftan dinliyoruz. Bu Türk solunun halk üzerinde etkisini göstermediğini doğru çizgiye çekemediğini gösterir. Halklaşma burjuvazinin ideolojik ve kültürel propgandasını bir tarafa bırakmakla olur. Ve henüz bir halklaşma yok.

Fransız halkı, Cezayir'in sömürgeleştirilmesine ve kirli savaşa karşı yürüdü. Ama Türk halkı kirli savaşa karşı yürümeyi bırakın, karşı devrimci mekanizmalarca karşı devrime çekilmeye çalışılıyor. Türk halkı arasında şoven duyguların varlığı da Türk solunun eksikliklerinden kaynaklanıyor.

Türk solu kendi halkının durumunu göremiyor. Bazen halk deyimiyle kimi kastettiğini çıkaramaz oluyoruz. İşçiyi, yoksul köylüyü, esnafı ve aydın gençliği halkın unsurları saydıklarına kuşkuyla yaklaşıyoruz. Halk devrimin eşiğinde demeye getirmelerine rağmen küçük bir kesimi bir tarafa bırakırsak önemli bir işçi, yoksul köylü ve esnaf kesiminin burjuvazinin ağzıyla konuştuğuna tanık oluyoruz. Yani Türk solu var olan durumu fazlaca abartıyor.

Ezen ulus devrimcisi radikal sosyalist tavırla ayrılma hakkını gündeme getirme-

ye başladığı noktada ezilen ulus devrimcisi da ayrılmama yönünde propaganda yapmalı. Ezen ulus devrimcisi ayrılma hakkını gündeme getirmekte zorlandıkça Ezilen ulus devrimcisi ayrılma yönünde propaganda yapmalıdır.

Ezilen ulus devrimcisinin tavrını ezen ulus devrimcisi belirlemelidir. Ezen ulus devrimcisi rahatlıkla ayrılığı sindiremiyorsa, bu hakka saygıyı öznel koşullar için kabul ettiğini işlemiyorsa ayrılma hakkına tartışmalı yaklaşıyorsa kendi ulusunun evliliğe hazır olmadığını ortaya koyar. Tokatlanan kardeş veya yatalak karı imajının henüz yıkılmadığı, ezen ulusun kendini daha fazla öne geçireceğinin sinyallerini verir.

Temelleri sağlam atılmayan bir birliktelikten ve sonrası boğazlaşmalardansa, kısa bir ayrılıktan sonra birliğe gitmek daha olumludur. Yani ulusların eşit ve aynı derecede kendilerini ifade edebilmeleri için kısa bir ayrılığı sürekli bir birlik için tercih etmek gerekir.

Türk Solu halkımızın bağımsızlaşma hakkını savunmaktan ve sloganlaştırmaktan uzak görünüyor. Türk halkı şoven bir konumda bulunuyor. Gerici mekanizmalar Türk halkıyla daha çok iletişim kuru-yor. Bu koşullarda birliği yararlı ve gerçekçi görmüyorum. Sürekli bir birlik için ayrılıktan yana tavır koyuyorum. Ezen ulus devrimcisinin ayrılabilmesini kabulleniyorsa bize düşen görev birlik yönünde propagandadır. Türk ve Kürdün ayrılmaz birliğini yaratmadır.

Türk solu birbirini çok eleştiriyor. Birbirini çok suçluyor. Bu özelliği çok yakın döneme kadar Kürt solu da taşıyordu. Ancak otokritik alamıyor.

Türk solu yedi Kürt grubuyla beraber göremiyor, değerlendiremiyor, saptamıyor ve aşamıyor. Değerlendirememe, yeni teorik açılımlar geliştirmeyi engelliyor. Pili bitmiş feneri kullanmak yürünecek yolu aydınlatmıyor. Karanlıkta yürümekte mümkün görünmüyor. Onun için Türk soluyla beraber yedi Kürt örgütü yürüyemiyor.

Kürk halkı öncü gücüne kavuşmuş, Türk halkına da öncü güç gerekiyor. İşçinin ve yoksul köylünün tepkisi örgütleyecek öncüyü bekliyor. Devrimci merkezlerin (sendika) devlet temsilcilerinin ellerinden alınması gerekiyor.

Varolanlar beklentilere cevap vermiyorsa yenisi gerekiyor. Yenilgi dönemleri, yeni ve küçüğün; eski ve büyüğün önüne fırlamasına olanak veriyor.

Bu noktada sosyalizmi kendi kişiliklerinde iyi temsil edemeyenlerin tavırlarında sosyalizmi eleştirenlere değinme gereksinimi duyuyorum.

Ampirik ve formel mantıkla "Bizim sorunumuz ulusal sorun, Sosyalizm değil. Koskoca Sovyetler çöktü. Sosyalizm dünyada bitti. Dünyadaki gelişme ve değişmelerden nasibimizi alalım. Dünya sağa savruluyor. Bu gerçeği göz ardı edemeyiz. Hani sovyetler bize ne verdi. Türk solu bizim için ne yaptı." cümlelerini sayıklayan aydınlar kadar aynı anlayışı taşıyan örgütlenmeler ilkel milliyetçi olmaktan kurtulamıyorlar.

İlkin mantıkları olabildikçe sığ, insanlığın vazgeçilmez kılavuzu sosyalizmi kötü temsilcilerinin kişiliklerinde ampirik olarak değerlendirmeye alıyorlar.

"Bize ne verdiler" cümlesinde şeker üzerine ağlayan bir çocuğun ruh halini yakalıyorum. Ne verdiklerini sorgulamadan, başkalarının yardımını sorguluyorlar.

Kendi güçlerine dayanma cesareteri yok. "Bir devletim olsun nasıl olursa olsun" derken devletin kuruluşuna da inançsız baktıklarını ortaya koyuyorlar.

Kürt halkı da başını rahat koyacak evi istiyor. Ama evin içinde çöplüğün varlığına tahammül etmemelidir. Eğer halkımızın kendi iradesiyle kendi evini kurma gücü varsa, evin içini temiz tutma gücü de vardır.

Ülkemizin somut gerçeği sosyalizme itiyor. Faşizm saldırıyor, sömürgeci kapitalizm saldırıyor. emperyalizm saldırıyor. Yerel gericilik saldırıyor. O zaman saldıranlara karşıt temelde gelişim zafere olanak veriyor. Kürt insanına sosyalizm dışında kendini ifade edebilecek başka bir yol görünmüyor. Sosyalizmi yoğunca işlemek ve halkın önüne bir talep olarak koymak gerekiyor.

Sosyalizmin güçlü olduğu dönemlerde anlayamayanlar inanmayanlarda bağırıyordu. Öz zor dönemlerde ortaya çıkar. Türk ve Kürt solu sosyalizmi bir talep olarak halklarımızın önüne istem olarak koymalıdır.

Sadece ulusal duygu taşımak daha inançlı olmak olmuyor. Daha bilinçli insanda daha büyük inancın varlığı zorunlu sonuç oluyor.

Sosyalist özümüz kadar, ulusal özümüzü; ulusal özümüz kadar sosyalist özümüzü bir potada eritmek gerekiyor. Dimitrof gibi "En büyük yurtseverlik sosyalizm; en büyük sosyalizm yurtseverliktir" demek gerekiyor. Devrim için biraz daha sola, biraz daha sola, biraz daha sola gelmek gerekiyor.

Bu yazıyla tepki çekebileceğimizi düşünüyorum. Bazen tepkiyi ve riski güzel şeyler için zorunlu görüyorum. Yine bazen tepkiyi yeniyi ve doğruyu söylemiş olmanın kanıtı buluyorum. Yeni daima var olanın mukavemetiyle çatışır. Ama yeni yaratıldıkça var olan silinir. Yeni bazen yaratılır. Bazen de zaten vardır, tesbit etmek gerekir. Eğer zaten var olan görülüyor ve ona rağmen söylenmiyorsa, ilk söylenenleri yeninin temsilcisi görmek gerekir. Kafasında tesbit etmesine rağmen beyni, yüreği ve dudakları ayrı telden çalanlar eskinin ve çirkinin temsilcisidir.

Bilimsel değerlendirme ve eleştirinin varlık şartı: Hiç kimseyi memnun etme kaygısıyla hareket etmemedir.

Sol tabanın sorgulayabilmesi taraftarıyım. Tabandakiler sesli düşünmelidir. Çünkü duyulabilecek şekilde düşündükçe o düşünce vardır. Sesli düşünebildikçe samimiyet vardır. Sesli düşünmeyenler birden fazla din, birden fazla ruh ve birden fazla kişiliğe sahiptir. Bu topraklarda herkes dinini bire indirmek koşuluyla yaşayabilir. Sol tabandaki her ferdi sempati duyduğu anlayışın otokritiğini almaya ve diğer anlayışları eleştirmeye ehil düşünüyorum, sol değerlere saygı ile sol değerlerimizi kutsamayı, tabulaştırmayı ayırıyorum. Kutsamaya antipati duyuyorum. Kutsama yeniyi üretmeye engeldir. Oysa toplumsal gerçekliğin üretildiği sürece var olduğuna inanıyorum. Ve toplumsal üretime katılmaya başlıyorum.

Yapılacak değerlendirmelerde eleştiri ve otokiritiğin iç içe gelişmesinden yanayım. Eleştiri adı altında karalama ve kendini kutsamayı, abartmayı küçümsüyorum. Eleştiri ve otokiritiğin bir arada yapılabilmesi kendine güvendir.

Güneş henüz doğmadı. Karanlıkta yürünmez. Yürünebilmesi ve güneşin doğması için fener kullanmalıdır. Dışardan ithal edilen fenerlerin pili tükendi. Pil üretmek gerekiyor. Üretmenin yolu geçmişi ve günümüzü gelecek için değerlendirip tespit yapabilmekten geçiyor. Umut ve aşma yeniden değerlendirebilmekten geçiyor. Değerlendiriyorum. Umutluyum Umudu Kürt'ün, Türk'ün ve Arap'ın yaşadığı topraklarda buluyorum.

Umut toprakta tohumdur. Yeşermesi devrimdir.

Haziran 1993

KAYNAKLAR

—Türkiye Sosyalist ve Demokratik Hareketi (Ali Fırat)

— Sosyalist Sol Konuşuyor (Rafet Ballı)

— Kürt Dosyası (Rafet Ballı)

— Yalçın Küçük'le Roportaj (Özgür Halk Dergisi)

ZOR KOŞULLARDA POLİTİKA ve DEP

DEP zor koşullarda politika yapmaya çalışan bir partidir. Nedenleri açıktır.

Bir: DEP, HEP gibi kapatılabilir. Bu yönlü tehditler altındadır.

İki: DEP üyeleriyle beraber en fazla soruşturma ve koğuşturmaya uğrayan partidir.

Üç: Milletvekilleri dahil bir çok üye ve yöneticisini şehit veren bir partidir.

Dört: DEP milletvekillerinin dokunulmazlığının düşürülmesi gündemdedir. Devlet işlevsizleştirmeye çalışıyor. Şoven kamuoyunun yatıştırmak gerekiyor. Sonuç olarak devlet kelle istiyor. Devletin DEP'e yönelmesinde bütün burjuva partileri hemfikir görünüyor.

DEP bir taraftadır. Meclisteki diğer partiler bir başka taraftadır. DEP diğer siyasal partiler gibi kaynağını ABD - Almanya ve Suudi Arabistan'dan almıyor. DEP bu toprakların kaynağına dayanıyor. Topraklarımızın özünden bir parçadır.

DEP birleştirici bir partidir. Birleştiricilerin partisidir. Bölenlere bölünmüş tutanlara ve daha çok bölmek isteyenlere demokratik bir tepkidir. Ve DEP bölünmüşlüğe son vermek isteyenlerle yürek bağına sahiptir. Bütün bunlar karanlıkların ve Musalini İtalya'sından kalma kanunların DEP üzerinde baskı aracı olarak kullanılması nedenidir. DEP Demokrasi seven yüreklerle evlenebilecek partidir. DEP'in önüne çıkarılan zorluklar varlık nedeninden kaynaklanır. DEP'in varlık nedeni ve üzerindeki baskılar sevilme nedenidir.

Evet DEP'in zor koşullarda politika yapmaya çalışan bir parti olması anlaşılan şeydir. Ancak anlaşılmayan ve anlaşılmaması gereken şeyler var.

Bir: DEP sürece denk ve aktif politika yapan bir yönetim kademesine sahip olamadı. DEP'in üretken kadroları yoğun olmayabilir. Ancak varolandan gerektiği gibi yararlanmıyor. DEP'in raydan çıkması korkutuyor. Rayların üzerinde buzlanma ile raydan çıkma arasında fark görünmüyor. Partiye hareketlik getirecek, üretken ve yaratıcı bir yönetim gerekiyor. Üretken ve yaratıcı olmayan alternatif geliştiremiyor. Alternatifsizlik politikasızlığı ifade ediyor.

İki: DEP örgütlenemiyor. Yoğunlaşamıyor. Refah partisinin örgütlenme heyecanına bile yaklaşamıyor. Varolan üzerine çöreklenme var. Varolana takviye için terlemek gerekiyor. Örneğin Metropellerde seçim kütüklerine kaydı olmayan kitlesini kayıt etmede çözümsüz kalmamalıdır.

Üç: Perspektifini genişletebilen bir parti görüntüsü çizmiyor. Varolan teorik perspektif uygulamada daralıyor. Teorik perspektifin uygulamada genişlemesi gerekiyor. Daha geniş kitlelerle kucaklaşmak gerekiyor. Kucaklaşmak çin Ege'deki ayçiçeği ve Karadeniz'deki çay fiyatını kapsama almak gerekiyor. Geniş kitlelerle kucaklaşma en önemli sorunda (Kürt sorunu) daha iç açıcı noktalara gelmeyi ifade ediyor. Oysa bütün ağırlığını kürt sorununa vermiş görüntüsüne bürünmekle beraber istenileni veremiyor.

Dört: DEP meydanlara taşınamıyor. Meydanı kulanamamak parti görüntüsünü siliyor. Savaşın tırmandığı tporaklarımızda geçici de olsa koşullar ortadan kalkmışsa Türkiye metropollerini zorlamak gerekiyor.

Altı: DEP imajına müdahale etmelidir. Sert değilken sivri görünmenin veya anlaşılmanın zararları var. Atılabilecek adımların atılmasını engelleyebiliyor.

Yedi: DEP üzerinde yükseldiği sütunları yoğunlaştırmalı ve çeşitlendirmelidir. Çevre komisyonu, kadın komusyonu, gençlik komisyonu, barış komisyonu, insan hakları komisyonu ve demokratik kitle örgütleriyle dayanışma komisyonu gibi birimleri geliştirmeli ve yaymalıdır.

Sekiz: Aktif politika karşıt politikayı boşa çıkarmayı anlatır. Tipik Kürt insanı gibi birbirine.politika yapma ama dışa karşı politika yapamama gözyaşıdır.

Dokuz: DEP'te parti bilinci sorgulanmalıdır. Kendi sloganını atan bir parti olmalıdır. Tabanla beraber "Yaşasın DEP!" sloganı öğrenilmelidir.

On: Politika kendi toprağıyla sınırlı tutulamaz. Dünya çapında bir politikaya sahip olmak gerekiyor. Dünyanın devrimci ve ilerici partileriyle ilişkiler şart görünüyor. Bu partilerle Ankara'da yapılacak bir kurultayla dünya kamuoyu uyandırılabilir. Dünya kamuoyu bir baskı aracına dönüştürülürken temel sorunlar gündeme sokulmuş olur.

Onbir: Politika bazı risklerle yapılır. DEP Çok riske girmiş olmakla beraber çok az sonuç alıyor. Bir orantısızlık var. Gidermek gerekiyor. Ancak bu orantısızlığı gidereyim derken düzenin sınırlarına çekilmemelidir. Düzenin sınırlarına çekilme en kötü ölümü ifade ediyor.

Politika kendi toprağıyla sınırlı tutulamaz. Dünya çapında bir politikaya sahip olmak gerekiyor. Dünyanın devrimci ve ilerici partileriyle ilişkiler şart görünüyor. Bu partilerle Ankara'da yapılacak bir kurultayla dünya kamuoyu uyandırılabilir. Dünya kamuoyu bir baskı aracına dönüştürülürken temel sorunlar gündeme sokulmuş olur.

Politika bazı risklerle yapılır. DEP Çok riske girmiş olmakla beraber çok az sonuç alıyor. Bir orantısızlık var. Gidermek gerekiyor. Ancak bu orantısızlığı gidereyim derken düzenin sınırlarına çekilmemelidir. Düzenin sınırlarına çekilme en kötü ölümü ifade ediyor.

Oniki: Politika varolan boşlukları doldurma ve yeni boşluklar yaratma sanatıdır. DEP'in varolan boşlukları doldurduğu tartışmalıdır. Oysa politika boşluğu sevmiyor.

Onüç: Ateşin ortasında donmamalıdır. Gümbür gümbür akmalı ve sürükleyici olmalıdır.

Ondört: Kendimizin dahi olsa, eksikliklere ve yanlışlara hoşgörülü yaklaşım gösterilemez. Zor koşullarda politika yapma zorunluluğu yetersizliklerin tek gerekçesi gösterilemez. İşleyebilirliğin bellek taşı engelleri aşmadır. Engeller aşıldıkça özgürleşme vardır. Engellere takılma özgürleşmemedir. DEP ya aşmalı ya da aşmalıdır.

Onbeş: Toplumsal gerçekliğin yeniden üretimi emeğe bağlıdır. Toplumsal gerçeklik üretildikçe vardır.(1) DEP toplumsal gerçekliği yeniden üretme gücü gösterdikçe, kendini yeniden üretebilir. Kendini ve toplumu yeniden üretme süreci hızlandırılabilir.

Onaltı: Eleştiri değer vermedir. Sahiplenmedir. Daha güzelleşmek içindir DEP daha güzelleşmeye ve güzelleştirmeye layıktır. 30 Kasım 1993

Bu yazıyı "Değerlendirmeyen ve Aşamayan Temsilciler" yazısına ek olarak sunuyorum

DİPNOT:

(1) Kadir Cengizbay, Sosyoloji Ders Notları

BİR AYAKLANMA; TARİH VE SLOGAN

Tolga ERSOY

1917 Ekim Devrimi'nin ardından başlayan iç savaş, getirdiği acıların yanında, Bolşeviklerce "karşı devrimci" olarak tanımlanan grupların, partilerin net bir şekilde ortaya çıkmasına neden olmuştur. Son yirmi yıllık süreçte, devrimci örgütlenme olduğunu iddia eden birçok oluşumla birlikte sosyalist bir söyleme sahip olanların dahi, emperyalistlerce desteklenen çarlık ordusu kalıntılarıyla beraber savaşın aynı cephesinde yer alması öğreticidir. Benzer sorun, tarihte tüm devrimlerin yaşadığı birer süreçtir. "Devrim" der, Robespierre tarafından giyotine gönderilen 1789'un "devrimcisi" Danton "tanrı Satürn gibidir, önce kendi evlatlarını yer." Acaba, Bolşevik iktidara karşı ayaklanan bu "sol" gruplar 1917 Ekim'inin evletlarımıdır"? 1917-21 yılları arasında, devrimi her yönüyle çökertmeye çalışan bu içsavaşın mimarları için bu soruya rahatlıkla "hayır" yanıtını verebiliriz.

Bu yanıtımıza bağımlı kalmak koşuluyla, Mart 1921'de yaşanan Kronştadt için farklı ve üzerinde düşünülmesi gereken bir örnek olduğunuda belirtmek gerekir. Kronştadt'ı iç savaşın diğer olaylarından ayıran en önemli özelliği ondaki Anarşist damgadır. Hiç kuşkusuz, bu ayaklanmada anarşizm, Paris Komünü, İspanya İç Savaşı ve 60'lı yılların goşizmiyle beraber "kitleselliğe" yaklaşmıştır.

Kısa sürede kanlı bir şekilde bastırılan ayaklanmada, neden olarak sadece ekonomik bunalımı ön plana çıkarmak iç savaşın niteliğini yadsımak olur. Kısa bir süre önce devrim saflarında yer alan denizcilerin bu ayaklanmada başı çekmesi, ise bir ironinin çok ötesinde iç savaşın durmaksızın değişen dengelerinin 1917'de saptanması açısından ilginçtir. Ayaklanan denizcilerin, 1 Mart 1921'de yaptıkları toplantıda alınan kararlarda, çok geniş bir örgütsel spektrum için "basın, örgütlenme, seçim özgürlüğü" gibi istemlerinin yanında karşı devrimci güçler içinde "özgürlük" gibi istemlerinin yanında karşı devrimci güçler içinde "özgürlük" istenmesi anarşistlerin ayaklanmada gösterdikleri taktik bir hata olarak not edilebilir. Ancak burada, sayıca çok az da olsalar anarist grupların 1917 devrimi öncesi ve sonrasında, devrime önemli katkıları olduğunuda tarihten aktarmak gerekmektedir. Denizcilerin istekleri arasında yer alan "Köylülere kendi öz topraklarında hareket ve başka ücretli çalıştırmaksızın işlerini yaptığı sürece hayvan yetiştirme hakkı. Evde çalışmanın serbest bırakılması." (1) gibi kanımca sosyalizmin ekonomik mantığına tümüyle ters düşebilecek sonuçlara açık istemler, o an için teorik çözümlemeleriyle birlikte reddedilmiş olmalarına rağmen, Sovyetler birliği tarihindeki bazı ekonomik programlara sızabilmiş ve küçük burjuvazinin gizli olarak oluşmasına yol açmıştır.

"Özgür Sovyetler", "Kahrolsun Komiserokrasi", "Üçüncü Devrim" ayaklanmaya anarşizmin armağan ettiği başlıca sloganlardır. Ayaklanmayla ilgili bildirilerin tümünde yer alan bürokrasi ve komünist otoritelere karşı olma ifadeleri, yönetimi "komünist fikirlere ters düşmekle" suçlamaya dek varabilmiştir "Onlar emekçilerin iç dünyalarına da el attılar, onları komünist tazda düşünmeye zorladılar. Bürokratikleştirilmiş sendikaların

yardımıyla, işçileri tezgahlarına bağlamışlardır; böylece çalışma bir zevk değil, yeni bir kölelik biçimi durumuna gelmiştir.. Bu yeni devrim, bürokratik komünist "yaratıcılığa" karşıt, yeni sosyalist kuruculuğun bir örneği şeklinde hizmet ede(cektir.)" (2) diyerek Bolşevikleri yarattıkları "şeyin" sosyalizm olmadığı savı ile suçlarlar. Entellektüel bir tavırla kaleme alınabilen bu satırlar devrim için "iyiniyetli" bir yaklaşım içeriyor görünmesine, hatta tarihsel gerçekliliğinden soyutlandığında "haklı" olabilmesine rağmen özünde taşıdığı küçük burjuva aydın tavrı "ne yazık ki" anarşizmi karış devrimcilerle aynı safta yer almaya (belki de istemeden) itmiştir. Bu ise bir ironi olabilir ancak.

Yoksulluğa itilmiş halkın devrim sonrası gerek iç savaşın gerekse yoğun emperyalist baskının ağırlaştırdığı ekonomik koşullardan hoşnutsuzluğu bir gerçektir. Bu her zaman karşı devrimciler için bir fırsat doğurur. Kronştadt'da da bu yaklaşım basattır. Anarşizan geçici devrim komiteleri ise bu ölçekte yenilgiye giden Menşevikler ve diğerleri için birer sığınak oluşturmuştur. Benzer oluşumları tümüyle reddeden, Çar ordusundan Menşeviklere tüm karış güçlerin, bu ayaklanmada anarşist yapılanmalara sığınması ise anarşist liderlerin kemiklerini sızlatmış olmalı. Anarşistlerin bir sloganı olan ve sosyalist yaklaşımlara ters düşmeyen "Tüm iktidar partiye değil, Sov yetlere" nin arkasında, karşı devrimciler fırsat kollamaktaydı.

Diğer talihsiz bir yanda, Menşeviklerden Monarşistlere tüm yapılanmaların fırsat kolladığı bir ortamda, bu ayaklanmadaki anarşist damganın çelişkisidir. Bir taraftan "Her insan kendi yaşamı için çalışır. Zorlayıcı bir ordu yerine özgür partizan müfrezeleri vardır. Zorunlu çalışma yerine özgür çalışma vardır. Malların üretim ve dağıtımı işçilerin kendilerince yürütülür. Otoritenin yardımı olmaksızın, köylülerle özgür değişimi gerçekleşirirler. Ekonomik sorunların çözümü, özgür fabrika komitesi ve köylü toplantılarında sağlanır." şeklinde görüşlerini bildirilerine aktarırken, yanlarındakini görmeden "Otoritenin olduğu yerde özgürlük yoktur... Kronştadt başkaldırısı bir devrimdir." (3) diyebilmişlerdir. Daha sonraki konuyla ilgili bazı anarşist yazında 1917 Ekim devrimi sonrasında oluşan Bolşevik hükümet, "tarihin en durağan, en otoriter, en gerici ve hatta karşı devrimci" hükümeti olarak ilan edilebilmiştir. (4)

Kronştadt'a katılan yada bu ayaklanmayı yazan, değerlendiren anarşistlerin, yanıldıkları nokta "parti" işlevidir. Devrim ve devrim sonrasında Komünist Partinin işlevini ve gerekliliğini yadsıma çizgisine gelerek, kitlenin impulsif spontan hareketinin onu "devrime" yada "anarşizme" (!) götüreceği sonucuna ulaşırlar. Nevarki teoride ulaştıkları bu sonuç, onların eylem tarihleri ile birlikte değerlen-dirildiğinde, genellikle "İşçi hareketinin bölünmesi" ve komünist partileri ve örgütlenmeleri reddetme çizgisinin "sınıfi burjuva politikalarına terketme" gerçeğini ortaya çıkarmıştır.

Bolşevikler ise ayaklanmayı "sınıf düşmanlarının yeni bir taktiği" olarak mahkum etmişlerdir. Ayaklanma tarihi parti tarihi ile çakıştırıldığında çok ilginç bir zaman dizin ortaya çıkacaktır. Lenin'in NEP'i formüle etmeğe çalıştığı 10. kongre nerdeyse Kronştadt'la aynı zamanda rastlar. "Savaş komünizmi" uygulamasından vazgeçerek "barış içinde ekonomik kalkınma çalışmalarına" geçilir. Bu, Rusya için çok önemli olan kırsal kesimde, "köylülerin ürün fazlalarının daha büyük bir kısmını istedikleri gibi kullan-

maları" görüşü geliştirilir. (5) Anarşist ayaklanmanın hemen sonrası günlere rastlayan ve NEP ile simgeleşen 10. kongre Lenin'in zaferi ile sonuçlanmasına rağmen Troçki'nin başını çektiği bir "sol muhalefet" olgusunuda ortaya çıkaracaktır.

Kronştadt'a katılan yada bu ayaklanmayı yazan, değerlendiren anarşistlerin, yanıldıkları nokta "parti" işlevidir. Devrim ve devrim sonrasında Komünist Partinin

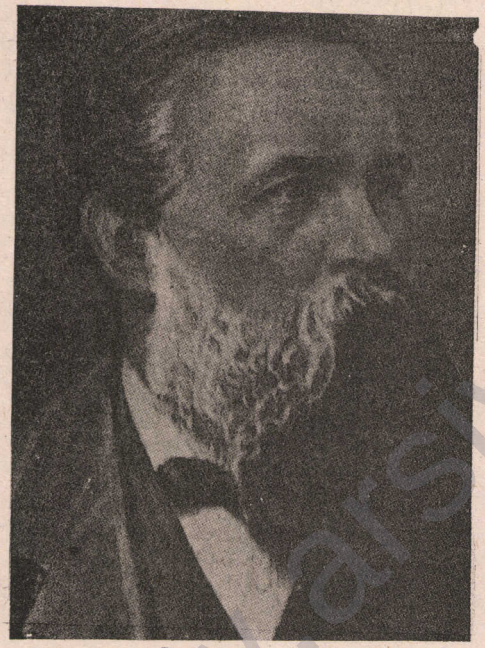

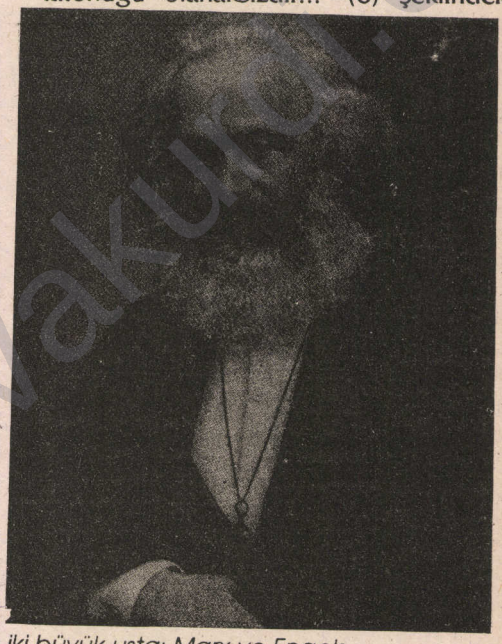

Proletaryadan ilk öğretmenleri; iki büyük usta: Marx ve Engels

işlevini ve gerekliliğini yadsıma çizgisine gelerek, kitlenin impulsif spontan hareketinin onu "devrime" yada "anarşizme" (!) götüreceği sonucuna ulaşırlar. Nevarki teoride ulaştıkları bu sonuç, onların eylem tarihleri ile birlikte değerlendirildiğinde, genellikle "İşçi hareketinin bölünmesi" ve komünist partileri ve örgütlenmeleri reddetme çizgisinin "sınıfı burjuva politikalarına terketme" gerçeğini ortaya çıkarmıştır. Onlar; Lenin'in"... komünist parti proletaryanın ve bütün emekçi kitlelerin öncüsünü toplayıp birleştirerebilecek eğitebilecek ve örgütleyebilecek tek partidir, bu kitlelerin kaçınılmaz küçük burjuva yalapalamalarına ve proletarya içindeki kaçınılmaz dar loncacı geleneklere ve depreşmelere ya da loncacı önyargılara karşı çıkabilecek ve tümüyle proletaryanın bütün birleşik eylemlerini yönetebilecek, yani siyasal olarak proletaryayı yönetebilecek ve onun aracılığıyla bütün emekçi kitlelere kılavuzluk edebilecek tek partidir. Başka türlü proletarya diktatörlüğü olanaksızdır..." (6) şeklindeki anımlamasına "Sovyetlere evet, Partiye hayır" şeklinde karış çıkarken, eylemlerinde "sınıfsal taban" konusunda herhangi bir endişe duymamaktadırlar. Bu belki de, ortak hedeflerin olanca çokluğuna rağmen anarşistleri, devrimci sosyalistlerden ayıran en önemli çizgidir. Kropotkin, Lenin'e yazdığı bir mektubta görüşünü şöyle özetlemektedir: "Kapitalist sistemi bir darbede yıkmak için parti diktatörlüğü uygun bir araç olsa bile (ki bundan şiddetle kuşkuluyum), yeni bir sosyalist sistemin kurulması açısından bu kesinlikle zararlıdır. Gerekli olan şey, yerel güçler tarafından yerel yapılanmadır." (7)

t

www.arsivakurdi.org

Kronştadt ayaklanmasının, Troçki'nin yönlendirdiği Kızıl Ordu tarafından kanlı bir şekilde bastırıldığı günlerde, Lenin'de teorik düzeyde, parti içindeki "sendikalist ve anarşist sapmalarla" mücadele etmekteydi. Bu güçlü ve karizmatik anarşist "liderlerin" Komünist Partisine etkisinden çok, bunalımları aşarak komünist geleceğe taşınma kaygısı içinde teorisyenlere karşı verilen bir mücedeleydi. Kabataslak bir incelemeyle dahi görülebileceği gibi, 1917'den sonra zaman zaman anarkosendikalist görüşler partideki çeşitli kara düzeylerinde çoğunluğu sağlayabilmişlerdir. 10. kongrede alınan bazı kararlarda bu etki görülebilirken, kongre üzerinden bir yıl geçmeden bazı kararlarda geri dönüşe gidilebilmiştir. Ücretlerin saptanmasında, yeniden rantablitenin ön plana çıkarılması buna örnek olarak gösterilebilir. Bu kısa tarih yazımızı, Lenin'in 30 Mart 1921 tarihli bir konuşmasından kısa bir alıntı ile bitirelim: "...proletaryaya düşman sınıfların hala duruyor olmaları gibi bir durum olanaklıdır; o halde, şimdiki durumda, pratikte Engels'in sözünü ettiği şeyi yaratamayız. Proletarya diktatörlüğü olacaktır." (8) Sonra sınıfsız bir toplum olacaktır.

Ve, parti de "proleterlerin sınıf birliğinin en yüksek biçimi" (9) değilmidir?

KAYNAKÇA

1) 1 Mart 1921 Toplantı Kararı, Sosyalizm ve Toplumsal Mücadeleler Ans. İletişim Yy. 2. cilt ek sayfa: 143-144

2) paul Avrich, Kendi Belgeleriyle Rus Devriminde Anarşistler; Ne İçin Savaşıyoruz, Çev: Celal Kanat, Metis Yy. 1. baskı 1992, sy. 182

3) age sy. 185

4) age (Emma Goldman/Rusya'daki Düşkırıklığım) sy. 190

5) Bolşevik Partisi Tarihi/Kurul Çev: Süleyman Arslan Bilim ve Sosyalizm Yy. 1. baskı 1976 sy. 318

6) (Marx, Engels) Lenin, Anarşizm ve Anarko Sendikalizm, Çev: Sevim Belli Sol Yy. 1. baskı 1979 sy. 403)

7) Avrich, age (Kropotkin/Lenin'e iki Mektup) sy. 168-170

8) Lenin age sy. 409

9) Lenin, Komünizmin Çocukluk Hastalığı "Sol" Komünizm, Çev: Muzaffer Erdost, Sol Yy. 5. baskı 1991, Sy. 4

BİR ELEŞTİRİ İLANIDIR

ÖZGÜR ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDEN ARAŞTIRMA, İNCELEME VE DEĞERLENDİRME YAZISI BEKLİYORUZ.

ÜRETME VE DÖNÜŞTÜRME ÇABASI VERMEYEN ARKADAŞLARIN ÜNİVERSİTEMİZDE Kİ VARLIKLARINI ZAMAN KAYBI OLARAK DEĞERLENDİRİYORUZ.

ÖZGÜR BİLİM
Yayın Kurulu

BEŞİKÇİ, KÜÇÜK VE BAŞKAYA'NIN MAHKUMİYETİ ÜZERİNE

Dara Azadi DİLGERM

Biliyorum yasaları milletvekilleri yapar. Ama bir kısmı memur ve işçi kadrosu satar. Bir kısmı ihalelerde imzasını satar. Metresle yaşar. Olmayan siyasi itibarları nedeniyle karı koca gibi görünmemeye çalışırlar ama karı koca gibi yaparlar. Bu fiillerin hukuk dilinde ki ismi rüşvet ve zinadır. Bu tür yüz kızartıcı suçların en yoğun işlendiği yer meclistir.

Burjuvazinin düzeninde çürümeler en tepeden başlar. Ve en alta yayılmaya başlar. Çürüme en alta yayılıyor. Rüşvet ve zina gibi yüzkızartıcı olan irtikap, ihtilas, zimmet hırsızlık ve sahtekarlık suçları en yoğun şekliyle devlet teşkilatlarında işleniyor. Ya kimse ses çıkaramıyor ya da en fazla "dikkatli yap, dikkatli ol" denilebiliyor.

Buna şaşmamak gerekiyor. En altın en üstle bağlantısı bulunuyor. Herkes herkesten korkuyor, herkes kendinden korkuyor. Altının ıslaklığı şüphelendiriyor. Bu durumda birbirini dengeleme ve pislikleri ortaklaşa örtbas etme çabasının nedeni anlaşılıyor.

Unutulmamalıdır. Bazı milletvekillerinin, belediye başkanlarının ve teşkilat müdürlerinin sanık sandalyesinde oturması istisnaidir. Bazı aptallıklar ve talihsizlikler soncudur. En güncel örneği Göknel ve Sözen davasıdır. Göknel'in şu ana kadar içerde tutulması kamuoyu baskısı nedeniyledir. Yakın gelecekte Göknel'in Feray'la deniz kenarında gezintiye çıkması kehanet sayılmamalıdır. Sözen'in berat etmesi acayip görülmemelidir.

Güzellik kadar pislik içiçe ve bağlantılıdır. Ama bir fark var. Güzellikler güzellikleri örtmez. Pislikler ise birbirini örter. Pislikler örtü altına alınmaya çalışılır. Pisliklerin en tepeden örtülmemesi görsel düşünen köylüyü, esnafı ve işçiyi de harekete geçirir. Harekete geçme ise devrimdir. Daha ilginç bir şey var:

Türkiye'de polisin suça karşı tedbir aldığı bilinir. Ama tedbir suça göredir. Polisin içinde bazı suçlara kolaylık sağlayanı da çok bol bulunur. Uyuşturucu ticareti yapabilmenin ilk şartı polis içinde güç ve dayanak bulmayla ilgilidir. Sahte para basmanın şartı da budur. Ele geçirilen uyuşturucu ve sahte para istisnaidir.

Ateşin olmadığı yerden duman çıkmaz. Halk dilinde bir söylem var. Polis uyuşturucu ve sahte dolar şebekesindeki elemanlara "oğlum PKK lı olmayın, ne yaparsanız yapın" diyormuş.

Burada anlattıklarım ve anlatmadıklarım nedeniyle hukukun temel ilkelerini bir tarafa bırakmak zorundayım. Türkiye'de hukuk uygulamasında kanunilik, eşitlik, adalet, genellik, objektiflik, suçta şahsilik ve suçsuz ceza olmaz" ilkeleri yerine tek bir ilke görüyorum.

Ezenler açısından pratik bir ilkedir: parası olan sırtını sağlam bilen, gerizekalı değilse - ağır siyasi suçlar hariç- hiç bir suçtan ceza almaz.

Burjuva hukukun ilkeleriyle formüle ettiğim ilke arasındaki uygunsuzluk bur-

juvazinin iki yüzlü ideolojisinin yansımasıdır.

Türkiye'de varolan yasalar resmi ideolojinin yansıması ve koruyucusudur. Yasalar resmi ideolojinin soyut ve genel düzeyde formüle edilmiş halidir. Bazen de yasalar resmi ideolojinin somutlaşmış halidir. Türkçe'den başka her dili yasaklayan kanun resmi ideolojinin somutlaşmış hali ve kendisidir. Sadece bir kanun maddesinin yorumuyla tek devlet, tek ulus, tek kültür düşüncesini yakalamak mümkündür. Bu açıdan hiç tereddüt etmeden resmi ideolojinin ve yansıması olan kanunların bilim dışı olduğunu söylemek gerekir.

Ehemiyetle uygulanan bu kanunlardır. Yüz kızartıcı suçlardan çok düşünce suçlarının üzerine gidilir. Yüz kızartıcı suçların devlet duvarındaki tozu bile düşürmediğini düşünürler. Türkiye'de hukuk uygulamasında yüz kızartıcı suçların es geçilmesi olağandır. Düşünce özgürlüğü var denilmesine rağmen farklı düşünce üretenlerin cezalandırılmasıda olağandır. Yüz kızartıcı düzen yüz kızartıcı düzenle bağdaşır. Yüz kızartıcı suçların kanun maddesinde yasaklanması burjuvazinin yükseliş dönemine denk geldiği için geliştirilmiştir. Her yükseliş bazı değerlerin gelişmesine gebedir. Ama burjuvazide yükseliş kısa bir aralıktır. Şu anda yaşanan alçalma ve düşürülmüşlüktür. Burjuva kanunlarında halen yüz kızartıcı suçların bulunmasının bir nedeni de düzenin yüz kızartıcılığını gizlemek içindir.

Burjuva düzenin yüz kızartıcı olması ve yüz kızartıcı suçlarla bağdaşması genel düşünülmelidir. Burjuva düzeninin yüz kızartıcılığı en kaba kapitalizmde en kaba haliyle bulunur. Özbekistan da henüz kapitalizim ince yöntemlerini yaratmamıştır. Türk basını tarafından dürüst bakanını düşüren Şehmurad Niyazov övülmesi ilginçtir. Şehmurad Niyazov rüşvet ve zimmet suçunu işleyenlerin üzerine giden bakanının dürüstlüğünü gerekçe göstererek kabineden atıyor. Aptal bir Özbek olan Niyazov Türk basınında zeki ve başarılı olarak lanse ediliyor.

Düşüncelerden dolayı yargılanmak onurdur. Beşikçi, Küçük ve Başkaya hem onur hem de değerdir. Değerlere saldırı eskidir. Kıvılcımlı'dan biliriz. Nazım'dan, Yılmaz Güney'den ve Ruhi Su'dan biliriz. Yüz kızartıcılığı biçmeyenler onur ve değerlere saldırır. Beşikçi Küçük ve Başkaya'yı düşünceleri nedeniyle cezalandırmak yüz kızartıcıdır. Devletin topluma ve insana karşı işlediği suçlardan sayılmalıdır cezalandıranlar bilmelidir.

Türkiye'de yüz kızartıcı suçlar daha ince yöntemlerle işleniyor. Yüz kızartıcı suç işlemede ustalaşma sözkonusudur. Yüz kızartıcı suçlar en çok devlet yöneticileri tarafından işleniyor.

Düşüncenin çeşitlendiği yerde bilim vardır. Farklı düşüncelerin ceza tehdidi altına alınması yüzkızartıcıdır. Devlet yüz kızartıcı suç işliyor.

Galileyi düşüncelerinden ötürü giyotine götürenler yüz kızartıcı suç işlediler. Beşikçi, Küçük ve Başkaya'yı düşünceleri nedeniyle cezalandırmak yüz kızartıcıdır. Devletin topluma ve insana karşı işlediği suçlardan sayılmalıdır.

Düşüncelerden dolayı yargılanmak onurdur. Beşikçi, Küçük ve Başkaya hem onur hem de değerdir. Değerlere saldırı eskidir. Kıvılcımlı'dan biliriz. Nazım'dan, Yılmaz Güney'den ve Ruhi Su'dan biliriz. Yüz kızartıcılığı biçmeyenler onur ve değerlere saldırır. Beşikçi Küçük ve Başkaya'yı düşünceleri nedeniyle ceza-

landırmak yüz kızartıcıdır. Devletin toplu-ma ve insana karşı işlediği suçlardan sayılmalıdır cezalandıranlar bilmelidir.

Beşikçi zinayı duyunca yüzü kızarır. Zina yapıp yüzü kızarmayanlar pavyon-da, barda, deniz kenarında ve meclis-te'dir. Küçük hırsızlığı duyunca yüzü kızarır. Hırsızlık yapıp yüzü kızarmayanlar TV'de devlet kuruluşlarında ve meclistedir. Başkaya rüşveti duyunca yüzü kızarır. Rüşvet alıp yüzü kızarmayanlar, şirketlerde, devlet dairelerinde ve mec-liste dir. Hem düşünce özgürlüğü var" demek hem de üç bilim adamını mah-kum etmek resmi idoloji ve yansıması olan hukukun ayıbıdır. Resmi idoloji kadar yansıması olan hukukta bilim dışıdır. TC hukukunda düşünce özgürlüğü insanın kafasının içiyle sınırlıdır. Böyle bir düşüncenin koyunda da olabileceğini düşünüyorum. Düşünce üretmek bir eylemdir. Yüksek sesle dışarıya yansıdığında anlam taşır. Dışarıya yansımayan düşünce köpeklerde kedilerde olabilir.

Kuşku duymak zorunludur. Türk Ceza Kanununun anti sosyal failli ceza-landırdığından kuşku duyuyorum. Sosyal insanın cezalandırılması nedeniyle cezanın amacından da kuşku duyuyo-rum. Doktirinlerde cezanın amacı ıslah ve caydırmadır. Türk Ceza Kanununun uygulanmasında ortaya çıkan amaç ise resmi ideoloji sınırlarına çekmedir.

Beşikçi, Küçük ve Başkaya antisosyal değildir. Anti sosyal olmayan insana ıslah ve caydırma araçları işlemez. Katırlar bile Beşikçinin ıslah olmaz ve caymaz nefer olduğunu biliyor. Bilinmesi gereken bir nokta daha var. Beşikçi, Küçük ve Başkaya düzen dışıdır. Devletin ödüllendirdiği bilim adamı sanı verilmiş heriflere benzemezler. Öz farkı var. Bili-min resmi ideolojinin çerçevesi dışında varolabileceğini öğretiyorlar. Devletin ödüllerini de haram bilirler. Halktan alırlar ödüllerini. Halk safında olmayanlar bilemez bu duyguyu. En güzel ödüldür halk sevgisi.

Burjuvaziden bir beklentimiz yok. İki yüzlülüğünü deşifre etmekle meşgulüz. Burjuvaziden bir beklentimiz yok. özgürlüğün üretilip, yaratılabildiğini biliyo-rum.

Özgürlüğün üretildiği yerde Musolini İtalyasının Ceza kanundan aktarılan ka-nunlar tutunmaz. Özgürlüğün yaratıldığı yerde Kürdü potansiyel suçlu sayan ka-nunlar tutunmaz. Özgürlüğün, üretilmekle var edildiği yerde baskıcı ve düşünce düşmanı olan kanunlar silinir. Resmi ideolojinin kutsanması kâr etmez. Varsın bakireliğini sayıklasınlar. Bir kom-plekstir. Şu an delik deşiktir.

Beşikçi, Küçük ve Başkaya için ya aşma vardır ya da aşma vardır. Düşünce de özgürlük üretirler. Düşünce de özgürlük yaratırlar. Ve yarattıkça var ederler.

Özgürlük için mahkemelere ve ulu-canlara gitmek bizim de içimizde istektir. Onun için Yalçın Hocamızı geri çağırıyorum. Onsuz bir eğitimin eksik olacağını düşünüyorum. İçimizde gelişen isteğe dönüyorum. Buna tohum diyo-rum. Yeşerdi yeni aydın yeşerecek diyo-rum.

Beşikçi, Küçük ve Başkaya'nın ceza-landırılması sadece baskıcı bir ceza kanu-nu ve anti demokratiklikle açıklanamaz. Ne oldukları ve ne yaptıkları önemlidir. Bu açıdan biraz da olsa Beşikçi, Küçük ve Başkaya anlatılmalıdır.

Beşikçi bedeniyle ikinci adresindedir. Ulucanlarda dört duvar arasındadır. Ama içimizde dir ve en özgürdür. Özgürlüğün doruğundadır. Özgürlüğü bedellerle ya-ratmasını bilen ustadır. Kanunların giyoti-nine takılı kalmadı. Yeniden üreterek aşar. Yalan ve yanlıştan kurulu engelleri yıkma mutluluğu ile yaşar. Yalan ve

yanlışın engeline takılı kalanlar çağdaş köle gibi yaşar.

Beşikçi resmi ideoloji kırıcısıdır. Bilim adına resmi ideolojiye inen darbedir. Özgürlüğün ve yiğitliğin doruğunda inmeyen sestir. Beşikçi'nin sesiyle düşünce yükselir. Düşünceyle Beşikçi yücelir. Sürecin en güzel aydınıdır. Kutsanacak tavrın sahibidir. Yaratır. Kavramlaştırır. Çoğun insanın görüpte görmezlikten geldiği olgulara dikkat çeker. Resmi ideoloji ve yansıması olan yasalar ise olgusallığın düşmanıdır. Bu açıdan Beşikçi'nin düşünce özgürlüğünün daimi sanığı ve daimi mahkumu olması anlaşılır şeydir. Bizim anladığımız ve cezalandıranların anlamadığı ise Beşikçi'nin mahkemelerin yolunu aşındırmasıdır.

Diğer bir daimi sanığı anlatmak gerekiyor. Yalçın Küçük, Beşikçi'den sonra mahkemelerin yolunu aşındıran ikinci bilimadamıdır. Sürece denk düşen aydındır.

Küçük, ortaklıktan yana bir tepkidir. Türk aydınları içinde yaratıcılığın, üretkenliğin, etkinliğin, çok yönlülüğü ve çalışkanlığın simgesidir. Beyinde en güzel yükseliştir. Yükseldikçe açıyor. Açtıkça yakıyor ve temizliyor. Küçük toplumsal gerçekliği yeniden üretkenlerden biri. Yararlanmak gerekiyor. Beraberiz, beraber olmak gerekiyor.

Beraber konuşmacı olduğumuz 1 Mayıs paneli konuşmasından dolayı hakkında mahkumiyet kararı bulunuyor. Hem hukukcuyum, hem konuşmasının dinleyicisiyim. Küçük birleştiricilik propagandası yaptı. Sevmeyenler cezalandırdı. Küçük ortaklığı, kardeşliği ve özgürlüğü öne çıkardı. Sevmeyenler cezalandırdı.

Toplumsal gerçekliği yeniden üretenlerden biri... Bir güzel aydın daha var. İki yoldaşı gibi gerçeğin peşindedir. Bilimadamıdır. Ama bilime katkı yapmak suç sayıldığı için Fikret Başkaya mahkumdur. Başkaya olgunluğu ve genişliği ifade eder. Önemli bir entellektüeldir. Ortaklığa gönül vermiş neferdir. Kişiliğiyle güzeldir. Gelecek için adım atar. Geleceğin üniversitesini kurumalaştırmakla meşguldür. Gerçek ve geleceğe düşman olanların cezalandırması anlaşılır şeydir.

DGM kitap değeri olan eserleri cezalandırıyor. Hakkında dava açılan eser de yeniyi buluyorum. Hakkında dava açılmayan eser ve yazarların büyük çoğunluğun da bir şey bulamıyorum. Yazdıkları şeylerin kitap olup olmayacağını tartışmalı buluyorum. DGM nin dava açtığı kitapları daha çok talep edildiğini biliyorum. Bunun nedenleri var. Birincisi meraktır. İkincisi davaya tepkidir. Bunu güzel buluyorum. Herkesi Beşikçi, Küçük ve Başkaya'nın eserlerinden birini almaya davet ediyorum.

DGM kitap değeri olan eserleri cezalandırıyor. Hakkında dava açılan eser de yeniyi buluyorum. Hakkında dava açılmayan eser ve yazarların büyük çoğunluğun da bir şey bulamıyorum. Yazdıkları şeylerin kitap olup olmayacağını tartışmalı buluyorum. DGM nin dava açtığı kitapları daha çok talep edildiğini biliyorum. Bunun nedenleri var. Birincisi meraktır. İkincisi davaya tepkidir. Bunu güzel buluyorum. Herkesi Beşikçi, Küçük ve Başkaya'nın eserlerinden birini almaya davet ediyorum.

Beşikçi, Küçük ve Başkaya'nın kitapları katkıdır. Yararlanılması gereken değerdir. Değerlere yöneliyorlar. Varolan baskıcı hukuktan daha baskıcı kararlar vermek ve Varolan hukuka bağlı kalmamak siyasi kararlara kanıt görünüyor.

Süreç haraketleniyor ve yoğunlaşıyor. Haraketlenme ve yoğunlaşma karmaşıklığı ifade ediyor. Hukuki kılıf

içinde siyasi kararlar kendileri için zorunlu görünüyor, En büyük saldırılar içinde, en büyük zorlanmalar bulunuyor. Büyük saldırılar arkadan çözülmeyi anlatıyor. Buna diyalektik derler. En karmaşık en sadeyi müjdeliyor. En sade özgürlüğü anlatıyor.

Beşikçi, Küçük ve Başkaya'nın cezalandırılması gerekiyordu. Tipik fille uygunluk ile uygunsuzluk önemli görünmüyor. Nedenleri var:

Beşikçi Özgür Üniversite onur rektörüdür. Küçük kurucu rektördür. Başkaya kurum rektörüdür. Düzenin sınarlarına çekilmeden bilimsel çalışma yaparlar. Bilim ve gerçekten korkanlar, Özgür Üniversiteden çıkabilecek tipolojilerden korkarlar. Beşikçi, Küçük ve Başkaya'dan farklı olmayacaklarını düşünüyorlar. Resmi ideoloji adına bilimle kapışıyorlar, kişiliklerde geleceğin kurumlarına saldırmaları normaldir.

Beşikçi, Küçük, Başkaya Özgür Gündem gazetesi yazarıdır. Özgür Gündem basında namustur. Beşikçi Küçük ve Başkaya'yı cezalandırmak basın özgürlüğüne saldırıdır.

Geleceği kurutmak isteyenler geleceği yaratacak değerlere saldırmak zorundadır. Beşikçi, Küçük ve Başkaya ortakçı ve özgür düzenden yana halkın değeridirler. Yönelmeleri normaldir.

Ancak haberleri olsun. Güçleri yetmez. Avuçlarımızda toprakta tohum gibi kitpaları var. Haberleri olsun. Devletten ödül almayı haram bilirler. Bilimin ıslah olmaz ve caymaz neferidirler. Düzenin sınırlarına çekilmedikleri için değerdirler. Haberleri olsun. Beşikçi, Küçük ve Başkaya insanla, çiçekle, gökyüzü ve dağlarla barışıktır. Sevinçleri halkın sevinciyle birleşiktir. Beşikçi, Küçük ve Başkaya'yı cezalandıran yasalar toplum dışıdır. İnsanın özüne aykırıdır. Kitabın terör aleti, bilim adamını terörist sayan yasalara uymamak gerekiyor. Bu kapsamda terörle mücadele yasasını farklı algılama zorunluluğu doğuyor. Terörist mücadele de yarışma yasası daha uygun düşüyor.

Haberleri olsun. Beşikçi, Küçük ve Başkaya ile aynı sudan içtik. Bilimsel düşünmek zorundayız. Üretmek zorundayız. Ulucanlar bizim de ikinci adresimiz olacak mahkeme ve hapishaneleri bize yetmeyecek. Öğrendik DGM sine gelmek onur vericidir. Toplumla bağdaşmayan yasalara aykırılığımız toplumsallığımızın kanıtı olacak.

Biliyorum. Kimisi için düşüncesi bile zordur. Ama gelişme ve özgürleşme zorlukları aşmadır. Beşikçi Küçük ve Başkaya'nın gelişmiş yönlerini hedeflemek gerekecek. Her alanda büyük hedefler seçilmeden ve büyük hedeflere varılmadan topraklarımızda yücelme olmayacak.

Kendimi bir kaç saniyelikte olsa bağımsız halk mahkemesi savcısı düşünmek zorunda kalıyorum. Beşikçi, Küçük ve Başkaya'nın cezalandırılmasını devletin toplum ve insana karşı işlediği suçlar bölümüne yerleştiriyorum. Devletin bir çok suçu gibi bu suça da dava açmanın zorunlu olduğunu biliyorum. Dava açıyorum. Dava dosyasını zamanaşımına uğramamak üzere diğer dava dosyalarına ekliyorum. Bunun açık bir tebliğ olduğunu bildiriyorum.

Bedeniyle bizim içimizde görünen, yüreği ve beyniyle karşı tarafta olanlara açıklama getirme zorunluğu duyuyorum. Beşikçi, Küçük ve Başkaya hakkında yazdıklarımız bol keseden övgü değil. Sezarın hakkını sezara verdik. Hocalarımıza en katı eleştiriyi yapabildiğimizden kuşku duyulmamalıdır. Bu değerlere yaklaşım dersidir. Sağlığında hep yerme öldüğünde kutsama geleneğini kırmadır. Değerlere yaklaşımı öğrenme ve öğretmedir

RUSYA KOMÜNİST İŞÇİ PARTİSİ MERKEZ KOMİTE ÜYESİ GUNKO'YLA RÖPORTAJ

Bir süre önce radyo ve belediye binasını ele geçiren daha sonra seçimleri boykot eden Rusya Komünist İşçi Partisi Merkez Komite üyesi ve Moskova genel sekreteri Boris Gunko'yla genel yayın yönetmenimiz görüştü.

Genel yayın yönetmenimiz Medeni Ayhan'ın sosyalizmin kuruluşu çözülüşü ve sorunlarına ilişkin sorularıyla Gunko'nun yanıtlarını aynen yayınlıyoruz.

Soru: Sovyet sosyalizminin çözülüş sürecine, kuruluştan başlayarak gelmenin daha yararlı olacağını düşünüyorum. Bu açıdan sovyet sosyalizminin hangi dinamikler üzerinde yükseldiğini anlatırmısınız?

Cevap: İşçiler 16 . saat çalışıyordu. Ağır dayanılmaz yaşam koşulları işçiler ve çiftçilerden kurulmuş Bolşevik partisinin protestolara önderlik etmesi devrimi yaratan temel dinamiklerdir. Ancak devrim sırf işçilerin ağır yaşam koşullarına bağlanmamalıdır. Sosyal, kültürel, siyasi ve ekonomik yönleri iç içe düşünülmelidir. İşkoşulları ekonomik talepleri anlatır. Sadece ekonomik taleplerle devrim olmaz. Sovyet devriminde sosyal, kültürel, ekonomik ve siyasi yönler içi içe olduğu için aktif bir protestoyla Lenin'in yönetimindeki parti silahıyla iktidarı aldı.

Soru: Tek bir kurşun atılmadan bir sistemin yıkılışını izledik. Bu, yıkılışı hazırlayan sorunların köklü olduğunu, biriktiğini gösteriyor. Sizce kuruluşun ilk yıllarında yanlışlıklar yetersizlikler yok muydu? Bunların nedenleri neydi. Daha sonra nasıl bir gelişme sözkonusu oldu?

Cevap: Sovyetler sosyalizmi kazanan ilk ve tek devletti. Tabii ki ilk başlarda bazı yanlışlıkların veya yetersizliklerin olması kazanılmazdı. Bir tecrübe yoktu. Lenin ve Stalin döneminde yıkıcı veya düzeltme imkanı bulunmayan hatalar yapılmadı. Stalin döneminde zor koşullar bazı yanlışlıkların yapılmasına neden oldu. Ama bunlar düzeltilebilecek, anlaşılabilir ve affedilebilir konumdadır. Stalin döneminde ekonomide çok büyük gelişmeler gösterdik. Faşizmi yendik. Burjuva bilim adamları bile sovyetler ekonomide kazandı diye yazıyordu. Gerçekten böyleydi. Fakat Stalin'in ölümünden sonra affedilmez hatalar işlendi. Suç ve cinayet bundan sonra işlendi. Ve bunlar birikerek başarısızlığı ortaya çıkardı.

Soru: Temel yanlışların ne zaman başladığına dair bir tarih verilebilir mi? Özellikle sosyalizmin çözülüşünü hazırlayan temel sorunlardan birini somutlaştırabilir misiniz?

Cevap: En büyük yanlış 1965 senesinde yapıldı. O zaman yapmak istedikleri ekonomik reformlar sosyalizme tam anlamıyla tersti. Bu reform sonradan sosyalizm ile güreşmeye başladı. Ve sonradan olacak şeyleri gerektirdi.

Soru: Peki Lenin, Stalin Trocki, Kuruşçev, Brejnev Gorbaçov ve Yeltsin'i günümüzde nasıl değerlendiriyorsunuz. Bunların rollerini sorsam nasıl bir tablo ortaya çıkar.

Cevap: Biz Leninist ve Stalinistiz. Lenin ve Stalin sosyalizm için çalıştılar.

Yapmaları gerekeni yaptılar. İkisini de olumlu değerlendiriyoruz. Troçki ise devrimde yabancı bir unsurdur. Sovyet halkının bir iş yapacağına, gücüne güvenmiyordu. İnanmıyordu. Devrim ve sosyalizmin kurulması için gösterilen çabaları, sadece teorilerin denenmesi için laboratuvar görüyordu. Sonradan batıda olacak devrimler için olumlu bir tecrübe olarak görüyordu. Bu Trocki düşüncesinin en muhim niteliğiydi. Buna bağlı olarak ona çok sert bir adam diyebilirim.

Ama tabii ki çoğu zaman yararlı işler de yapabilmiş. Lenin bu konularda zaman zaman övmüştür. Ama genel olarak rolü, bence olumsuzdur.

Kuruşçev akıllı bir hain değilsede tamamıyla olumsuz bir rolün sahibidir. Aldığı göreve uygun değildi. Büyük meselelerde çözücü olma gücü yoktu. Bir ülkenin yöneticisi olmada yetersizdi. Sonuçta haraketleri avautüristik karakter taşıyordu. Sosyalizmi bozucu hamleler veya hatalar yaptı. Temel hatalar Kuruşçevle başladı.

Halk Lenin'le beraber, Lenin Halk'la beraber en güzel türkünün sesiydi

Brejnev bazı yönleriyle Kuruşçeve benzerdi. Brejnev teorik düzeyde marksizmi bilmiyordu. Kariyerine uygun düşmüyordu. Brejnev gibi hasta birinin böyle bir kariyerde olmasını korkunç buluyorum Kruşevle başlayan hataları devam ettirmiştir. Ama gerek Kuruşçev gerekse Brejnev "sosyalizmi yıkayım" diye davranan hainler olarak değerlendirmiyorum. Bunlar bilinçsizdi.

Gorbaçov sosyalizmin akıllı hilekar ve kurnaz düşmanıydı. Gorbaçov'un partinin başına gelmesi ve diğer yanlışların (daha önce yapılmışların) etkisiyle yıkılış zemini hazırlanmıştı. Gorbaçov'un bu dönemde başa getirilişi tesadüf değildi. Yıkılışı gerçekleştirecek adamı dış güçler planlamıştı.

Yeltsin Gorbaçov gibi korkunç bir tipolojidir. Aradaki fark şudur. Gorbaçov düşmandı bizim içimizdeydi. Yeltsin karşı taraftaydı. Yani Gorbaçov kendini gizlemek zorunda kalmışsa da Yeltsin daha ilk günden açık düşmandı. Yeltsin sadece bizim ülkemize katastrofa getirmedi. Bütün dünyayı bu duruma getirebilir.

Soru: Enver Hoca, Mao, Castro gibi sosyalist önderleri nasıl değerlendiriyorsunuz.

Malesef Enver Hoca hakkında hiç bir bilgim yok. Castro şahsiyeti benim için gurur vericidir. Tarihsel bir kahramandır. Marksist olduğu için antisosyalist güçler daima tenkid ediyor. Mao da büyük bir marksisttir. Ancak Mao Sovyet insanı için temiz sayfadır. Hakkında pek bilgi yoktur. Ben ABD veya Almanya'da değil, buraya gelerek değerli bilgiler ediniyorum.

Soru: Küba'da Castro şahsiyeti çok önemli. Bu durumda Castro ölürse ve yeri doldurulamzsa ABD'nin yanıbaşında ki Küba'nın da geleceği parlak olmaz diye düşünüyorum. Ne dersiniz? Ne

yapılabilir?

Cevap: ABD emperyalizmi sosyalist hareketleri ve ulusal bağımsızlık hareketlerini bozmada ustadır. O yüzden Castro'nun şimdiden bunu dikkate alması gerekir. Ben her zaman Küba'ya gitmeye ve yardım etmeye hazır olurum.

Soru: Çözülüşü nasıl değerlendiriyorsunuz. Kimisi gibi olumlu oldu diyebilirmisiniz?

Cevap: Ben sosyalizmin yıkılmasını olumlu değerlendirmiyorum. Değiştirilmiş sosyalizim için de aynı şeyi söyleyebilirim. Belki büyük tecrübeler edindik. Görülmeyen bazı hataları gördük. Fakat şunu unutmamak gerekir ki çözülüş önemli sayıda insanların ölümünü ortaya çıkardı. Ve sadece bununla bitmeyebilir. Sovyet sosyalizminin çözülüşü bütün dünya da olumsuzlukların artmasına neden oldu. Bu açıdan yıkılış iyi oldu düşüncesine katılmıyorum.

Brejnev bazı yönleriyle Kuruşçeve benzerdi. Brejnev teorik düzeyde marksizmi bilmiyordu. Kariyerine uygun düşmüyordu. Brejnev gibi hasta birinin böyle bir kariyerde olmasını korkunç buluyorum Kruşevle başlayan hataları devam ettirmiştir. Ama gerek Kuruşçev gerekse Brejnev "sosyalizmi yıkayım" diye davranan hainlar olarak değerlendirmiyorum. Bunlar bilinçsizdi.

Soru: Sovyet sisteminin yıkılışı kaçınılmaz mıydı? Kendi içinde iyileştirilemezmiydi. Yani yanlışlıkları ve yetersizlikleri sistem içinde giderme olanağı yok muydu?

Cevap: Sovyetler Birliğin de ki gelişmeler bizim için ve bütün dünya için kritik bir şeydi. O zaman Kuruşçev ve Brejnevi eleştiren marksistler vardı. 1965 ekonomik reformları eleştiriliyordu. 1970, 1980'li yıllar da bugünkü durumu bilenler vardı. Yani bugün bu konuyu tartışmakla yeni bir şey keşfetmiyoruz. Ülkenin direksiyonunu doğru yöne çekme şansı da vardı. Ancak unutulmaması gerekir ki her subjektif faktörün altında objektif faktör yatıyor.

Özellikle Gorbaçov'a kadar ki on senelik dönemde çok değerli yöneticiler gitti. Tabi onların birden bire çıkan hastalıklar veya otomobil kazası vs. gibi durumlarda öldüğü söylendi. Partinin direksiyonunu doğru yola koyacak insanlar öldürüldü. Artık yıkıcı güçler işin içindeydi. Yoksa tabii ki genel olarak sistemi düzeltme imkanı vardı.

Soru: Peki Doğu Avrupa'nın Sovyetlere bağlı olarak ayakta durduğunu ve Sovyetlere bağlı olarak çözüldüğünü söyleyebilir miyiz? Bununla bağlantılı olarak Çin, Küba, Kore ve diğer ülkeler de ki durumu nasıl tahlil ediyorsunuz.

Cevap: Sosyalizmin çözüldüğü ülkelerde gelişmeler benzerdir. Yöneticilerin hataları değil suç işlemeleri ve bilimsel sosyalizm ilkelerinden uzaklaşmaları Doğu Avrupa'da da gerçekleşmişti. Sosyalizm karşıtı olan güçler hem Sovyetler de hem Doğu Avrupa ülkelerinde komple haraket ediyordu. Burda şaşılacak bir şey yoktur.

Sovyetler de kapitalizme dönüş gerçekleşti. Ama toplumun buna tepkisi gelişiyor. Fakat bazı ülkeler için kapitalizme dönüş tamamıyla gerçekleşti demek zordur. Orda da iyi bir şey olmuyor kötü komünistler yönetime gelmeye çalışıyor. Kapitalistler sadece bozabiliyor. İyi bir şey yapmıyorlar. Buna Çin'i ekleyebilirim. Çin pazar ekonomisine çok önceden geçti. Küba'yı da kapitalleştirmek için çok çalışıyorlar. Çok partililik ve pazar ekonomisini getirmek istiyorlar. Şu ana kadar

Küba Komünist partisi iyi tepki gösteriyor. Başarılıdır. Eğer Sovyetlerde ki yanlışlıkları yapmazlarsa Küba küçük ülke olmasına rağmen sosyalist olarak yaşar.

Kore'nin durumu iyidir. Çünkü direk ABD ile muhatap değildir. Ancak burda yöneticilerin çok çalışması ve sovyet pratiğinden ders çıkarması gerekiyor.

Soru: 17 Ekim devrimini nasıl değerlendiriyorsunuz. İnsanlığa katkılarının bir muhasebesini yaparmısınız?

Cevap: 1917 Ekim devrimi Sosyalizmin kapitalizmin varlığında da yaşayabileceğini gösterdi. Bilimsel, kültürel ve ekonomik yönden gelişebileceğini kanıtladı. Diğer ülkelerde ki işçilere ve ezilenlere moral verdi. Bu kapitalizm için korkunçtu.

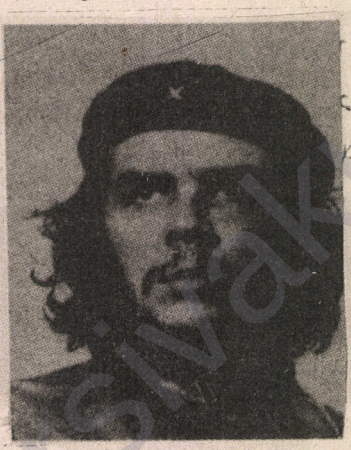

Bolivya Devri'minde Enternasyonalizmin en güzel şehidiydi

Yine sosyalizmin bir ütopya değil gerçek hayatta meydana gelebileceğini ortaya koydu. Yeryüzünde ki yaşamı değiştirdi. Özgürlük yarattı. Dünyada ki koloni sisteminin büyük ölçüde dağılmasına yardımcı oldu. Bu devrim olmasaydı dünyada ki koloni sistemi dağılmayabilirdi. Birçok yerde insanlar köle olarak yaşıyor olacaktı.

17 Ekim devrimi insanlık için çok önemli olan fikirleri ortaya attı. Ve bu fikirler gelecekte değil şimdiden az da olsa kullanılmaktadır.

Önemli bir paradoksu da anlatmak gerekiyor. Bizim sosyalizm ABD yi büyük buhrandan kurtardı. 1930 lu yıllarda ABD ekonomisinin düşüşü %50 ydi. Büyük bir işsizlik ortaya çıktı. ABD sosyalist ekonomi planından düşünsel düzeyde yararlandı. Bunalımdan öyle kurtuldu.

Yine Japonya'nın savaştan sonra büyük gelişme göstermesi de sosyalist prensiplerden bazılarını almasındandır. Japonya'da devlet siparişi % 80-90 dolayındadır. Kalan kısım ise kapitaldir. Kapitalistler sosyalist değerlerden daha çok yararlanıyor.

Birde Güney Kore örneği var. Herkes çok şaşırıyor. Güney Kore'nin bu kadar çabuk gelişmesini soruyorlar. Aslında cevap basittir. Güney Kore beş yıllık Stalinist ekonomik planları uygulamakla gelişti.

Soru: Sizce Günümüz de çözülüşten sonra net olarak ortaya çıkan sorunlar nedir. Özellikle sosyalizmin temel soranlarını açarmısınız. Çözüm önerilerimiz var mı? Özellikle sorunların tartışılmasına çözüm önerilerinin ortaya çıkmasına ilişkin dünya da ki bütün örgütlerin temsilcilerinin atıldığı uluslararası bir platform kurulması önerisine ne dersiniz?

Cevap: Sorduğunuz soru günlerce aylarca tartışmayı gerektirir. Bir sempozyumda belki yanıt verilebilir. Uluslararası bir platform oluşturma önerinize tamamıyla katılıyorum.

Soru: Peki biraz güncel gelişmeler üzerinde duralım. Rusya'da kendini solda tanımlayan partilerden bahseseder misiniz. Bunların gücü nedir? Bütün partiler seçime katılıyor mu? Prapaganda özgürlüğü var mı?

Palaskov'un partisinde idoloji sorumlusu olan Zgonafin Rusya Federasyonu Kominist Partisi var. bunlar özel mülkiyete hayır demiyor. Yeltsini destekler bir parti konumundadırlar. Soldaki bir dayanaktırlar. Büyük bir partidir. Ama KPSS'nın en kötü yönlerine sahiptirler. Bunların aynı rolünü Gorbaçov'un sosyalizmi yıktığı dönemde Plaskovcular yaptı.

www.devrimci.org

Özel mülkiyete karşı değiliz diyorlardı. Oysa Sosyalizmi yıkmak için yedeklik yaptılar.

Andreyeva'nın Bütün Birlik Bolşevik Kominist partisi var. Eski görüşlerden ve sağdan etkileniyor. O açıdan onbin üyesi var. Bu kadar az üyeye sahip olmasının temel nedeni staline tavır alışlarıdır.

89' da kurulan Emekçilerin Birliği Partisinde de Opurtinist görüşler hakimdi. Stalin denilince insanlar bizden kaçar diye düşünüyorlardı. Tavır aldılar o açıdan bunlarda kitleseleşemedi.

Rusya Kominist İşçi Partisinin ise altmış bin üyesi bulunuyor. Şu anda istersek yüzellibin kişilik mitingler yapabiliriz. Ancak bu mitinglerin yapılması çok insanın ölümü anlamına geliyor. Ben insanlarımızın ölümüne üzülüyorum ama bu mitingleride zorunlu görüyorum.

Bu mitinglerde bizden çok korkuyorlar. Seçimlerdeki propaganda özgürlüğü kağıt üzerinde var. İstediklerinde müdahale edebiliyorlar. Şu anda parti liderimiz Ampilof hapishanededir. Başkanlığı Viktor Turkin yürütüyor. Biz seçimleri boykot eden dört partiden biriyiz.

Soru: O zaman iktidara tepki duyan ve devrimci mücadelede önde yürüyenler leninist ve Stalinistler oluyor. Ben şunu merak ediyorum. Sosyalizmin değerlerinin çürütülmeye başladığını, ne zaman fark ettiniz.

Cevap: Açıkçası Gorbaçov'un açık tavır alışını gösteren durumlar ortaya çıkmadan olayın farkında değildik. Gorbaçov'un Kominist Partisini kendi çıkarları için kullandığını geç farkettik. Bu açıdan ilk tepkilerimiz 88 de oldu. Halka anlatmaya çalıştık. Ama kimse dinlemek bile istemiyordu. Müthiş bir depolitizasyonla karşı karşıya kalmıştık. Zaten Kominist Partiye üye olanların çoğu menfaat elde etmek içindi Daha sonra ilk tepkiyi de yine Stalinistler örgüt düzeyinde koydu. Ama artık iş işten geçmişti. Zaten Gorbaçov döneminde yapılan 89 seçimleri burjuva bir nitelik taşıyordu. Seçim sürecinde burjuvazinin propaganda pompasını açık çalıştırdığını görüyorduk. Bu açıdan yüksek mevkilerdeki komünistlere gittik. Birşey yapmak istemediler Böylece grup düzeyinde kaptalizmi restore etme çalışmaları yaptılar. Ve yalnız sosyalizme değil, devlete ve halka karşıda bir ihanet yaşandı.

Hasbulatov ve Rizkov büyük bağımsız bir kapitalist devlet kurabileceklerini düşünüyorlar. Tabi bunun bir hayal olduğunu göremiyorlar. Emperyalizmin böyle bir gücün gelişmesine izin vermeyeceğini düşünemiyorlar. Oysa büyük bağımsız kapitalist bir devletin dahi emperyalizmin çıkarına aykırı olduğu açıktır.

Soru: Gorbaçov sosyalist görüntüsünü kaybetmek istemedi

Cevap: Gorbaçov aptal değil. Mirasa konmak istiyordu. Koministlerin yeni bir parti kurma istekleri ortaya çıktığında buna karşı çıkıyordu. Gereksiz görüyordu. Ancak ona rağmen çalışmalar başladı. Katılmazsa dahi bir kominist partinin konulabileceğini anladı. Bu noktadan sonra bir kominist partisi kurma önerisi getirmeye başladı.

Soru: Hasbulatov ve Rizkov Yeltsinden çok farklı görünmüyor. Sanki "nasıl bir kapitalizm" sorusunun yanıtı üzerinde anlaşamıyorlar.

Cevap: Tespitiniz doğrudur. Yeltsin ve Gaydari emperyalizme uşaklık eden bir kapitalizmle ilgililer Rusyayı Bangladeş, Etyopya gibi gelişmemiş bir ülke düşünüyorlar. Sömürgeleştirmek istiyorlar.

Hasbulatov ve Rizkov büyük bağımsız bir kapitalist devlet kurabileceklerini

düşünüyorlar. Tabi bunun bir hayal olduğunu göremiyorlar. Emperyalizmin böyle bir gücün gelişmesine izin vermeyeceğini düşünemiyorlar. Oysa büyük bağımsız kapitalist bir devletin dahi emperyalizmin çıkarına aykırı olduğu açıktır.

Soru: Seçimlerde etkili olan nedir. Boykot un başarı şansı nedir?

Cevap: Biz parti olarak kimseyi desteklemedik. Seçimleri baykot ettik. Fakat büyük bir depolitizasyon, kararsızlık propaganda ve paranın gücü karşısında baykot kısmen başarıya ulaşıyor. Seçimlerde propaganda makinalarının gücü ve para etkili oluyor. Bizim ise propaganda olanaklarımız -maddi açıdan- çok daha azdır. Rusya'da sadece Dubuşka adlı bir kominist yayın organı çıkarılıyor. Bildiğiniz gibi Pravda daha önce kapatılmıştı.

Soru: Biz de bile domekrosi kelimesini en çok ağzına alanlar burjuvazinin demokrasisinden etkileniyor. Bunu devrimci kurum ve partilere taşıyorlar. Proleter diktatörlükten uzaklaşma adına bu yapılıyor. Herhalde bu sizde daha yoğun olmalı. Siz demokrasi konusunda ne düşünüyorsunuz?

Cevap: Demokrasi insanları aldatmak amacıyla kölelik sürecinde kullanılan bir kavramdır. Halkı aldatmanın aracıdır. Demogojidir tüm devrimci değerleri bu tür sözcüklerin arkasına sığınarak öldürmek istiyorlar. Bu açıdan bu kelimeyi duyduğum da kendimi kötü hissediyorum. En büyük özgürlük proletarya diktatörlüğüyle yaratılabilir. Demokrasiyi işleyişi tıkamak ve hantallaştırmak için konuşuyorlar. Burjuva demokrasisi Faşizme gebedir. Her an doğurabilir.

Soru: Zaten bir çok yerde doğurdu. Başka yerlerde de doğurabilir. Yükselişe geçerek uluslararası alanda birliğe gidebilir. Buna karşı sosyalistler ne yapabilir?

Cevap: Dünya çapında anti faşist bir örgüt kurmak gerekiyor. Dünya da Hitler, Musoliniler işbaşına gelmeye başlıyor. Biz bunu daha iyi hissetiğimiz için geçen sene Moskova anti faşist örgütünü kurduk.

Soru: Başka bağımsız özel örgütleriniz var mı?

Cevap: Evet mesela Bağımsız Kadın örgütünü kurduk.

Soru: İşçi Sendikalarının ve işçinin durumu nedir. Sizinle ilişkileri ne düzeydedir?

Cevap: İşçi sendikaları şu an gerici bir nitelik taşıyor. En önemli sloganları "piyasa ekonomisine uygun bir maaş" isteğidir.

İşçiler bize koşarak gelmiyorlar. Şu an bile Yeltsin'e daha yakınlar. Burjuvazinin ideolojik ve kültürel propagandası büyük tahribat yaratmış. Ama yeni bir süreç gelişiyor. Örneğin Maden işçileri grev yaptı. Yeltsin dindirmek için kömürler sizin olsun dedi. İşçiler sevindiler. Ancak şimdi yeni yeni anlamaya başlıyorlar. Kömürü ne yapalım diyorlar. Gerçekten kendi başına kömürü kucağına mı koysun.

Soru: Daha önce sorduğum bir sorunun yanıtında Mao Zedung ve Enver Hoca hakkında pek bir şey bilmediğinizi

İşçi sendikaları şu an gerici bir nitelik taşıyor. En önemli sloganları "piyasa ekonomisine uygun bir maaş" isteğidir.

İşçiler bize koşarak gelmiyorlar. Şu an bile Yeltsin'e daha yakınlar. Burjuvazinin ideolojik ve kültürel propagandası büyük tahribat yaratmış. Ama yeni bir süreç gelişiyor. Örneğin Maden işçileri grev yaptı. Yeltsin dindirmek için kömürler sizin olsun dedi. İşçiler sevindiler. Ancak şimdi yeni yeni anlamaya başlıyorlar. Kömürü ne yapalım diyorlar. Gerçekten kendi başına kömürü kucağına mı koysun.

söylediniz. Bu ülkemizde teorinin cansız olduğuna ilişkin bir veri olsa gerek. örneğin SSCB için revizyonist, devlet kapitalizmi, bürokratik işçi devleti, reel sosyalist devlet sosyal emperyalist devlet gibi tabirler kullandı. Bunları hiç tartıştınız mı?

Cevap: Gerçekten bu konuları tartışmaya zamanımız bile olmadı. Bu tabirlerin söylenmesine neden olan bazı veriler olmuş olabilir. Mutlaka eleştirmek gerekir. Ancak eleştiri sınırını geçen tabirler de var.

Soru: Rusya'da Gençlik en geri konuda görünüyor. Büyük deopolitizasyonu herhalde gençlik yaşıyor. Basına yansıdığı kadarıyla pavyon bar gazino yaşantısı ve bohemlik yoğun. Bizim gördüğümüz kadarıyle da genç kızlarınız Türkiye'nin çeşitli yerlerinde vücutlarını bile satıyorlar. Sosyalizme bu kadar aykırı olan bir tip nasıl gelişebiliyor?

Cevap: Belli bir yerden sonra Amerikanın ideolojik ve kültür makinalarının etkisi toplumumuzda yayıldı. Ve halen yayılmakta olan Amerika kültürü korkunç derecede tahribat yaratıyor. En küçük ülkeden en büyük ülkeye kadar etkisini gösteriyor. Bütün dünya bu kültüre karşı birleşmelidir.

Soru: Biraz da ortadoğu üzerine konuşalım. Çok tartışıldığı için Sovyetlerin Afganistana asker göndermesiyle ilgili düşüncelerinizi alabilirmiyiz?

Cevap: Afganistan da bir Kontra devrim vardı. Üstelik bu hemen SSCB nin yanı başındaydı. Bu açıdan burda ki müdahale dünya da olmuş diğer müdahalelerden farklıdır. Burjuvazi için bir işgal denilebilir. Ancak emekçi halkların yararınaydı. Sosyalizmin çıkarları için o günün koşullarında gerekliydi.

Soru: Ortadoğu da Filistin ve Kürt sorunu gibi iki önemli sorun var. Bu sorunlara ilişkin değerlendirmelerinizi ve Ortadoğuda ki örgütlere bakışınızı açabilir misiniz?

Cevap: Kürt sorunu hakkında bir şey bilmiyorum. Burada öğreneceğim. Filistini ise geçmişten beri hep destekledik. Şu anda yeni dünya düzeni bağlamında bir çözüm dayatılıyor. Bu gerçek çözüm değil. ABD nin ve siyonizmin çözümüdür.

Dünya da çeşitli örgütlerle ilişkilerimiz var. Ortadoğu da ki bütün Leninist ve Stalinist örgütlenmelerle ilişkiye girmek istiyoruz. Yardımcı olunursa seviniriz.

Soru: Sonuç olarak sosyalizmin geleceği ne olacak?

Cevap: Yıktılar. Ama yerine güzel bir şey koyamıyorlar. Dünya da solun yükselişe geçiş süreci kıpırdamalarla da olsa başladı. Bizde bir tepki gelişiyor. Doğu Avrupa'da ki seçimlerde başarı grafiği yükseldi. Bu açıdan sosyalizmin geleceği çok güzel olacak

Soru: Ülkenizde demokratik yollarla mı yoksa ihtilalci bir devrimle mi iktidar alınabilir.

Cevap: Halkımızın hakları gasp edildi. Halk bunları alacak.

Soru: Ekliyeceğimiz birşey var mı?

— Konuşulması gerekeni konuştuk zannederim.

— O zaman bize zaman ayırdığınız için tüşekkür ediyoruz. Devrimci mücadelelerinde başarılar diliyoruz. Ülkenizdeki devrimcilere selamlarımızı iletirseniz seviniriz.

— Sizinle tanışmaktan ve görüşmekten mutluluk duydum. Gelecek de beraber olmak dileğiyle ben teşekkür ediyorum.

www.ozgurbilim.org

KADININ SÖMÜRÜLMESİ, VE ÖZGÜRLEŞME SÜRECİ

Arzu KARAYÜNLÜ

Kadının cinsel sümürüsünü tespit etmek ve kurtuluşu için perspektif geliştirmek konusunda belli oranda bir yol katedildiğini düşünüyorum. Kadın sorununu bütünsel olarak ortaya koymaya çalışmak, hele bir yazıyla sınırlamak oldukça güç. Bu güçlük sorunun "ekonomik, ideolijik, politik, psikolojik bütün yönlerinin içiçe geçmişliğine bağlıdır. Ancak vurguyu sosyalizme ve kurtuluş mücadelesine yaparak; önemli noktalar üzerine değinmekle yetineceğim. *Kadının, kadın olmaktan kaynaklı cinsel sömürüsünü özel mülkiyetin çıkışına kadar götürülebilir. Ve o günden bugüne bütün sınıflı toplum biçimlerinde ve yeryüzünün heryerinde varolduğu söylenebilir. Tarihsel süreci bu yazının dışında tutarak kapitalizmde kadının hangi kurumlarla, nasıl sömürüldüğünü, ezildiğini, ülkemiz özelinde yaşanan gerçekliklerle kısaca tespit etmeye çalışalım.

Kapitalizmde kadın ucuz ve yedek işgücüdür. Üretim sürecinin dışında bırakılması, toplumsal yaşamın da dışında kalmasına, kolay yönetilen olmasına, edilgenleşmesine, pasifleşmesine neden olmaktadır. Kadının bu geri konumunun pekiştirilmesi ve sürdürülmesi büyük ölçüde aile kurumu aracılığıyla sağlanmaktadır. Ailenin bugünkü anlamı kadının eve hapsedilmesi anlamını taşımaktadır. Kadının aile içindeki işlevi bir işgünü sonunda eve gelen erkeğin öbür işgününe hazırlanması için gerekeni yapmaktır. Bitmez tükenmez, sıkıcı, hiçbir üretkenliği olmayan evişlerinin kadının görevi olarak sunulması kapitalistin işine yaramakta ve kadının bedava eviçi emeği sömürülmekte; aslında kapitalistin yapması gereken işgücünün yeniden üretimi hiçbir harcama yapılmadan aile kurumu aracılığıyla kadına yaptırılmakta; aynı zamanda eve hapsedilen kadının kölelik zincirleri pekiştirilerek kadın kitlesi etkisizleştirilmektedir.

Feodalizmde bir üretim birimi olan aileye kapitalizmde gerek olmasına karşın ailenin kutsallığı ve devamı hiç de elden bırakılmaz. Çünkü kapitalizm, aileyi, karını artırmada kullanırken, yine aile aracılığıyla bireysel tüketimi körükler.

Kapitalizm sistemini sürdürebilmek için aileyede gereksinim duyar; Çünkü aile toplumdaki hiyerarşik ilişkilerin varedildiği yerdir aynı zamanda. Ve bu hiyerarşi içinde egemenlik ve yönetme erkeğe düşerken boyun eğme kadına bahşedilmektedir.

"Modern karı-koca ailesi, açık ya da gizli, kadının evcil köleliği üzerine kurulmuştur; ve modern toplum sırf karı-koca ailelerinden -moleküller gibi- oluşan bir kütledir. Günümüzde erkek çoğunlukla hiç değilse varlıklı sınıflarda, ailenin desteği olmak ve onu beslemek zorundadır; bu durum ona egemen bir otorite niteliği kazandırır. Aile içinde erkek burjuvadır; kadın proletarya rolünü oynar." (1)

Çocuklar cinsiyetçi rolleri ailede yaşamakta (baba çalışır- anne ev hanımı, baba gazete okur anne çalışsa bile çoğunlukla bulaşık yıkar) İlk cinsiyetçi önyargıları aileden öğrenmektedir.

Kadının çalışması ailedeki durumunu fazla değiştirmez, çoğu zaman yükünü

artırır. Ekonomik bağımsızlık, gerçek bağımsızlık için önemli bir koşul olsa da sanıldığı kadar kendi başına bir özgürleşme değildir. Ev yaşamı kadının kafasında ve yaşamında öylesine yerleşmiştirki; bir getto gibidir.

"Kadın pasif kalsa bile örgütlülüğe dahil olmakta, hatta sendika geleneği tarihsel olarak uzun ve birikimli olan fabrikalarda eylem ve direnişlerde en ön saflarda yer almaktadır. Burada kazanılan bir parça özgürlük akşama dönülen ev yaşamında tam bir yenilgiye dönüşmekte, düzenin her türlü resmi ve gayri resmi baskısını evde kocaları yaşatmaktadır. Devletin prototipi olan aile kadın için örgütsüzlüğün içselleştiği kocaya yönelik görevlerin yerine getirildiği bir yenilgi meydanı ve uzlaşma zemini olmaktadır. (2)

Bir noktayı belirtmek lazım. Teknik yenilikler ev işlerini kolaylaştırmakta ama sorun bu gelişmiş aletlerin alımının parasal güce bağlı olduğu gibi bu işlerin sonuçta kadınlara yaptırılmasıdır. Klasik söyleyişle makinanın düğmesine basacak olanlar yine kadınlar olmaktadır.

A. Kollantai'nin aile konusunda görüşleriyse şöyle: "Mülkiyet ve aile birbirine sımsıkı bağlıydı. Burjuvazinin bu iki direğinden biri sarsılırsa; diğerinin sağlamlılığı tehlikeye girerdi. İşte bu yüzden burjuvazi, aile temellerini daima büyük bir özenle korumuştur" (3)

Bir yandan ailenin sürekliliği ve kutsallığı savunulurken diğer yandan devlet eliyle fuhuşu desteklemekte ve bu sektörden yüksek vergiler toplamaktadır. Bir kadın başbakanın yönettiği Türkiye'de genelev işleticisi kadın vergi rekortmeni olmakta, plaketler verilmektedir.

Aslında kapitalizmde evlilikle fuhuş içiçedir. Bugünkü toplumda çıkar ilişkilerine ve mülkiyete dayanan evlilikler, genel anlamda kadın için iyi bir koca, babaevinden kocaevine geçiş, bir anlamda sosyal güvenlik anlamı taşırken erkek için toplumda saygınlık kazanmanın, cinselliğini istediği biçimde yaşamanın, işlerini yapacak birisiyle, rahatlayacağı bir yuvayı (!) kurma anlamı taşımaktadır.

"Burjuva topumda cinsel yaşamın bir yanı evlilikse diğer yanı da fuhuştur. Evlilik madalyonun bir yüzüyse fuhuş öteki yüzüdür." (4)

Cinselliğin baskı altına alındığı, metalaştığı bir sistemde böyle olması da kaçınılmaz. A. Kollantai, bu durumu "çifte ahlak" olarak nitelemekte ve sevgiye paylaşıma v.s. değil mülkiyete dayanan evliliği "gizli fuhuş" olarak tanımlamaktadır. Evliliklerde kadın cinselliğiyle birlikte erkeğin egemenliğine girerken erkek için böyle bir bağlayıcılık çoğun-lukla yoktur!

A. Kollantai'nin aile konusunda görüşleriyse şöyle: "Mülkiyet ve aile birbirine sımsıkı bağlıydı. Burjuvazinin bu iki direğinden biri sarsılırsa; diğerinin sağlamlılığı tehlikeye girerdi. İşte bu yüzden burjuvazi, aile temellerini daima büyük bir özenle korumuştur"

Fuhuş kadınları eve hapsetmede bir tehdit olarak da kullanılmaktadır. Bir yandan ailenin korunması demogojileri ile "resmi ahlak" tarafından dışlarken aynı zamanda "kötü kadın" imajı ile yine kadınlara karşı kullanılmaktadır.

Bu konunun bir diğer boyutu da medyadır.

"Kadınlarla medya arasındaki ilişkide iki nokta hemen göze çarpıyor. Kadının kendine yabancılaşması ve kadının cinsel açıdan sömürülmesidir. Kadın yabancılaşmayı insan olarak yapabileceklerine yabancılaşma, yeteneklerinin bilincinde olamama, bağımsız kişiliğiyle üretebileceği herşeyden uzak olma biçiminde yaşıyor... kadın cinselliği kışkırtılmış erkek toplumda en çekici malzeme konumundadır." (5)

Din, gelenek ve görenekler de kadının ezilmesinin pekiştirilmesinde önemli rol oynamaktadır. Çıktığı aşamada ezilenler için ilerici görünen din egemenlerin bir baskı ve yönetme aracına dönüşmektedir. Toplumda geri bir konumu kadına layık gören İslam anlayışından bazı örnekler vermek gerekiyor.

"Kadınlar aklen ve dinen dün (eksik) yaratıklardır. (Hadis)

İki kadının tanıklığı bir erkeğin tanıklığına bedeldir. (Kuran 2 Bakara 282)

Kadınlar arasında sâliha kadın, yüz tane siyah karga arasında alaca karga gibidir. (hadis)" (6)

Doğrudan bu şekilde yeraldığı gibi dinin altyapısını oluşturduğu gelenek-görenekler de günlük yaşam içerisinde kadını engelleyici güçler durumuna gelmektedir. En çarpıcı örnekleri de milyonlarca insanın söyleminde yer tutan, yüzlerce yıldır söylenegelen halk deyişlerinde, atasözü ve deyimlerde bulmak mümkün: "Kadının şamdanı altın olsa, mumu dikecek erkektir; Oğlan seven hocaya, kızını seven kocaya verir; Ateş elini yakar kadın ömrünü; Atla avrada inan olmaz; kadını sırdaş eden tellal aramaz; itte vefa olur, avratta olmaz; Oğlanı her karı doğurmaz, er karı doğurur; Er kocarsa koç olur, karı kocarsa hiç olur. v.s. (7)

Bütün bunlar kadının geleneksel ezilmişliğinin, ikinci cins olmasının aşağılanmasının, kötü-uğursuz görülmesinin sonucu değil de nedir?

Eğitim alanına baktığımızda da cinsel eşitsizliğin sürdüğünü görüyoruz. Temel eğitimde okur-yazar olmayanların oranı düşme eğilimi göstermekle birlikte yine de "1980"de 12-14 yaştaki gençlerin %15,6 sı okuma yazma bilmiyordu. Bunların %77.3 ü kadındı. Başka bir deyişle 1980 lerde okuma yazma bilmeyen kadınlar, aynı durumdaki erkeklerden 3,5 katı kadardı." (8) Teknik olanaklar nedeniyle kentlerde temel eğitimde kadın-erkek arasında önemli bir ayrım olmasa da asıl üniversite düzeyinde görülmekte "kız öğrenci oranı %25 civarında donma eğilimi" göstermektedir. (9)

Eğitim alanındaki cinsiyetçi eşitsizlik bariz olarak kadınların belli mesleklere yönlendirilmesi biçiminde ortaya çıkmaktadır. Eğitim kurumlarından yararlanma hakkı eşit görünse de, bunun kullanılış biçim toplumsal yaşamda belirlendiği için eşitsiz konum sürmekte; kadına doğumundan itibaren verilmeye başlanan geleneksel cinsiyetçi rol, meslek seçiminde/seçememesinde belirleyici olmaktadır.

Eşitsizliğin açıkça görüldüğü bir alanda hukuksal durumdur. (10)

"Kadına kocasının dayak atması meşru kabul edilmekte; kadın evlenince kocasının soyadını almakta; ırza geçme suçu fahişeye karşı işlenirse hafifletici sebep sayılmakta; medeni kanunda aile reisliği erkeğe verilmekte; kadının çalışması kocasının iznine bağlanmakta, gayri meşru-meşru çocuk ayrımı; ceza kanununun 438, 440, 441, 429, 468, 453, 472, 456 ve 462. maddelerinde ise cins ayrımcılığı körüklenmektedir. (11)

*Kadınların mücadele tarihine baktığımızda kitlesel olarak tarih sahnesine çıkmalarının 1789 Fransız devrimiyle başladığını görürüz. Bu devrimin en önemli kadını da burjuva feminist Olympia de Gauges'di. Gauges: "kadın hakları ve yurttaşlık beyannamesi" ile devrim sırasında burjuva feminizminin en kapsamlı açılımını yapıyordu. "Kadınların giyotine gitme hakkı varsa, oy verme hakkı da vardır", dedikten sonra giyotinle idam edildi.

Bu dönemde embiryon sürecini yaşayan kadınlar ise açlık, işsizlik içinde çok kötü koşullarda yaşadıklarından oy hakkı onlar için anlamsız kalıyordu.

"Burjuva ve küçük burjuva kadınlar yasal eşitlik ve oy hakkı gibi üstyapısal taleplerle politika sahnesine çıkarken, işçi

sınıfı kadınları ise sendikalarda sözsahibi olabilmek, çalışma koşullarının düzeltilmesi, açlık ve işsizlik gibi sorunlarla boğuşuyordu." (12)

19. yy. sonu ile 20. yy.'ın ilk çeyreğine kadar kadın hareketinin dinamiğini oy hakkı için mücadele eden burjuva kadınlar (süfrayetler) oluşturuyordu.

"1917'den sonra feminist-burjuva hareket ile sosyalist kadın hareketi arasındaki kırılma, tam bir kopmaya dönüştü. Feminizm bu tarihten sonra devrimci niteliğini yitirdi. Parlamenterizmin gereği olan oy hakkının kadınlara da tanınmasıyla ilk mücadele dönemi kapandı." (13)

Burada oy hakkının tanınmasında asıl belirleyici olanın 1917 Ekim Devrimi'nin kapitalist ülkeler üzerinde yarattığı etki olduğunu da unutmamak gerekir.

Sonraki yıllarda özellikle 1968'lerde gençliğin ve azınlıkların mücadelesiyle eşzamanlı ve içiçe gelişen burjuva ve küçük burjuva kadınlarca savunulan "yeni feminizm" hareketini görüyoruz. Bu tarihlerden sonra yaklaşık son yirmi yıldır marksistler arasında geniş olarak ve derinleştirilmeye çalışarak kadının örgüt-lenmesi sorunsalının gündeme geldiğini görüyoruz.

*Türkiye'de kadın mücadele tarihine baktığımızda batıda olduğu gibi kadın hakları için mücadeleden kitlesel anlamda sözetmek mümkün değil. Osmanlı'nın son dönemlerinde meşrutiyet ve tanzimatla başlayan kadının konumunun sorgulanması, ancak belli dergiler etrafında şekillenebilmiştir. Mücadele de tek tek kadınlardan sözedilebilir. (Fatma Aliye Hanım, Naciye Hanım, Berda Osman Hanım gibi). Burjuva kadının bu konudaki geriliği şu sözerde en iyi ifadesini bulmaktadır:

"Anadolu'da kapitalizmin iç dinamikleriyle değil bizzat devlet eliyle geliştirilmesi, nasıl burjuvaziyi inmeli kılmışsa; bir üstyapısal sorun olarak kadın sorunu da burjuva kadınlar için öyle inmelidir. Onlar Avrupa'lı hemcinsleri gibi kitlesel olarak kendi haklarını elde etme mücadelesi vermek yerine bu hakların kendilerine bizzat devlet tarafından verilmesini beklemişlerdir. (14)

*Sosyalizm'de kadın sorununu Kapital'de, Komünist Manifestoda, Ailenin Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni'nde (ENGELS), Kadın ve Sosyalizm (BEBEL)'de, Lenin'in değişik araştırma ve kitapçıklarında, Clara Zetkin ve özellikle A. Kollantai'ın yapıtlarında teorik olarak vardır.

Marksizm'de kadın sömürüsü, kadının üretim sürecinin dışında bırakılması, toplumsal yaşamdan koparak eve hapsedilmesi temeli üzerine oturmaktadır. Bu sömürünün ve ezilmişliğin yokedilmesinin yolu, evişlerinin kamu sektörü haline getirilerek toplumsallaştırılması; ve ayrıca kadının bu yolla evinden üretim sürecine dahil edilmesiyle mümkündür. Özel mülkiyetin ortadan kaldırılmasıyla aile bugünkü anlamını yitirecektir.

Kısaca özetlenen bu bakış açısıyla Sovyetler Birliği'nde devrimin ilk yıllarından itibaren kadının eşitsizliğini kaldırmaya yönelik yasal düzenlemeler başladı. Boşanma yasası benimsendi; miras hakkı kaldırıldı; kadına çalışma hakkı, siyasette

Bir diğer örnek Eski Doğu Almanya'dan: "Çalışabilir nüfusun %85'i ev dışında çalışıyordu. Bu konuda dünya birincisiydi. Kadınlar yalnız belli işkollarında kümeleşmemişlerdi. Her işkoluna yayılmış durumdaydılar... Gece çalışan vardiya işçisi ya da okuyan annelerin çocukları 24 saat bakılırdı... Kadınlar evli olsun olmasın çeşitli güvenlik sistemleriyle korunurdu... Bir kadın ne bir kadın olduğu için ne de çocuğu olduğu için iş bulamama, işten atılma gibi sorunlarla karşılaşmazdı."

ve eğitimde eşit haklar getirildi; bunların yasalarda kalmaması için öngürüldüğü biçimde ortak mutfaklar, kreşler, açılmaya; fuhuşa karşı polisiye yaptırımları yerine fahişe kadınların üretim sürecine katılmaları yönünde önlemler alındı. Politikaya katılma oranında ağırlık yerel yönetimlerde olsa da merkezi düzeyde de kadınların artışı sözkonusu. Toplumsal yaşamın birçok alanında; kapitalist ülkelerle kıyaslanamayacak ölçüde kadın oranının arttığını ve etkinleştiğini görüyoruz. Benzer uygulamaların bir çoğu sosyalizmi yaşayan diğer ülkelerde de yapılmıştır. (15)

Bir diğer örnek Eski Doğu Almanya'dan: "Çalışabilir nüfusun %85'i ev dışında çalışıyordu. Bu konuda dünya birincisiydi. Kadınlar yalnız belli işkollarında kümeleşmemişlerdi. Her işkoluna yayılmış durumdaydılar... Gece çalışan vardiya işçisi ya da okuyan annelerin çocukları 24 saat bakılırdı... Kadınlar evli olsun olmasın çeşitli güvenlik sistemleriyle korunurdu... Bir kadın ne bir kadın olduğu için ne de çocuğu olduğu için iş bulamama, işten atılma gibi sorunlarla karşılaşmazdı." (16)

Sosyalist ülkelerde son yıllarda yaşanan değişimler ve kapitalistleşme süreci de en çok kadınlar üzerinde etkili oldu. Kadınlar sahip oldukları hakların ellerinden gittiğini yaşamaktalar ve kapitalizmin girdiği her ülkede en önemli sektörlerden birisi de fuhuş (kadın vücudunun metalaştırılarak, piyasaya çıkarılması) olarak boy göstermeye başladı. Ancak yaşananlar sosyalist uygulamaların birçok yanlışını görmemize bugünkü mücadelede önemli sonuçların ortaya çıkmasına da neden oldu. Yaşanan sosyalizm deneylerinde öngörüldüğü biçimiyle kamu yatırımları kadınların lehine olarak biçimde yeterince sağlanamamıştır. Konut sorunu, sağlık, çocuk, bakımı, evişleri, alışveriş gibi günlük yaşamın bir parçası olarak ortaya çıkan sorunların giderilmesinde en önemli etken olan "üretici güçlerin teknik düzeyi" geliştirilememiştir. Böylece kadınlar açısından düşündüğümüzde, sosyalizmin vadettikleriyle günlük pratik arasında neredeyse bir uçurum oluşmuştur. Uygulamadaki aksaklıklar bu hali alınca kadının geleneksel konumu da tam anlamıyla değiştirilememiştir.

Sorunun bir boyutu bu iken bir diğer boyutu da kadın, kendisine verilen haklara sahip çıkmıyor, onları kullanma yönünde çaba harcamıyor. Bir önceki toplumdan kalan kültürel değer yargıları, anlayış biçimleri kendiliğinden değişmiyor. Kadınların sosyalizm öncesinde ve sonrasında örgütlü mücadelelerinin bilinçlice yürütülmesini zorunlu kılıyor.

Kadının özgürleşmesi sürecini sosyalistleşmenin diyalektiği içinde düşünmek gerekiyor. Sosyalist bilincin oluşması yönünde gelişkin bir maddi sistem kurulmadan sosyalistleşme sağlanamadığı gibi bu yerleştirilmeden, sosyalist toplumda kadının konumunun ancak bir adım öteye gidebildiğini görüyoruz.

Bu durum günümüzde (ve ülkemizde de) kadınların, kadın kurtuluş hareketini nasıl ele alması gerektiğini de son derece etkiliyor.

*Günümüzde gelindiğinde 1980'in ikinci yarısından itibaren dergiler aracılığıyla; örgütlenmeler-dernekler olarak; kurultaylarla; kadın konulu kitap yayınının çoğalmasıyla; 8 Martlarla kalsa da çeşitli eylemliklerle kadın mücadelesi konusunda bir canlanmanın yaşandığını; perspektif oluşturma ve hareket tarzı anlamında atıldığını söyleyebiliriz.

Savunulması gereken çizgi, bugünden başlayan bağımsız kadın örgütlenmesi ile birlikte çözümün maddi temelinin sosyalizmle sağlanacağını ön gören, bu doğrultuda da mücadele eden; insanlaşma süreci içinde kadınları, cinsel ezilmişlikleri yönünde bilinçlendirme ve kadınların kendi kaderini tayin etmesini savunan bir örgütlenme ve anlayış olmalıdır.

Bağımsız kadın örgütlenmesi, hiçbir yapının uzantısında ve güdümünde olmayan, örgütsel bağımsızlığını titizlikle koruyan; en belirleyici ve temel ilkesi aynı zamanda varlık nedeni "kadın ezilmişliğine ve cins ayrımcılığına karşı olmak" olan bir örgütlenme olarak anlaşılmalıdır.

Kadının özgürleşmesi bu yöndeki perspektif sosyalizm anlayışıyla doğrudan ilgilidir. Bu yüzden sosyalizmi kaba, idealistçe ve indirgemeci olarak kavrayan kimi örgüt ve çevreler de vardır.

Bağımsız kadın örgütlenmesini "devrimci kadın örgütlenmesi" olarak algılayan bu yaklaşım indirgemeci olduğu kadar sorunun çözümünü geleceğe havale ettiği için ertelemecidir de...

Kadınların sadece sosyalizm müca-delesinde yeralmaları (elbetteki yeralacaklar) kadının özgürleşmesi için yaşanan birçok deneyden sonra oldukça yetersiz kalmaktadır. Kadınlar cins olarak ezilmişliklerini ortadan kaldırma yönünde de bir o kadar mücadele ettikleri oranda tam anlamıyla sosyalistleşeceklerdir. Soruna talip olmamak, görmezden gelmek, erkek egemen ideojinin bünyedeki etkilerini atamamak; kadın sorununu sözettiğimiz biçimiyle indirgemeci anlayışla kavrayanların yanlışlığını tarih çoktan kanıtlamıştır.

Sosyalizm bir sihirli değnek değildir!

Yine bu bakış açısı kadar kadın kurtuluş hareketinin bir diğer ve karşı uçtaki sağ-reformist-popülist çizgideki kesimini de feminizmin cinsel güç ilişkilerini değiştirme çabası, sınıfsal güç ilişkilerinden kopuk olduğu için gerçekte kadının özgürlüşmesini sağlayamaz. Sorunun kaynağını erkekler olarak görmek, yaşanılan sistemin kavranmasını engellemekte ve düzen sınırlarını aşmada başarısızlığa mahkum olmaktadır. Yine feministlerle birlikte değerlendirilmesi gereken bir kesim de kaba ve eklektik bir biçimde sosyalist mücadeledeki kadınlarla feministleri yakınlaştırmaya ya da bu iki bakışı birleştirmeye çalışan sosyalist feminizmdir. Sorunu sınıfsal bakışla kavrama noktasında sosyalistlere yakın duran bu anlayış pratikte feminizme yakındır. Özellikle örgütlenme biçimi konusunda böyledir.

Bağımsız kadın örgütlenmesi, hiçbir yapının uzantısında ve güdümünde olmayan, örgütsel bağımsızlığını titizlikle koruyan; en belirleyici ve temel ilkesi aynı zamanda varlık nedeni "kadın ezilmişliğine ve cins ayrımcılığına karşı olmak" olan bir örgütlenme olarak anlaşılmalıdır.

Çıkış olarak ilericiliği kabul edilen feminizmle sosyalizm arasında bir yerlerde durup ikisinden de kendine yarayanı almak; Sosyalizm mücadelesinde kendisini (kadınları) özne almaktan uzaklaştırmak anlamını da taşır.

Kadının özgürleşmesi, bağımsız-demokratik kadın örgütlenmesiyle bizzat kadınların kendi mücadeleriyle oluşturacakları kadın kurtuluş hareketini yaratmalarıyla ve ufuklarını devrimle sınırlamadan devrim sonrasına da uzanan bir süreçte (ki bu insanlığın özgürleşme sürecidir) gerçekleşecektir.

Kadın özgürleşmesinin gerçek savunucuları ve sorumluları öncüsü ve belirleyicisi kadınlar olmak üzere bütün sosyalistlerdir!

DİPNOTLAR

(1) AİLENİN, ÖZEL MÜLKİYETİN, DEVLETİN KÖKENİ -F.Engels-

(2) ÖZGÜR KADIN Dergisi -Şubat 1993- Sayı: 1, Başyazı sf: 4

(3) MARKSİZM VE CİNSEL DEVRİM - A. Kollantai I. Baskı-Nisan 192 (Fransızca'dan çeviren: K. Yalım) "Evlilik

ve Aile Sorunu" bölüm- sf: 14

(4) Age "Fuhuş Sorunları" bölümü- sf: 27

(5) ÖZGÜR KADIN Dergisi - Sayı: 1 - saf: 6

(6) ŞERİAT VE KADIN - İlhan Arsel- İstanbul, 1993 - 11. Baskı Sf: 8

(7) KADINLAR İÇİN - Şirin Tekeli- (Şubat 1988) Bu sözler kitaptaki "Halk Deyişlerinde Kadınlara Biçilen Değer" başlıklı yazısından alınmıştır.

(8) Tanzimattan Cumhuriyete Türkiye Ansiklopedisi- Kadın maddesi Yazan: Şirin Tekeli.

(9) Age.

(10) Medeni Kanun konusuyla ilgili olarak bak: ÇAĞDAŞ HUKUK Dergisi (ÇHD Merkez Yayın Organ) Yıl: 1 Sayı: 7-8 Kasım/Aralık 1992

"Medeni Yasa ve Kadınlara Karşı Ayrımcılık" (Av. İlnur Kalan) s: 35

(11) ÇAĞDAŞ YOL DERGİSİ - Ağustos 1992 Sayı: 8 Sf: 39'daki Taleplerden alınmıtır.

(12) ÖZGÜR KADIN Dergisi - Sayı: 3- Ekim 1993, Kadın ve Politika" Sf: 11

(13) KADINLAR İÇİN -Şirin Tekeli- Siyasal İktidar Karşısında Kadın" Sf: 11

(14) Ö.K. Dergisi- Sayı: 3 Sf: 11

(15) Bu konuda geniş bilgi için ayrıca bakılabilir:

"SOVYETLER BİRLİĞİNDE KADIN" George St. George-El yayınları I. Baskı Aralık 1987

— "KÜBALI KADINLAR - Margaret Randall- Bibliotek yayınları I. Basım Mart 1988

— "KADINLAR VE TOPLUMSAL, SİYASAL HAYAT - Şirin Tekeli

(özellikle kapitalist ve Sosyalist ülkeler arası karşılaştırma için)

Birikim Yayınları - 1. Basım Mart 1982

— "KADINLAR VE PERESTROYKA - Chanie Rosenberg (Çeviren: Osman Akınhay) Pencere Yayınları - 1. Baskı Eylül 1990

(Birazda uygulamaları olumsuz gören bakış açısı için)

(16) ÖZGÜR KADIN dergisi - Sayı: 2 Haziran 1993 Sf:

İLAN

ÖZGÜR ÜNİVERSİTE 15 OCAK'TA I. SÖMESTRİ TATİLİNE GİRDİ. 28 ŞUBAT 1994'TE II. SÖMESTRİ BAŞLIYOR. II. SÖMESTRİ'NİN DERS PROGRAMINI SUNUYORUZ:

— FELSEFEYE GİRİŞ ÖZGÜRLÜK VE EŞİTLİK KAVRAMLARI
— ORTADOĞU VE TÜRKİYE TARİHİ
— İKTİSADİ DÜŞÜNCENİN EVRİMİ
— SOSYAL BİLİMLERDE YÖNTEM VE ARAŞTIRMA TEKNİKLERİ
— SEÇMELİ DERSLER
— HAFTA SONU KONFERANSLARI
— MEZUNİYET SEMİNERLERİ

www.arsivsosyal.org

DOĞU PERİNÇEK'LE RÖPORTAJ

Sosyalist sol ve sosyalizmin sorunları üzerine genel yayın yönetmenimizin Doğu Perinçek'le yaptığı röportajı kısaltarak yayımlıyoruz.

Soru: Kürt ve Türk solunun bir değerlendirmesiyle başlayalım. Türk solunu değerlendirdiğinizde aktif ve pasifine neyi kayıt edebilirsiniz?

Cevap: Kürt solu Türk solu kavramını doğru bulmuyorum. Burada ki sol eğer sosyalist ise sosyalizm Milliyetçi olmaz ve milliyete göre adlandırılmaz.

Sosyalist sol haraket 1900 lı yıllarda başladı. 1920 de ise Türkiye Komünist partisi kuruldu.

Fakat 1960 lara kadar TKP kitlelerle önemli bağlar kuramadı. Onun da nesnel bir nedeni var. Kemalist devrimin henüz yeni, genç ve büyük itibarı vardı. Yeni bir Cumhuriyet kurulmuş onu devrimek olabilecek bir iş değildi. Tabi önemli hatalar vardı. Komintern-le aşırı bağlar vardı. Programlarını Türkiye genelinde üretebilmiş değillerdi. Yine de bu işe önderlik yapan TKP 1960 lara kadar bir sınıfsız toplum davası, sosyalizm davasını örgütlü olarak taşıyabilmişler. Eğer geçmişten beri bir çekirdek gelmeseydi 60'ların başarısı olmayacaktı. 60'lardaki TİP daha çok parlamentocu ve reformcu özellikler taşıyordu. Daha çok kitleleri seferber etmek yerine parlamentoya hapis oldu ve parlamento içi başarılar sağlamaya yöneldi. Bu temel bir hataydı. İkincisi bununla bağlantılı olarak Demokratik halk devrim aşamasını reddetti. Bir çırpıda sosyalist devrimi savundu. Ve sosyalist devrimi savunanlar aynı zamanda kitlelerden kopuk ve pasif bir düzen içine hapsolma eğilimleri gösterdi. Esas olarak Türkiye'deki revizyonist gelenek bu akımın içinde var olmuştur. 1960'ların sonlarına doğru Türikey İşçi Partisinin parlamentocu reformcu görüşleriyle mücadele eden saflar da bazı aşırı sol (ultra sol) opurtinist eğilimler baş gösterdi. Kitlelerden kopuk küçük öğrenci hareketleriyle devrim olabileceği 70-71 yılında solun önünde bir sorun oldu. 71 direniş ruhu denilen olay 1968 kitlesel gençlik mücadelelerinden farklıdır, başka karakterlidir. Bunlar halktan kopuktur ve karamsarlığa meyilli ve istidatlı eğilim gösteren hareketlerdir.

Şimdi bütün bunları özetlersek; Türkiye'de 60'ların bir parlamenterist, reformist akımı, 70'lerin başlarında öncü savaşı benimseyen maceracı akım daha sonra revizyonist SSCB'ye bağlı bir akım görüyoruz. Bunların ortak yanı halka güvenmemeleriydi.

Esas itibariyla önce savaş teorisine dayanıyorlardı. 1970'lerde aynı zamanda Türkiyede Sovyetler Birliğine bağımlılık ve SSCB revizyonizmini her alanda benimsemiş şeklide kuvvetli bir eğilim gelişti. Sovyetlerin deteğinde TKP'si yaratıldı ve 70 lerin çok önemli bir tartışması da SSCB'ye yaslanarak ondan kuvvet almayla emekçi kitlelere güvenmek kitleleri seferber etmek ve kendi gücümüze dayanarak bir devrim

ve sosyalist inşa projesi arasında bir mücadele olmuştur. Şimdi bütün bunları özetlersek; Türkiye'de 60'ların bir parlamenterist, reformist akımı, 70'lerin başlarında öncü savaşı benimseyen maceracı akım daha sonra revizyonist SSCB'ye bağlı bir akım görüyoruz. Bunların ortak yanı halka güvenmemeleriydi. Bunlar devrimin halkla gerçekeleşeceği görüşünden uzaktı.

Soru: Türk solu - Kürt solu ayrımını kabul etmediğinizi söylediniz? Kürdistan solu diye tanımlarsak ne dersiniz?

Cevap: Doğrudur derim.

Soru: Türkiye soluna ilişkin değerlendirmenizde kendi otokritiğinizi almadınız.

Cevap: Kendi özelleştirimizi yapayım. Ocak kongresinde, 79-78 yıllarında ülkemize SSCB'den gelebilecek saldırıya yönelik ulusal Birleşik Cephe politikasını benimsedik. Bütün hatalarımız bundan türedi. 80'li yıllarda SSCB çok tehlikeli emperyalist süper güç haline dönüşmüştür demiştik. ABD'nin SSCB den daha tehlikeli olmadığını söylemiştik.

Soru: Bu soldan uzaklaşmayı devlete ve sağa savrulmayı özellikle Çin Komünist partisinden fazlaca etkilenmeyi anlatmıyor mu?

Cevap: Bu bizim kabahatimiz. Çinlilerin değil. Biz Mao'nun fikirlerini benimsemekle tarihi bir tavır aldık. Bu gün yaşamamazın ve güçlü olmamızın biricik nedenidir. Çin Komisint Partisini izledik. Bundan etkilendiğimiz doğru. Ama ulusal birleşik cephe gibi kararlar bize aittir. Bizim soldan kopma diye bir şeyimiz yok. Aslında sol halktan koptu. Biz halk tarafından olumlu değerlendirilmişizdir. Bizim görevimiz halkla birleşmek ve onları seferber etmektir. Sol gruplarla birleşme ancak emekçi halkla birleşmeyle mümkün olacaktır. Sol gruplar SSCB'nin etkisiyle bize karşı tavır aldılar. Oysa biz ayaktayız ama onlar iflas etti.

Soru: Kürdistan solunun bir değerlendirmesini yapabilirmisiniz?

Cevap: Ben Kürdüstan sosyalist hareketini iki modele ayırıyorum. İlki Güney Kürdistan diğeri Kuzey Kürdistan Güney Kürdistan (Kuzey Irak) modelinde batıya bel bağlama var. Amerikanın Kürt senaryosu içinde rol alma ve batının güçleriyle sorunları çözme ön plandadır ve çekiç güçte bunun bir parçası olarak gelmiştir. Diğer model (Kuzey Kürdistanda) halkları seferber etme çizgisini benimsemiştir. Bunları iki farklı model olarak görüyorum. Fakat bu modellerde birbirlerini etkiliyorlar. Zamanla Kuzey modeli batıya bel bağladı. böylece zikzaklar çizdi. Kısacası kendine bir model üretti ve bence hatayla doğruyu ayıran çizgi bu iki modelin arasındaki çizgidir, ayrıca bu iki model coğrafi değil. PKK içinde de batıya bel bağlama vardır.

Ben Kürdüstan sosyalist hareketini iki modele ayırıyorum. İlki Güney Kürdistan diğeri Kuzey Kürdistan Güney Kürdistan (Kuzey Irak) modelinde batıya bel bağlama var. Amerikanın Kürt senaryosu içinde rol alma ve batının güçleriyle sorunları çözme ön plandadır ve çekiç güçte bunun bir parçası olarak gelmiştir. Diğer model (Kuzey Kürdistanda) halkları seferber etme çizgisini benimsemiştir.

Bana göre devrim için Türkiye işçi ve memur hareketinin gücüde yetersiz. Onun için ittifak oluşturup mücadele birliği oluşturulmalıdır. Yani kendi halkımızın çizgisinde ilerlemeliyiz. Bu ittifak gerçekleşmezse sapmalar olur. Onun için ülkemizde milliyetçilik olursa batıya savrulmamıza neden olur. Bundan başka çözüm yoktur. İki halk mücadelede birlik olmalıdır.

www.ozgurbilim.org

Soru: Bazı çevreler siz ve çevreniz için muhbir tanımlaması kullanıyor. Bunu nasıl değerlendriyorsunuz?

Cevap: Bu tamamen mit'e bağlı Milli Güvenlik Kurulunun bize karşı aldığı psikolojik savaş politikasıdır. A. Öcalan içinde ajan olduğu söylendi. Bu devrim için mücadele edenlere karşı bir itham dır. Bu hep böyle olmuştur. Bu kararı devlet bizzat 1987 yılında almıştır. Ayrıca sol içi çatışmalarda ondan ve emekçi halka karşı yapılan saldırıda biz hep emekçi halkın yanında yer aldığımızdan dolayı bize böyle bir itham yapıldı.

Sosyalizmin Çin'deki temsilcisi Mao Zedung

Soru: Devlete bağlı birimlerin kitle içinde güvensizlik yaratmak amacıyla bu tür çalışmalar yapması olağandır. Ancak Dev Sol. TDKP gibi mücedele eden radikal devrimci örgütlenmelerde çevreniz için muhbirlik tanımlanmasını kullanıyor. Aydınlıkta ki yayınları kanıt gösteriyorlar.

Cevap: TDKP değil de daha çok Dev Sol herhalde. İşin iç yüzü şudur: O dönemde sol içi şiddet çok yoğundu. Bizde o zaman onları teşhir ettik. Devrimciler öldürüldü, halka şiddet yapıldı, kahveler tarandı. Biz bunları teşhir ettik. Kendimize güven ve özveriyle bunu yaptık. Bugün sol o noktaya geliyor. "Baran öldürdü, Baran katletti" diyorlar.

Fakat Aydınlık günlük çıkan bir gazeteydi. O dönemin koşullarında bazı yanlışlar ve hatalar olmuştur. Meselenin özü budur. Diğer bir şey değildir.

Soru: Daha önce PKK'nın tanıtımını yapıyordunuz. Son dönemde PKK emperyalizmin güdümünde dediniz. Bunu söylemenize neden olan ne oldu?

Cevap: Demedim, hiç bir yerde böyle bir şey demedim. Çok hassas bir konu.

Soru: Emperyalizmle ilişkilendirmediniz mi?

Cevap: Bu sorunun ağırlığı çok önemli hiç bir yerde ben söylemedim, hatta bu konuda bir yazı yazdım. A. Öcalan'ın batıya göz kırptığını söyledim. Yani batı ülkelerine, hatta Amirakaya vesaire göz kırpıyor. Ve şu işaretleri veriyor. Ben yeni dünya düzeni içinde rol alabilirim A. Öcalan kendisi bunları söyledi. Körfez savaşıyla ateşkes olayları sırasında bir sürü gazeteciye, "bizim esas düşmanımız TC," yeni dünya düzenine göz kırpan davetler çıkaran şeyler söyledi. Bunlar yanlış, ABD'nin böyle bir şeye yanaşması kolay değil. Hatta şunu söyledik: PKK yoksul köylü tabanına dayanıyor. Bu onun için bir güvendir. Bu yüzden PKK kolay kolay emperyalizm güdümüne sokulamaz. Sokulsa bile buna karşı bazı sigortaları vardır. Bu bakımdan PKK bilmem nereye gitti şeklinde kesinlemeler yapmak doğru değildir. Şeklinde açıklık getirdik.

Soru: Siz dediniz ki Sovyetlerle beraber yürüyenler, sistemin yıkılmasına sebep oldu. Şimdi Çin'de de ve Arnavutlukta da aynı durum yaşandı. Bunlar Sovyetlerle beraber mi yürüdü. Burada ki çözülmenin nedeni nedir? Bana Çin politikasına paralel yürüyüp yürümdeğinizi söylermisiniz? Sizin kendi içinizde Mao bizim önderimizdir, diyen bir anlayışınız doğmadı mı ve orduyu bir ara güç ilan ederek, Soldan uzaklaşma ve devlete yaklaşma konumuna gelmemişmiydiniz?

Çin'in abartılı bir şekilde Sovyetleri öcü bir güç ilan ederek dünyaya lanse etmesinden kaynaklanmıyormuydu. Bu aynı zamanda Türkiye koşullarından uzaklaşmanıza sebep olmadı mı? Bu, kendi kafamızı kendi omuzlarımız üzerinde taşıyoruz saptamasına çelişik değil me?.

Cevap: Çin'de kapitalizm yolundaki çıkışların kökeninde Sovyet Komünzimi ile paralellik vardır. Yani ilk başta da söylediğimiz gibi tüm partiler ve tüm sos yalist kuruluş yuvaları kaçınılmaz olarak ikiye bölünmüştür. Bir grup sosyalizmde ısrar eder. Diğer bir grup sapar. Bütün partilerde vardır. Her zaman iki eğilim olacaktır. Bu nedenle de Çin'de kapitalizm yönündeki ilerlemelere, kapitalizm yönündeki ataklar oldu. Hatta bizzat Mao Çin devrimi sırasında ne dedi. "yu şou şin Çin'in Kuruşcevi, Bizim partimizde de bu var. Hatta Mao: "Bizim partimizde bunlar öyle önemli ve kilit yerleri işgal etmişler ki, bunu biz parti içi bir kampanyayla çözemeyiz. O halde, Partisiz emekçi yığınları, asker, işçi ve köylüleri ayaklandıracağız, Tarihte ilk defa olarak bir büyük devrimci, başında bulunduğu devlet ve partiye karşı, partisiz halk yığınlarını isyan ettiriyor. Çok ışık tutucu bir olay. Aşırı parti bencilliği ile sosyalizmin kurulamayacağını gösteren esas sosyalizmin beyanın başında sıradan halk kitleleri olduğunu gösteren bir olaydır. Mao orada Çin'in Kruşçevlerine karşı kendi halkını isyan ettirdi. Sonra ne oldu. İşte o Çin'in Kruşçevleri Mao'dan rövanşı aldılar. Mao'nun çizgisini Çin'in Kruşçev'leri tasfiye etti. Biz bu çatışmalarda, Çindeki siyasette hep Mao'nun çizgisini savunduk. Mao'nun ismi önemli değil. Demin sözettiğim, sos yalizm de sınıf mücadelesi, sosyalizmi sürdürme çizgisine olumlu baktık. Mao'dan sonra Vofeng vardı. Maonun çizgisini devam ettiriyordu. Dikkat ederseniz Vofengi tasfiye ederek, Denksiyanfeng bu çizgiyi getirebildi. Vofeng zamanında bu çizgi söz konusu değildi. Mao'nun çizgisi izleniyordu. Ama ilk önce aşırı solla bir mücadele oldu. Buna dörtlü çete adı veriliyordu. Bu aşırı sol, Mao'nunda çizgisinin solunda olan bir çigidir. Fakat onu tasfiye ederken Çin komünist partisi kendi solunu biçince dengeleri kaybetti. Sağa doğru kaydı. Vofengi'de tasfiye ettiler. Ve Çin'de Dengsiyanfengin çizgisi hakim oldu. 1988 Aralık ayından itibaren biz kendi ideolojimizi paylaşmadık. Ona karşı tavır aldık. Kararlarımızdada bunu açıkladık. SSCB'de beş yıl sonra ekonomik durumda bir iniş başlayacak. Bu tahlili yaptık. Dünyayı bir dünya savaşına zorlama durumu vardır. Esas paylaşım talebi bundan gelmektedir. Daha tehlikeli emperyalisttir. Bu nedenle Türkiye'de de gelebilecek tehlikeye karşı bir Ulusal Birlik Cephe politikası geliştirmek gerekir diye bir karar aldık. 1978-80 başındaki kongrede bunu karara dönüştürdük. İşte bu karar yanlıştı. Burada bizim hareketle sağcı çeşitli politikalar türedi. Çünkü analizin gerçek olmadığı anlaşıldı. SSCB'nin daha tehlikeli olduğu düşünüldü. Eğer SSCB daha tehlikeli olsaydı, o politikalarda doğru olurdu. İşte bu yüzden o politikalar yanlış çıktı. Bir Birleşik Cephe Politikası izlediğimiz için Burjuvaziye karşı tetiği yürüten, sınıflara karşı çeşitli uzlaşmacı hatalar ortaya çıktı. Bu konudaki eliştiride haklısınız. Fakat burada şunu söyleyeyim: 12 Eylül duruşmalarında, mahkemelerinde, biz partimizin 80 öncesi yanlış politikasını savunduk. Ama biz orada Sovyet ordusuna karşı, Türk ordusunu tercih ettik. Fakat hep halkın yanındaydık. Çünkü bizde bir sınıf mücadelesinin içindeydik.

Soru: Türk ordusundan daha tehlikeli görüyordunuz?

Cevap: Doğru.

Soru: Sosyalist sola ilişkin sorularımızı birlik üzerine bir soruyla bitirelim. Solda bir birlik üzerinde düşünceleriniz nedir? Türk solu kendi içinde nasıl bir birlik ya-

pabilir. Bunun koşulları varmı? Kürt Solu'da kendi içinde bir birlik yaratabilir mi ve bu nasıl bir çerçevede gelişebilir? Türk solu ile Kürt solu arasında nasıl bir birlik olabilir?

Cevap: Türkiye Sosyalist hareketinin bir birlik sorunu var. Bende şunu söylüyorum: Parti dışındaki birlik cephedir. Sosyalistlerin birliği değildir. Farklı sınıfların ve sosyalizm dışındaki kuvvetlerin oluşturduğu bir cephedir. Onun için Sosyalistleri birleştirecek kamp, araç, kanat partidir. Çünkü sosyalistlerin en büyük zaaflarından biri partileşmemekte ısrar etmesidir. 1970'lerden beri, inat eden bir güç var. Partileşmiyor. Ya da eline geçirdiği partileri hurdaya çeviriyor. İşçi partisi ele geçiriliyor, hurda haline getirilip kenara atılıyor. Siyasal hedefleri olmadığından partileşmiyorlar. Siyasal hedef olsa parti olacak. Siyasal mücadelelerin aracı partidir. Ayrıca işçi ve köylülerle birleşmek istemiyorlar. Bu ancak partiyle gerçekleşir. Hala seçime ancak bağımsız katılabiliyorlar. Bu onun bir partiye sahip olmadığı anlamına geliyor. Bunu duyan halk niçin ona oy verip desteklesin. Halkın bugün en büyük ihtiyacı önüne bir parti koymak. Birlik ancak partileşmekle olur. Bu mevcut program ve teori yazılıp özetlenir, üzerinde anlaşılır, bunun etrafında örgütlenir. İşçi partisi Türkiye'de sosyalistlerin birleşebileceği bir çatı inşa ediyor. Ayrıca başka bir çatı altında birleşebileceğimizi söylüyoruz. Biz çok çeşitli akımları içimizde barındırıyoruz. Partimiz her türlü sola açık, gelin burda birleşelim. Birikimden faydalanalım. Hayır diyorsanız, bunun önemi yok. Başka bir yerde birleşelim. Ve biz bunu ısrarla savunuyoruz. Bu nedenle de hiç bir organımız da sosyalistlerle düşmanca bir çatışmaya girmiyoruz. Biz onlara saldırmıyoruz. Onlardan gelen saldırılara cevap vermiyoruz. Kürt soluna gelirsek, şu anda daha önde tabiki, birincisi, politik bir parti, ikincisi, geniş kitlelerle önemli bağlar kurmuş, onları harekete geçirmiş ve bu kitle içindeki eski grupların bugünkü mücadele ekseninde buluşturdu. Buradada yukarıdan indirilen bir birleşme çizgisiyle değil bilakis devrimci bir pratikle gerçekleştirildi.

Kürt soluna gelirsek, şu anda daha önde tabiki, birincisi, politik bir parti, ikincisi, geniş kitlelerle önemli bağlar kurmuş, onları harekete geçirmiş ve bu kitle içindeki eski grupların bugünkü mücadele ekseninde buluşturdu. Buradada yukarıdan indirilen bir birleşme çizgisiyle değil bilakis devrimci bir pratikle gerçekleştirildi.

Türk Solu ile Kürt solu, Türkiye'de devrim yapma özlemi ve isteğinden dolayı birleşmek zorundadır. Kürt halkıyla birleşmeyen Türk emekçileri ve yine Türk halkıyla birleşmeyen Kürt emekçileri beraber bir devrimi gerçekleştiremezler. Bu göz önünde bulundurulmalı. Aradaki bağlar zedelenmemeli, böyle bir şey olsa bile düşmanca hallere getirilmemeli.

Soru: Biz şu anda İran, Irak ve TC'nin. yayılımcı olmadığını söyleyebilirmiyiz? Üst bir ekonomi alt bir ekonomiyi sömürmüyor mu? Yeni sömürge olan bir ülke yarı sömürge veya klasik sömürge bağlamında sömürgeci olamaz mı?

Cevap: Şimdi bakın sömürü başka sömürge başka. Siz sömürülme kavramı ile sömürgeyi karıştırıyorsunuz. Batıda sömürgecilik Kolonyalizm diye geçer. Bu kelimenin sömürü kelimesiyle benzerliği yoktur. Türkiye'de sömürgecilik diye bir kavram olmadığı için Türk dilcileri kalkıp istismarı öne çıkarmışlar, ardından sömürge kelimesini oluşturmuşlar. Birbirlerine benzerliklerinden dolayı devamlı karıştırılmıştı. Halbuki sömürgecilik

sömürünün bir özel biçimidir. Her sömürü sömürgecilik değildir. Ben Kürdistanda sömürünün olduğunu söylüyorum. Ama bu sömürü sömürgecilik biçiminde değildir. Sömürgenin olabilmesi için Türk devletinin emperyalist olması gerekir.

Soru: Türkiye yayılımcı değil mi?

Cevap: T.C. taşeron, emperyalistlere taşeronluk yapan bir ülkedir. T.C. Emperyalist olma şansını kaybetmiştir. 19. yy. sonunda emperyalist olma kapısı kapanmış. Bu nedenle az gelişmiş ülkenin kapitalist yolla gelişmiş kapitalist ülkelere yetişmesi mümkün değildir. Tarih bunu doğruluyor. Bana böyle bir şeyin gerçekleştiğini gösterebilirmisiniz? Bu Leninizmin esasıdır. Bu yoldan en son 18. yy'da Rusya başardı. onun dışında hiç kimse.

Soru: Bir önceki sömürgecilik ile şimdiki sömürgecilik çok farklı. Sömürgecilik kılıf değiştirdi. Bunu gözden kaçırmıyormusunuz. Biraz şabloncu olmuyor musunuz?

Cevap: Değil. Teorinin belli kategorileri var. Teorilerle oyuncak gibi oynanmaz. Bunlar hep tarif edilmiş kavramlar. Emperyalizm, sömürü sömürge gibi. Bu tarifler üst ve kapsamlı, kendi içerisinde değişme olabilir ama kapsamlı tarif geçerliliğini korur. Bu yüzden yeniden bir sömürge tarifi yapamayız.

Soru: Siz Arjantin ve Nikaragua gibi Latin Amerika ülkelerini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Cevap: Ben Arjantin Nikaragua gibi yerleri yeni sömürge olarak görüyorum. Yeni sömürge sömürge değildir. Bunlar çok farklı iki kavram. Öncelikle sömürgenin devleti ve hakim sınıfı yoktur. Yeni sömürge ise siyasi bağımsızlığını kazanıp ekonomik açıdan emperyalizme bağımlıdır. Örneğin Türkiye gibi. Ama Latin Amerika ülkeleri Türkiye'den daha fazla A.B.D'ye bağımlıdır.

Soru: Yeni sömürgenin de alt bir ekonomiyi ya da kurumlaşmamış bir ekonomiyi sömürme olanağının var olduğunu söyleyemez miyiz?

Perinçek: Sömürdüğünü söyleyebiliriz. Sömürü var yalnız, o ilişki sömürge ilişkisi değildir.

Çin'de sosyalizm daha çökmedi. Çin'de yöneticiler umutsuz, sosyalizmi inşa eden bir çizgi izlemiyorlar ama sosyalizm çökmedi. Çin, Kore, Küba ve Viyetnam'da sosyalizim, bir takım lekeler olumsuzluklar olsa da yaşıyor. Bunlar içinde Çin sosyalizmi en çok yaşatan ülke. En zayıf olan ülkeyse Küba sonra da Viyetnam. Küçük ülkelerde sosyalizmi yaşatmak zor.

Soru: Birazda çözülüşe ilişkin konuşalım. Tek bir kurşun atılmadan reel sosyalizmin çözüldüğünü gördük. Bunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Perinçek: Kurşun atıldı.

Soru: Karşı savaş gelişmeden çöktü anlamında diyorum. Çin'de Arnavutluk'ta da aynı durum yaşandı. Öyle değilmi?

Perinçek: Çin'de sosyalizm daha çökmedi. Çin'de yöneticiler umutsuz, sosyalizmi inşa eden bir çizgi izlemiyorlar ama sosyalizm çökmedi. Çin, Kore, Küba ve Viyetnam'da sosyalizim, bir takım lekeler olumsuzluklar olsa da yaşıyor. Bunlar içinde Çin sosyalizmi en çok yaşatan ülke. En zayıf olan ülkeyse Küba sonra da Viyetnam. Küçük ülkelerde sosyalizmi yaşatmak zor.

Soru: Çin'de sosyalizm adına ne var?

Perinçek: Emekçilerin beslediği kamu mülkiyeti var. Eski devrimden kalan çok şey var; bir Çin Kominist Partisi var. Kominist Parti içinde iki kanat var, devrimci ve revizyonist. Revizyonistler ağır bassada devrimciler de birçok yerlerde etkili.

Soru: Ama bir özelleştirme sözkonusudur.

Perinçek: Özelleştirme sözkonusu ama ekonominin esas olarak ana rengini verecek özelleştirme noktasına gelmemiş. Bu doğrultuda devam ederse kapitalist olabilir.

Soru: Şu anda kapitalist değil diyorsunuz?

Perinçek: Her sosyalizim biraz kapitalisttir. Böylece teorik bir konuya değinelim. Kapitalizm tamamen kaldırılırsa kominizme geçilir zaten. Şu anda devrimi nerde yaparsan yap, birden her alanda sosyalizme geçilmez. Süreç içerisinde karşıt süreçlerde var inişli çıkışlı zikzaklarla ilerleyecek. Ancak para kalktığı zaman, bütün meta ilişkileri kalktığı zaman işçiyle köylü arasındaki fark tam kalkarsa kapitalizm tasfiye edilir.

Kapitalizmle sosyalizmin dönüşüm ilişkileri aynıdır. Kapitalizmde de herkesin emeğine göre veriyorlar. Sosyalizmde de emeğine göre ücret veriyor. İkisi arasındaki fark ise kapitalizmde artı değeri aldıktan sonra emeğe göre paylaşım var. Sosyalizmde ise artı değeri almadan paylaştırılıyor ya da bütün emekçi halk için fonlar ayrıldıktan sonra paylaştırılıyor. Birisinde sömürü var diğerinde olmamakla beraber ikisinde de bölüşüm ilişkileri aynıdır. Bu, sosyalizm'den kapitalizme geri dönüşün alt yapısını oluturur. Senin eline parayı veriyorlar bu kadar mal alabilirsin diyorlar. Bu kominizm değildir. Para kalktığı zaman, her şey bedava olduğu zaman kapitalizm tasfiye olur.

Soru: Geçmişten beri Çin en gerici devlet politikasına sahip. Bu bazı aksaklıkların yansıması değil mi? Çin de aksaklıklar nereden kaynaklanıyor?

Perinçek: En önemli aksaklık ideolojiktir. Çin'deki zaaf ekonomik reformlardan gelmiyor. Örneğin sosyalizm değerlerini, kültürünü, ahlakını yaymaktan vazgeçip yavaş yavaş zengin olmak, köşeyi dönmek gibi ideolojik zaaflar sokmaya başladılar. En büyük eksiklik budur. Sosyalizmin dayanışma, elbirliği yardımlaşma, para karşılığı olmayan emek vermek gibi değerleri tahrib edildi, beli ölçülerde, özellikle 88-89'a kadar. Sonradan bunun çok vahim sonuçlarını gördüler. Bu politikalarından dönüp tekrar sosyalizm değerlerini aşılamaya başladılar. 1992'ye kadar. 92'de de tekrar olumsuzluk görüldü.

Soru: Vietnam, Kore ve Küba'nın sosyalistiği konusunda neler söyleyeceksiniz. Özellikle emperyalizmin göbeğinde sosyalizmin bayrağını düşünmemeye yeminli krizmatik lider Fidel Kastro'nun ölümünden sonra Küba da sistem ayakta kalabilirmi?

Perinçek: Şimdi Fidel'le ilgili değil de Küba'da sosyalizm çok büyük zorluklarla kaşılaştı. 10 milyon nüfuslu küçük bir ülke. Bu tür ülkeler dünya sosyalist kampı olduğu zaman onlarla ilişki içerisinde kapitalist pazar dışında kalabiliyorlar. Dünya Kapitalist pazarından kopmadan sosyalizmi kuramazsınız. Dünya kapitalist piyasasından koptuğun zaman anlamlı bir yoğunluk, büyüklük olacak. Onun için Sovyetler, Çin gibi ülkelerde sosyalizm daha kolay kurulur çünkü kendi iç pazarı yeni bir sistem inşa etmek için çok elverişli bir temel oluşturuyor. Küba için bu sözkonusu değil. Arnavutluk niçin yıkıldı bu yüzden yıkıldı. Sovyetler Birliği yaşasaydı yıkılmazdı. Ne zaman ki bu dengeler kalktı kapitalizm abandı. 2 milyonluk nüfuslu bir ülke kendisini dünya kapitalizminden soyutlayıp yaşayamazdı. Küba da içten değil, dış dünyadaki bu globalleşme denen, yeni dünya düzeni denen süreç yüzünden yıkılabilir de, yıkılmaz demiyorum. Kore'nin durumu Küba'dan çok iyi. onun ekonomisi daha sağlam ve bağımsız. Geçmişte uyguladığı Sovyetler Birliğin'den bağımsızlık politikası nedeni-

yle Çin'e yaslanması Çin'le ilişki kurması ona büyük kolaylık sağlıyor. Viyetnam'ın da böyle bir avantajı var. Topun ağzındaki Küba'dır. Sonra da Vietnam ve Kore'dir. Bence sosyalizm açısından durumu en umutlu olan ülke Çin'dir. Bir milyar 200 milyonluk geniş bir nüfusun ve alanın sahibidir.

Soru: Kurulmuş sistem için çeşitli tanımlamalar yapıldı. Geçmişte modern revizyonist ülkeler veya kaptalizmi restore eden ülkeler gibi adlandırmalar vardı. Şimdi reel sosyalizm, devlet kapitalizmi, ve bürokratik işçi devleti tanımlamaları yapılıyor. Siz nasıl tanımlıyorsunuz?

Perinçek: Siz önemli birşey söylediniz; "tek kurşun atmadan nasıl yıkıldı dediniz Evet; çünkü Sov-yetler Birliği 1950lerin ortalarında ve 60 öncesinde kapitalist olmuştu. Sovyetler Birliğinde iktidar değişikliği 1960 öncesi oldu. O zaman burjuva sınıfı iktidarı ele geçirdi. Ve adım adım kapitalizmi geliştirdi. Bu sınıfın liderleri olan Bergson Gorbaçov Yeltsin Kominist Parti'nin liderleriydi. Bu liderler içinde Kominizmi savunan kalmadı. Ne yaptılar? Kapitalizme geçiyoruz dediler. Bu katipalizmin adını koyma olayıdır. Geçiş daha önce bitmişti.

Bir de 1950'den önceki kökleri var. Emekçi kitleler iç savaşta, şurda burda yorgun düştü. O yorgun düşmüş emekçi kitleleri politize eden, her alanda gerçek üretimi denetleyen, karar sahibi haline getirme yerine, sosyalizim daha çok devlet aygıtını kullanarak inşa etmeye çalıştılar. Stalin döneminde sosyalizm var; ama, emekçileri politize etmekten çok iktidarı ele geçiren öncü'nün ele geçirdiği devlet aygıtını kullanarak sosyalizmde ilerleme çabası oldu. Bu biraz nesnel koşullardan da kaynaklandı: Yorgun bir halde zayıflamış işçi sınıfı ve savaş etkisiyle çöken sanayi vardı. Dünya savaşlarında dört milyon kominist öldü. Bütün bunları topladığımız zaman katipalizm iktidarı ele geçirdi; ama, bundan Mao hangi dersi çıkarttı? Esas olarak sosyalizmin kritiğini sorunlarını, sadece parti kadrosunu kullanarak değil partinin dışındaki emekçileri de harekete geçirecek onları öncüleştirerek, dönüştürerek, devrime katarak böylece iktidarı yayarak, ekonominin emekçiler tarafından denetlenmesini sağlayarak sosyalizm ilerler teorisini çıkardı.

Her sosyalizim biraz kapitalisttir. Böylece teorik bir konuya değinelim. Kapitalizm tamamen kaldırılırsa kominizme geçilir zaten. Şu anda devrimi nerde yaparsan yap, birden her alanda sosyalizme geçilmez. Süreç içerisinde karşıt süreçlerde var inişli çıkışlı zikzaklarla ilerleyecek. Ancak para kalktığı zaman, bütün meta ilişkileri kalktığı zaman işçiyle köylü arasındaki fark tam kalkarsa kapitalizm tasfiye edilir.

Soru: Sovyetler Birliğini 56 sonrası için nasıl tanımlayabiliriz?

Bence en güzel tanım tekelci devlet kapitalizmi ve ordaki halkın sınıfı da kapitalist yolcular sınıfıdır. Mesela Libercef gelmişti, geri dönüşü gerçekleştiren sınıfın adı nedir? demiştim. Kapitalizm yolcuları sınıfıdır" dedi. Çok ilginç Mao'da böyle adlandırmıştı. Ben Libercef'in Mao'yu okuyarak adlandırdığını zannetmiyorum. O kendi deneyimlerinden bunu çıkarttı. Kapitalizm yolcuları sınıfı, devlet burjuvazisi, denebilir. Sisteme de devlet kapitalizmi ya da tekelci devlet kapitalizmi demek en doğru adlandırmadır.

Soru: Doğu Avrupa ülkelerinin çözülüşünü Sovyetlerin çözülüşüne bağlayabilirmiyiz.

Perinçek: Bence Arnavutluk iç dinamiklerle değil, o kadar küçük bir ölçekte dünya kapitalizminden kopmuş halde yaşamak zor olduğu için çöktü. Romanya

da hem Arnavutluğa benzer nedenlerle hem Romanya'nın geçmişinde yapılan bürokratik hatalar ve en son 5-6 yılda 25 milyar dış borcu ödemek için aşırı tüketimi kısması v.s. emekçi halkın hayat standartlarını sınırlamak şeklindeki ekonomik politikalarının yarattığı büyük bir hoşnutsuzluk ortamı gibi nedenler birleşerek çöküşü sağladı.

Sovyetler'in denetlediği ülkelerde ise esas olarak. Sovyetler Birliğiyle beraber bir kapitalizme dönüş yaşandı. Onlar kendilerini koparamadılar. Bir Yugoslavya koparmıştı; ama o da Arnavutluk gibi sola doğru değil sağa doğru kopardı. Yugoslavya da da o nedenle dönüş oldu. Bulgaristan Çekoslavakya, D. Almanya gibi Sovyetler Birliği'ne bağlı bir süreç içinde kapitalizme dönüştü. Dikkat ederseniz niye Kore yıkılmadı. Sovyetlerle sınırı olduğu halde; ondan bağımsızdı. Eğer Kore de diğerlerinin politikasını izleseydi o da çökerdi.

Soru: Reel sosyalizmin çözülüşüyle beraber tek ülkede devrim, sürekli devrim bir daha gündeme geldi. Bu konudaki değerlendirmeniz nedir?

Perinçek: Burada en yanlış görüş dünya devrimi. Çünkü devrim emperyalist sömürü zincirinin belli bir coğrafyada koparılmasıyla olacaktır. O tek ülkelerdeki devrimlerin toplamı dünya devrimine yol açacaktır. Tek tek bazı ülkelerde devrim olmaz ve bu emperyalizmi zayıflatmaz sistem hiçbir zaman çökmez demekle ne anlatılıyor.

Trockizm Bir gün birden bire dünyanın her yerinde devrim olacak ve sistem çökecek diyor. Bu bence devrimci olmayan, karşı devrimci teoridir. İnsanları devrime seferber eden değil, sisteme boyun eğmeye ve birgün devrime hayaliyle avutan, bekleten dünya devrimine karşı bir teoridir. Trocki'nin sürekli devrimi bununla bağlantılıdır.

Lenin'in kesintisiz devrim dediği aşamalı ama her aşamadan diğerine kesintisiz olarak geçme teorisi doğrudur. Birinci bu. İkincisi. Mao'nun buna biz sürekli devrim demiyoruz ama devrimi iktidara geldikten sonra da sürdürme teorisi yani sosyalizm döneminde de haksızlıklar yanlışlıklarla mücadele teorisi çok doğru.

Sosyalist bir liderin iktidarın emekçi halklara uyguladığı yanlışlıklarla mücadele teorisi çok doğru.

Sosyalizm kurulduğu zaman da çok sayıda yalnışlık haksızlık yapılacaktır. çünkü, kapitalizmden devr alıyorsun. Topluma bu haksızlıklara, yanlışlıklara, sömürüye karşı; köyde şehirde, fabrikada, dernekte her yerde mücadeleyi sürdürme teorisi yani sosyalizm döneminde de sınıf mücadelesini sürdürmesidir.

Bir yerde kapitalizme özgü bir tavır gördüğün zaman veya emek karşılığı olmayan kazançlara karşı çare; mücadele etmedir.

Mesela bir kooperatif başkanı bize arkadaşlar gidin tarlada çalışın, benim de evraklarla uğraşmam gerekiyor Rapor hazırlayacağım diyor ve bizi tarlaya gönderiyor. Bu durum aşama aşama kurumlaşıyor. Ev, araba, villa... bütün burjuvaziye has kurumları türetiyor.

Buna karşı sürekli mücadele, devrimi sürdürme teorisi; emekci halkı sürekli hareketeke geçirme, partinin emekçi halk üzerindeki diktatörlüğü değil, bencil bir parti değil kendini savunan birbirini kollayan değil imtiyazları karşı halkı devamlı seferber eden bir parti gerekiyor.

Soru: Kapitalist ülkelerle ilişkileri nasıl değerlendiriyorsunuz? Ve nasıl olmalıdır?

Perinçek: İki şey çok önemli:. Dünya kapitalizmin kanunlarından kesinlikle köklü bir kapuş gerçekleşecek. Bu konulara kapıyı açtınmı kendi içindeki kapitalizmi de geliştirirsin ve emperyalist sistemle bütünleşirsin. Ama kendi içinde ilk başlarda atolye, zanaat düzeyindeki kapi-

talizme katlanacak adım adım sosyalizmi inşa edecek. Dış kapitalizmden tam koptuktan sonra kapitalizmle ticaret ilişkileri olacak mal alıp teknoloji alabilirsin, mal ithal edebilirsin ama kural ithal edemezsin. Sömürü olmaz. Bugün Amerikayla Türkiye'nin ilişkisi gibi olmaz. Aldım verdim eşit değerlerin değişimi olur kapitalist dünyanın kuralları ve kültürü girmemeli.

Soru: Sosyalist bir devrimde birden çok parti olabilir mi? Bunların birbirine yaklaşımı nasıl olabilir. Proletarya diktatörlüğünün kurulmasına engel olmaz mı? Yine bir parti içinde kanatlar sorununa nasıl yaklaşıyorsunuz?

Perinçek: Sosyalizm ancak bir proleter ya diktatörlüğü ile kurulur. Bu ille tek parti olur diye birşey yok, tek partide çok parti de olabilir. Bu devrimin nasıl geliştiğine bağlı. Devrim yoluyla aralarında ittifak yaparak iktidara gelebilir ve çok parti olarak, sosyalizmi sürdürebilirler. Parti içindeyse bazı devrimler öyledir ki o tek bir partiyi ayakta bırakır emkeçi halkı çevresinde toplar. Onu süreç gösterir.

Parti içi ilişkiler, bence devrimci bir işçi sınıfı partisinde kaçınılmaz olarak iki temel eğilim bulunur. Enver Hoca gibi aman bulunmasın tek monolitik parti diye diretirseniz kalkarsanız bunun sonu iflasla sonuçlanır. Bunun çaresi yok çünkü hayatta bu vardır. İki fikir, iki eğilim olacaktır. Sosyalizmi nasıl kuracağız, tarımı nasıl kollektifleştireceğiz, bu politikalarda iki görüş çıkacaktır. Bunun birisi burjuva görüş birisi proleter görüştür. Burada proleter görüşün yapacağı bu burjuva deyip vurup biçmek değil onunla ideolojik mücadeledir. Parti içinde farklı bir çizgiye tahmül edilmelidir. Eğer buna izin vermezse kendisi burjuvaya dönüşebilir. Çünkü, bu deopolitizasyonu getiriyor. Arkasından izin vermiyenlerin katı brokratik işçi sınıfında ezen bir sisteme dönüşmelerinin de yollarını açabiliyor. Onun için Parti içinde gönül rahatlığı olacak hiç kimse korkmayacak, kurşuna dizme, yargılanma gibi korkular olma- yacak parti içi mücadelede kesinlikle şiddet kullanılmayacak, yanlış fikirlerle karşı devrim birbirine karşılaştırılmayacak; Yanlış başka, karşı devrim başka şey; yanlış başka, ihanet başka şey. Bu çok büyük bir hata. Her yanlış ihanet değildir. Parti içi yaptırımları politik olmalıdır; eleştiri uyarır. Partiye alırken dikkatli olmalı.

Böyle yaparsan herkes pul koleksiyonu yapmaya başlar. Politikadan kaçar.

Soru: Çok genel anlamda sizinle beraber solun ulus sorununda soven tavrın sahibi olduğu söylenebilir. İç açıcı bir öneriniz yok. Sizin Kürt sorununun çözümüne ilişkin önerileriniz nedir.

Perinçek: Sosyalist parti kapatıldı. İşçi partisi kuruldu. Kürt meselesine çözüm vardı. Orda iki tane meclis vardır. Uluslar meclisi, halk meclisi. Halk meclisine yöre temsilcileri, ulusal temsilciler katılıyor, federasyon meclisi ise yine Kürt ve Türk halkların temsilcilerinden oluşuyordu Bu süreç iki halk içinde güven yaratır, çok olumlu etkiler yapar. Birbirine daha güvenle yaklaşmasını sağlar. Özellikle ilerisi için bir güvendir. Milliyet sorunu çözülür. Tam bir eşitlik yaratılır. Bir müddet sonra bunlar ortadan kalkar.

Soru: Çevre sorunu, Kadın sorunu ve İnsan hakları sorunları kiminin dediği gibi sosyalistlerin cebine sığmaz mı? Bu dosyalar açık mı kaldı. Kapitalistlerin bu çok yönlü tahribatları hakkında değerlendirmeniz nedir?

Perinçek: Grev yapmak, daha fazla ücret almak, ekonomik şey. Batılı kapitalist sistem ekonomik sistem ötesinde insanı mahveder, insan ilişkilerini mahfeder, kişiliğini mahveder, sevgiyi, kardeşliği, dayanışmayı yok eder kadın üzerindeki baskıyı artırır ve doğayı mahfeder. Dünyanın damını deliyor. Ekonomik revizyonist marksistler Sovyetler

birliğinde bu sorunlara girmemişlerdi. Bu sorunlar da sosyaliszm dışı akımların elinde kaldı. Bence sosyalistler bir ücret kavgası değil doğanın tahrib olduğu bu sisteme karşı mücadele ediyor. Dünyada hiç bir sistem doğayı tahrib edemedi. Ne Moğollar ne Neron ne Osm. sultanlıları hakimiyeti, doğayı tahrib edemedi. Hitler, Mussolini dönemindeki kapitalist sistem bile doğayı tahrib edemedi. Kapitalizm doğayı yıkan bir noktaya geldi. İnsanı yalnızlaştıran topluluktan koparan ağır bir engizisyon sistemi, insanı mengeneleri arasına sıkıştırıyor, mücadeleyi bu alanlara yaymak lazım.

Soru: Marks, Lenin, Stalin, Mao, Troçki, Castro, Enver Hoca ilişkin bir değerlendirme yapabilir misiniz?

Perinçek: Bence marksizmin en ilkeli markstır. 19. yy. da temeli kurdu ama bugün... dönüş teorileri yanlış çünkü dünyayı 19.yy.'a döndüremezsin. Marks'dan sonra ne oldu. Kapitalizm, emperyalizm aşamasına geldi. Marx öldükten hemen sonra Engels yaşarken devrim ezilen dünyaya kaydı. Gelişmiş kaptilasit ülkelerde devrim modeli yaratmıştı. Marx ve Paris kömünü. Lenin dediki en gelişmiş ülkede devrim olmayacak.Neden; Dünya ikiye bölündü; ezilenler ve emperyalistler. Bu ezilen dünyada emperyalist sömürü zincirinin kopma ihtimali daha yüksekti. Rus devrimi bu ikisinin arasında oldu. Rusya'nın özelliği kapitalistlerin en gerisi köylülüğün yoğun olduğu ülkelerin en ilerisiydi. Rus devrimi Paris kömünüyle Çin devrimi arasında bir yerde, coğrafi değilde sosyo-ekonomik bakımdan ama ilginç coğrafi bakımdan da arasında. Lenin devrimin ezilen ülklerede olacağını gördü. Bir anlamda Marxizmi dünyalılaştırdı. Çünkü Marx'ın marxizmi Avrupalı bir marksizm, Marx'ın teorisine göre Çin'de, şurda burda sosyalist devrimin olması o kadar kolay değil. Ama Marx'da hayatının sonlarına doğru gözünü o taraflara dikmeye başladı. Ama bunu teorileştiremedi. Çünkü yeterli tecrübe ve olay yaşamadı. Lenin bunu gördü ve onu teorileştirdi.

Stalin teoriye önemli bir katkı yapmadı ama Lenin'in bıraktığı mirasa sahip çıktı. Bir direnmeyi sosyalizmi inşada bir kararlılığı temsil ediyor ve rakipleriyle kıyasladığın zaman haklı ve doğru konumda olan oydu. O nedenle Staline sahip çıkmadan sosyalizm kurulamaz, bizim tarihimizin bir parçasıdır. Ama eleştirmeden de hatalarını söylemeden sosyalizm kurulamaz. Sosyalizmi yıkmak isteyenlerde Stalin'i eleştirmek zorundadır. Yeni bir sosyalizm kurmak isteyenlerde Stalin'i eleştirmek zorundadır. Birisi sosyalizmi yıkmak için eleştirir birisi Stalin'i aşmak daha ileri bir sosyalizm için eleştirir. Ancak dışardan gelenler sosyalizmi yıkabilirler. Ancak hayat neyi göstermiştir, sınıflar bitmemiştir. İşte bu Gorbaçov'lar Yeltsinler nerden çıktı? Bir sınıf. Bir sınıf oluşmasaydı kapitalizme geri dönmezdi. Her sistemi bir sınıf kurar demek ki, 1990'da Sovyetler Birliğini kapitalizme götürenler bir sınıftı. O sınıf ne zaman oluşmutur, doksan öncesinde; 1956'yla 90 arasında da hakim sınıf ortaya çıktı 56'nın öncesinden de o sınıfın kökleri vardı. İşte Stalin bunu görmedi. Ama bunu göremediği halde bakıyoruz; parti içinde devamlı bir takım mücadeleler yapıyor. Ama ideolojik mücadele yaptığı unsurlara ne diyor. Bunlar hainlerdir, bunlar sistemi baltalayan ajanlar dır diyor. Halbuki onlar hainler ajanlar değil, onlar parti ve devrim içindeki kapitalist solcular dır. Onlara hain, ajan deyince onları kurşuna diziyorsun. Ama bunlara kapitalist yolcuları deyince onlara karşı emekçi halkı seferber ediyorsun ideolojik mücadele ediyorsun. Kapitalist sosyalizm de sınıflar bitti, Stalinin birinci hatasıdır. İkinci hatası da; Halk içindeki çelişmelerde ideolojik müca-deleyi esas alan barışçı mücadeleyi esas alan bir çizgi izlemedi, yer, yer devlet aygıtını devrimin düşmanları dışında devrimin

www.arsivozgurbilim.org

dostlarına karşı da kullandı orada Proletarya diktatörlüğü uygulamalarını kendi alanı dışına çıkardı.

Mao, ondan sonra en anlamlı adam. Troçki'yi söyledik. Stalin'e karşı dünya devrimi köylülüğün reddi gibi büyük yanlışları vardı, o yüzden tasfiye edildi.

Mao Marx'izmi dünyalılaştırma çabasına ikinci (aynı zamanda dünya çapındaki sosyalizmi inşa teorisini getirdi) derin katkıyı yaptı. Ezilen bir dünyadaki sosyalizmi inşa teorisini geliştirdi. Mesela Lenin zamanında geri dönüş olayı olmadığı için geri dönüş teorisini koyamadı. Koysaydı zaten Stalin'e öyle bir miras kalacaktı. Paris komününden kalan; Proletarya diktatörlüğü kurulduğu zaman onu Burjuvazi devirebilir. O yüzden burjuvzinin elinden üretim araçlarını aldın mı sosyalizm garantiye kavuşmuştur.

Stalin dedi ki biz eski burjuvaziyi tasfiye ettik, oysa burjuvazi kendi içimizde parti içinde ve devletin içinde. Bunu Lenin görmediği yaşamadığı için, bu olay tahminle olmaz; teori tahminden çıkmaz bir materyalist olduğumuzdan yaşayarak teorileştirilmelidir. O tecrübeyi Stalin yeterince yaşamadı sonuçlarını göremedi Ama Mao onun sonuçlarını gördü. Burda mesele şahıs meselesi değildir; bir sosyalist birikim ve hareket o teorileri üretir. Mao'da onları formüle etti, liderlere düşen de odur. Yani üretilen teorileri formüller haline dönüştürmeyle bir katkı yaptı. F. Castro .. E. Hoca.. bunlar büyük devrim liderleri ama kendi ülkelerinde sosyalizmi yaratıcı bir şekilde uygulayıp kendi ulusları ötesinde bir katkıları olmadı.

Soru: Sosyalizmin temel sorunları nedir ve nasıl aşılabilir?

Perinçek: Sosyalizm sorunları emekçi halkla aşılır. Emekçi halka daha fazla yönelerek onu daha çok harekete geçirerek aşılabilir. Bir önemli şey de geçmiş tecrübelerin esaslı bir teorik değerlendirmesini yapmak, formüle etmektir. Bu konuşmada da aşağı yukarı böyle yaptık.

Sosyalizm sorunlarını emekçi halkla birleşmek ve pratik mücadeleyle aşacağız. Bazılar kafayı takıyor, bırakalım bu iş iflas etti ilk önce teorimize bakalım diyorlar Dev Yol da bunu görüyorum. Peki teoriyi nasıl yapacaksın. Sınıf mücadelesi dışında doğru teori yapılmaz ki, hiç bir teori de yapmıyorlar, yapmayacaklar. Mücadele etmemekle işe başlayınca teori yanlış oluyor. Doğru teori mücadeleye girerek yapılır. Bir kere sosyalizm mücadelesine gireceğiz elimizdeki birikimle, o sınıf mücadelesi içinde olgunlaşacağız. Mücadele içinde birikimimizi olğunlaştıracağız.

Soru: Kendini sosyalist olarak adlandıran bütün anlayışların temsil edileceği bir platformda "sosyalist sol ve sosyalizmin sorunları" tartışılsa ve ortak bir yayın organında seri olarak yayımlansa önemli katkılar sunulmuş olur diye düşünüyorum. Böyle bir öneriye nasıl yaklaşıyorsunuz?

Perinçek: Önerinize aynen katılıyorum.

Soru: Eklemek istediğiniz bir şey var mı?

Perinçek: Güzel ve kapsamlı bir görüşme olduğunu düşünüyorum. Gerekli mesajların alınabileceğini düşünüyorum.

— Bize zaman ayırdığınız için teşekkür ediyoruz.

Perinçek: Ben Teşekkür ediyorum.

www.devrimarsivi.org

1898-1993 KRONOLOJİ

A. Tolga ERSOY

1898 Rusya Sosyal Demokrat İşçi Partisi kuruldu.

1900 Iskra'nın yayına başlaması ve "ekonomizm"e karşı savaş.

1903 RSDİP'nin ikinci kongresinin ardından Bolşevik-Menşevik ayrımının netleşmesi

1905 Rusya'nın Japonya yenilgisi.

9 Ocak, Kanlı Pazar: 1000 işçinin ölümü

22 Haziran, "İlk silahlı direnişler" ve grev. Ardından çarın Duma'yı toplaması ve grevlerde işçi temsilcisi Sovyetlerin kurulması.

Temmuz, "İki Taktik" Yayınlandı.

Ekim, Silahlı ayaklanma, yenilgi ve devrim dalgasının sönmesi.

"Silahlara sarılmamalıydılar."

(Plehanov)

"Tam tersine, silaha daha kararlı, daha enerjik ve daha keskin bir saldırı atılımıyla sarılmalıydık; yığınlara öyle yalnız kavgasız barışçı yoldan grevlerle yetinilmeyeceğini ve amansız silahlı savaşımların kaçınılmaz olduğunu anlatmalıydık."

Lenin

1907 3 Haziran, Stolipin gericiliğniin başlaması.

1909 Meteryalizm ve Ampiriokritisizm yayınlanır.

"Sosyal demokratlar, ilk silahlı saldırı ve atılımın başarısızlığa uğraması yüzünden yılgınlığa düşmeyecek, kendini kaybetmeyecek, maceralara kapılmayacak bir proleter partisi ortaya koymuşlardır."

Lenin

1912 Ocak, Bolşeviklerin bağımsız bir parti olarak örgütlenmeleri.

Nisan, Lena olayları.

"Lena'da patlayan silahlar, sessizliğin buzlarını paramparça etti ve arkasından halk hareketi seli sökün etti."

Stalin

Yüzbinlerin katılımıyla 1 Mayıs.

Pravda yayına başlıyor.

"1912 yılı Prova'sı, 1917 yılındaki Bolşevik zaferinin temelini attı."

Stalin

1914 1. Dünya Savaşı başlıyor.

İkinci Enternasyonal ve şoven politikaları.

1917 Ocak, Rusya'da ekonomik bunalım ve büyük grevlerin başlaması.

Şubat Devrimi

Nisan, Lenin'in Rusya'ya dönmesi ve "Nisan Tezleri"

"Bugünkü Rusya'da özgün olan şey, proletaryanın bilinç ve örgütlenme düzeyinin yetersizliğinden ötürü, iktidarı proletaryaya ve köylülüğün yoksul katlarına devredecek olan ikinci aşamaya geçiştir."

Lenin

"TümİktidarSovyetlere"

Ekim Devrimi

www.arsivakurdi.org

1918 Sol Muhalefet

"Devrimci şiddet, toplumun gelişmesinin önündeki engelleri, yani geçmişte karşı devrimci bir faktör haline gelmiş olan "yoğunlaşmış şiddet"i, eski devleti ve eski üretim ilişkileri modelini yoketmek zorundadır."

Buharin

İç savaşın başlaması.

1919 Üçüncü Enternasyonalin kuluşu

1920 İç savaşın sonu.

1921 10. kongrenin toplanması. NEP tartışmaları ve Troçki, Kamanev, Zinovyev ve Buharin'in başını çektiği muhalefetin atakları, Komünist Partide temizlik hareketi.

".... sınıfları ortadan kaldırmak demek, küçük meta üreticilerinide ortadan kaldırmaktır; oysa bunlar kovulamaz ya da ezilemez... Bunlar ancak çok uzun, yavaş ve dikkatli örgütsel çalışma yoluyla değiştirilebilir ve yeniden eğitilebilirler. Bu küçük üreticiler, proletaryayı her yandan bir küçük burjuva havası içine hapsederler, proletaryayı etkilerler, onun bilinçlenmesine engel olurlar.... Merkezileşmiş büyük burjuvaziyi yenmek, milyonlarca ve milyonlarca küçük mülk sahibini "yenmekten" binkez daha kolaydır; oysa bunlar hergünkü alışılagelen, gözle görülmeyen elle tutulmayan ufak tefek eylemeriyle burjuvazi için tam da gerekli sonuçları, burjuvaziyi yeniden iktidara getirecek olan sonuçları gerçekleştirmektedir."

Lenin

Kronstadr ayaklanması.

"Tüm tarihte otoritenin, hükümetin, devletin aslında böylesine statik, böylesine gerici ve hatta böylesine karşı devrimci olduğu, bundan önce asla kanıtlanmış değildi. Kısacası devrimin tam antitezi"

Goldman

1922 Aralık, SSCB'nin kurulması

1923 Troçki'nin parti içi yenilgisi ve partide Stalin-Zinovyev egemenliği.

1924 Lenin'in ölümü.

1925 Zinovyev ve Kamenev'in muhalefete geçmesi ve ardından birleşik muhalefetin kurulması.

1927 Muhalefetin yenilgisi.

Troçki'nin partiden çıkarılması.

1928 İlk beş yıllık kalkınma planının uygulanmaya başlanması.

"Partimizde sağ sapmanın zaferi, kapitalizm güçlerinin halatlarını koparmayacak, proletarayanın devrimci mevzilerini sarsıp yıkacak ve ülkemizde kapitalizmin geri gelmesi koşullarını arttıracaktı."

Stalin

1929 Troçki SSCB'ni terkediyor.

"Bürokratik mutlakçılığa karşı, Sosyal demokrasiyi, yöneticilerin aşırı imtiyazlarına karşı halk yığınlarının hayat koşullarını iyileştirilmesini, ulusal tutuculuğa karşı da devrimci enternasyonalizm politikasını savundum ben."

Troçki

1932 2. Beş yıllık planın uygulamaya konulması.

1934 Kirov'un öldürülmesi ve "Büyük Temizlik".

1935 SSCB'de yeni anayasanın kabul edilmesi.

"Halk Cephesi" programının komintern kongresinde kabul edilmesi.

1937 Buharin ve Troçki'nin ölüm cezasına çarptırılmaları.

1939 Sovyet-Alman saldırmazlık anlaşması.

İkinci Dünya Savaşının başlaması.

1940 Troçki'nin öldürülmesi.

1941 "Kiralama" yasasının çıkarılması.

1943 Stalingrad savunması ve faşizmin geri çekilmesi.

www.kutuphane.org

Komitern'nin feshi.

1944 SSCB, Romanya ve Bulgaristan'da.

1945 Atom bombası ile nükleer yarışın başlaması ve İkinci Dünya Savaşının sonu.

1945-1947 Polonya, Macaristan, Bulgaristan ve Arnavutluk'ta sosyalist sistemlerin kurulması.

Batı'nın "Demir Perde" tanımlamasını politikaya sokması.

1947 Kominternin kurulması.

1948 Yugoslavya'nın ayrılması.

Çekoslavkya'da komünist yönetimin kurulması.

Sovyetlerde atom bombasının yapımı.

1949 NATO'nun kuruluşu.

Çin Halk Cumhuriyetinin kuruluşu.

"Gerilla savaşında, "Ne toprak kazanmak sevinmek için, ne de toprak kaybetmek üzülmek için bir sebeptir." prensibini akılda tutmalıyız. Kent ya da toprak kaybetmenin hiç önemi yoktur. Önemli olan düşmanı yıkacak metodları bulabilmektir."

Mao

1950 Vietnam'da Ho Chi Minh'in bağımsız hükümetini ilanı

"Bizim hareketimiz bütün halkın katıldığı ulusal bir direniş niteliğinde olduğu için, bütün halkı silahlandırmamız ve seferber etmemiz gerekmektedir. Bunun için de ilk birliği teşkil etmek üzere güçlerimizi bir araya toplarken, eylemlerinde işbirliği yapan ve birbirine her yönde yardımcı olan yerel silahlı kuvvetleri muhafaza etmeliyiz."

Ho Chi Minh

1953 Stalin'in ölümü ve Kruşçev'in SBKP'nin sekreterliğine gelişi.

1956 Yirminci parti kongresi ile birlikte "Stalin karşıtı" eleştirilerin başlaması.

Sovyet güçlerinin Macaristan'a girişi.

1957 Komünist Parti'de yeni tasfiyelerin olması.

1959 Küba devrimi.

SBKP'nin 21. kongresinin toplanması.

1960 Çin-Sovyet ilişkilerinde bozulma sürecinin başlaması.

Afrika'dabirçok ülkenin bağımsızlık sürecinin başlangıcı.

1961 "Berlin Duvarı"

22. kongrede, Hruşçov'un komünizmin yapılanamasına geçildiğini açıklaması.

1962 "Küba Bunalımı"

Çin'de "kültür devrimi".

1964 Hruşçov'un düşürülmesi ve Brejniev döneminin başlaması.

1966 23. parti kongresinde komünist kuruluş formülünden vazgeçilmesi ve "gelişmiş sosyalizm imkanlarının" kullanılmasının önerilmesi.

Çin'de kültür devriminin başlaması.

1968 Çekoslavakya müdahalesi.

Vietnam devrimi.

1972 "Doğu" ve "Batı" arasında yumuşamanın başlaması.

1973 Nükleer silahlanmayı sınırlama görüşmelerinin başlaması.

1978 Afganistan Devrimi

1979 Sovyetlerin Afganistan'a müdahalesi.

İran Devrimi.

1982 Brejnev'in ölümü, Andropov ve Çernenko döneminin başlaması.

1985 Gorbaçov'un iktidara gelişi.

1986 Mart SBKP 27. Kongresi ve "Perestroyka". Ardından sosyalizmin çözülme sürecinin başlaması.

"Grupların ve işletmelerin özerklik sınırlarını kesinlikle genişletmek, en yüksek nihai sonuçların alınmasında bunların sorumluluklarını arttırmak, gerçekten güven verici özerklik, verimli-

www.arsivkurdi.org

lik, otofinansman ilkesini kendilerine kabul ettirmek, kolektiflerin gelirlerini, çalışmanın etkinliğinin ve yetkinliğinin doğrudan fonksiyonu düzeyine getirmek gerekir.

Gorbaçov

1989 Doğu Avrupa'da sosyalist iktidarların düşmesi ve Romanya'da karşı-devrim.

"Ben ancak işçi sınıfına hesap veririm."

Çavuşesku

1991 Gorbaçov'a karşı "darbe" ve Yeltsin iktidarının başlaması, SSCB'nin dağılması ve milliyetçi çarpışmalarla birlikte ağır ekonomik bunalım.

1993 Rusya'da sosyalist halk muhalefetinin yeniden sesini duyurmaya başlaması ve Yeltsin'in kanlı zaferi.

Kapitalist toplum ile komünist toplum arasında, birinden ötekine devrim yoluyla geçiş dönemi yer alır. Buna bir siyasal geçiş dönemi tekabül eder ki, burada, devlet proletaryanın devrimci diktatörlüğünden başka birşey olamaz"

Marx

BİR PROTESTO İLANIDIR

Onursal Rektörümüz İ. Beşikçi, Kurucu Rektörümüz Y. Küçük ve Kurum Rektörümüz F. Başkaya'nın kişiliğinde bilimsel düşünce ceza tehdidiyle karşı karşıya bırakıldı. Üniversitemiz ve basın özgürlüğünün simgesi olan Özgür Gündem Gazetesi Hocalarımızın kişiğinde cezalandırıldı.

Bilim adamlarının terörist, eserlerini suç aleti kabul eden ve böylece İ. Beşikçi, Y. Küçük ve F. Başkaya'yı mahkum eden anlayışı protesto ediyoruz.

Özgür Bilim Dergisi

Yayın Kurulu

www.acikvakurdi.org

HEZ TE DİKİM AXA SORÎN

Hez te dikim axa sorîn
Hez te dikim
Evîna mi
Hasreta mi
Hêvîya herdû çavê mi
Gav bi gav
Bost bi bost
Çimik bî çimik
Çar rih ji rihkî

Hez te dikim axa sorîn
Hez te dikim
Behna xwêhdan û kedê
Hêsrên çavên min in liben te
Bera xweş bê zanîn
Ev evîn ne a wan sala ye
Ji sedhezar salan hildikşê

Hez te dikim axa sorîn
Hez te dikim
Denge mi tera evîna te nake
Çiqa qîr dikim
Hinkî din dixwazim
Çiqa qîr dikim
Hinkî din dixwazim
Damarê min zeft kirîye
Ev evînê, mi bernadê

Dara Azadî Dilgerm

www.kurdiyakurdi.org

GOTİN (AFORİZMALAR)

Ê xwêdan e nerjîne qedrê kedê famnakê.

*

Ê newerîbê serê xwe li himber dijmin rake,
geza ji xwe didê.

*

Erê "gotina pir baş, kirine."
Ê bi kêrî kirinê newê, devê wî na kevê hevdû.
Dibê zilamê lewitandinê.

*

Xwedîyê qefesa kêfê ji kewar tînin.
Kewê be mezî, bi çar lib genim; çi di qirika wande
hebê dibêzin û ji perîye hev dixwun.

*

Kew bi çi şiklî têkevê dahfkê, li himberî
qewmê xwe dixwînê.
Ma gundparej, sîxur û xweaninwan ne kewin?

*

Şîrrê mirov heram bi jî, helal be ji di tengasîyêde
derdikevê rastê.

*

Sosyalîstên li himber mêtîngerîîya
bûrjûvazîya xwe, serxwebûna gelê bindest ji
dil nexwazê, ne enternasyonalîste
Dînê wan mixalfeye.

*

Li ciye ku demokrasî bi peşve nerê û rûnenê
Leşker bi peşve dicin û li text rûdinin.

*

Ê bemrêsîyê nebînê, xweşikbûnê na ramînê

*

Li welatê bindest ber çîçeka azadîye ye.

*

Çarna mirin, ji nûwde û xweşiktir jîyane.

*

Cemîyeta dijminê xwe nasnekê xwîna xwe wedixwê.

*

Gûlla azadîyê li ser axa bindest firehtir vedibê

*

Ku çek ji bo azadîyê be, evîn û rumet jer heye

*

Teryê kê hebin, terîya bi xelkê vedikin

*

Divê gir û qeşayê de agir dikin. Ê nikarîbê.
kirşikî bavêjê nav; ma heqê wî heye ku pê bimîzê?

*

Dad (huquq) nawekî bîrdojîya resmîye
Dara Azadî Dilgerm

www.arsivakurdi.org

www.arsivakurdi.org